

5/4501

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ

AON 5245/2000

Kpt. dypl. Przemysław PAŹDZIOREK

WARIANTOWANIE UŻYCIA PODODDZIAŁÓW BATALIONU W WALCE

53294

WARSZAWA

2000

AKADEMIA OBRONY NARODOWEJ
WYDZIAŁ WOJSK LĄDOWYCH
KATEDRA TAKTYKI OGÓLNEJ

AON 5245/2000

Kpt. dypl. Przemysław PAŹDZIOREK

WARIANTOWANIE UŻYCIA PODODDZIAŁÓW
BATALIONU W WALCE

WARSZAWA

2000

Powielenie i oprawa:
Akademia Obrony Narodowej – Wydział Wydawniczy
Zam. nr 698/2000

WSTĘP

Niniejsze opracowanie kierowane jest przede wszystkim do studentów pierwszego semestru studiów Wydziału Wojsk Lądowych Akademii Obrony Narodowej. Zgodnie z zapowiedzią w tytule, podjęto w nim problem wykorzystania pododdziałów batalionu w walce. Końcowym celem każdej walki jest zwycięstwo nad przeciwnikiem. Cel ten można osiągnąć między innymi poprzez odpowiednie przygotowanie i umiejętne jej prowadzenie. Wariantowanie użycia pododdziałów batalionu wiąże się z rozwiązywaniem problemów o charakterze taktycznym, w wyniku których powstają koncepcje działania przetwarzane na zamiary i decyzje dowódców¹.

Prezentowane treści dotyczą obrony i natarcia batalionu, nie poruszają jednak działania w specyficznych środowiskach walki. Każdy z trzech rozdziałów wprowadza w problem, a następnie prezentuje przykładowe warianty wykorzystania pododdziałów batalionu w wybranych rodzajach walki. Przykłady te należy traktować ogólnie i w sposób twórczy dostosowywać do konkretnej sytuacji bojowej.

Opracowanie ma charakter studyjny, analityczny, mający na celu zainteresować i zachęcić oficerów do studiowania bogatej literatury przedmiotu.

¹ Por. M. Huzarski, Zagadnienia taktyki wojsk lądowych, Toruń 1999.

„Bić przeciwnika z możliwie najmniejszym wysiłkiem i jak najmniejszymi stratami własnymi”.

gen. Dragomitrow

1. OBRONA BATALIONU

Pojęcie obrona rozumiane w sensie taktycznym w odróżnieniu od operacji obronnej, nie znaczy – i nie może znaczyć – nic innego, jak tylko fizyczną obecność żołnierzy i ich sprzętu bojowego w obiekcie /linii/, którego mają bronić, bez myśli o choćby jednym kroku w tył. Obrona to wytrwanie na miejscu do śmierci, do nakazanej godziny, do rozkazu zezwalającego na odejście. Obrona taktyczna jest więc taka sama jaka była i będzie nią na wieki wieków amen. Słowa te w „Rozważaniach o sztuce wojennej” napisał F. Skibiński¹. Przytoczył też przykład z obrony Verdun, kiedy w czerwcu 1916 roku generał Nivell wydał rozkaz, brzmiący dosłownie: „Nie wolno się poddawać, nie wolno się cofać ani o krok, macie umierać na miejscu”. W rejonie Fleury z 17 kompanii 347 Pułku Piechoty pozostało 36 żołnierzy. Bronili się bohatersko przez 48 godzin, po których pozostali bez jednego naboju. W tym położeniu dwaj porucznicy Berdin i Milan postanowili wyprowadzić niedobitki kompanii, co było jedynym sposobem na uniknięcie niewoli. Marduin i Milan zostali niezwłocznie rozstrzelani. Egzekucji dokonali – ze łzami w oczach – żołnierze z ich własnej kompanii.²

Współcześnie, oficer, który zdecydowałby się wysłać żołnierzy na pewną śmierć zostałby zdyskwalifikowany nie tylko jako dowódca, ale także jako człowiek. Stara prawda głosi, żeby zwyciężyć nie wolno ginąć. Każdy dowódca, w tym również dowódca batalionu musi kalkulować i uwzględniać w swoim działaniu straty. Kalkulacja ma na celu nie tylko zachowanie sił niezbędnych do odniesienia zwycięstwa, lecz także i przede wszystkim zachowania maksimum istnień ludzkich i sprzętu.

W rozdziale tym przedstawiony zostanie ogólnie problem obrony, jako formy walki stosowanej przez słabszego, w naszym przypadku batalionu. W związku z ograniczonym zakresem opracowania nie będzie w nim zagadnień związanych z działaniem w różnych środowiskach walki. Nie podjęto też kwestii dotyczącej roli i miejsca batalionu w ugrupowaniu brygady³. Uwaga skupiona zostanie na sposobach prowadzenia obrony przez batalion, popartych przykładami.

¹ F. Skibiński, Rozważania o sztuce wojennej, AON, Warszawa 1991.

² J.H. Lefebvre, Verdun, Paryż 1960, s.253.

³ Zagadnienia te, czytelnik znajdzie w opracowaniu M. Huzarski, W. Kaczmarek, Działania taktyczne batalionu, AON, Warszawa 1995.

Jak już wspomniano, obrona jest formą walki stosowaną przez słabszego. Oczywiście można z tym zdaniem polemizować, ale nie trudno przyznać racji, że słabszy pierwszy nie zaatakuj. Powodzenie w obronie zależy w dużej mierze od kunsztu dowodzenia, sztuki, umiejętności prowadzenia walki, niż od zwykłej siły.

W warunkach szybko zmieniającej się sytuacji, (a z taką dowódca batalionu będzie miał do czynienia), dla wzmocnienia możliwości bojowych pododdziałów broniących punktów oporu, w celu wyrównania szans w walce z przeważającymi siłami nacierającego, dowódca musi widzieć i w pełni wykorzystywać wszystkie okazje w zarysowującej się sytuacji bojowej. Skuteczność obezwładniania broniących się wojsk, nie zależy dziś od zgromadzenia odpowiedniej liczby różnego rodzaju środków ogniowych, ale precyzji ognia oraz zasięgu i mobilności tych środków.

Jeśli działania batalionu w obszarze między BHL a FEBA⁴ zostaną odpowiednio zaplanowane i zrealizowane, to dowódca batalionu może zdobyć kolejny atut miejsca rozegrania walki. Dlatego też, coraz ważniejsze w prowadzeniu obrony nawet na szczeblu batalionu powinno być dążenie do przenoszenia ciężaru działań w głąb ugrupowania strony przeciwnej. Biorąc pod uwagę ogniskowy charakter przyszłej walki, duże rozczłonkowanie ugrupowań, nie można wykluczać, że batalion będzie się bronił samodzielnie.

Określając zadania wojsk w obronie, umiejscawiając je w terenie, kierować się trzeba przede wszystkim określeniem przydatności terenu do natarcia i w związku z tym, na ile prawdopodobne jest wykonanie w tym miejscu uderzenia przez przeciwnika. Traci sens organizowanie obrony tam, gdzie uderzenie to należałoby wykluczyć. Pomimo przeobrażeń pola walki, nie ulega zmianie cel obrony – celem obrony jest udaremnienie lub odparcie natarcia przeciwnika, zadanie mu maksymalnych strat, utrzymanie zajmowanych rejonów i przejście inicjatywy. ***Dla batalionu głównym celem obrony będzie utrzymanie określonego terenu.***

Można przyjąć, że obrońca będzie zmuszony prowadzić walkę na kierunkach, gdzie teren jest dogodny dla nacierającego. Dopiero w ramach danego kierunku, ogólnie dogodnego do rozwinięcia działań zaczepnych, obrońca może wybierać obiekty i rejon, gdzie warunki terenowe działają bardziej na jego korzyść, niż na korzyść nacierającego.

Dowódca batalionu powinien tak rozmieścić swoje pododdziały w terenie, aby maksymalnie wykorzystać jego walory ochronne, w celu zmniejszenia skutków ogniowego oddziaływania przeciwnika i jednocześnie zapewnić sobie jak najefektywniejsze wykorzystanie własnych sił i środków. Wpływ terenu na tworzenie ugrupowania obronnego,

⁴ BHL - linia przejścia odpowiedzialności bojowej. FEBA - przedni skraj obrony.

wykazuje wiele cech analogicznych do wpływu na tworzenie ugrupowania wojsk w natarciu. Istnieją jednak pewne aspekty swoiste dla obrony.

Warunki terenowe przed przednią linią i w głębi obrony, mogą w wielu przypadkach determinować przyjęcie takiej lub innej koncepcji walki obronnej i wpływać przez to na odpowiednie ugrupowanie wojsk, tworzenie jego elementów, wydzielanie do nich określonych sił i środków.

Teren po stronie przeciwnika otwarty, a po stronie własnej zakryty i dominujący nad terenem na przedpolach i przed frontem obrony, stwarza możliwości rozstrzygnięcia walki przed przednią linią i wskazuje tym samym, na celowość wydzielenia zdecydowanej większości sił i środków do pierwszego rzutu. Jeżeli natomiast korzystniejsze warunki są w głębi, to silniejszy powinien być odwód lub odwody.

Tworzenie ugrupowania bojowego wiąże się z możliwością wyboru przez obrońcę i narzucenia przeciwnikowi miejsca, rejonu, głównego z nim starcia na danym kierunku. Dąży się do przyjęcia takiego ugrupowania, aby gwarantowało ono udział jak największej ilości sił i środków obrońcy w walce z przeciwnikiem, we wcześniej wybranym miejscu, rejonie. Daje to obrońcy możliwość stworzenia w odpowiednim czasie, na wybranym kierunku rejonu zaangażowania ogniowego i rozstrzygnięcia walki. Wymienione dotychczas działania wpływają na jedną z ważnych cech obrony, jaką jest aktywność.

Kolejną ważną cechą, o której nie może zapominać dowódca batalionu jest trwałość obrony. Wynika ona z umiejętności manewrowania pododdziałami oraz umiejętności budowania systemu ognia w połączeniu z zaporami inżynieryjnymi. Można powiedzieć, że trwałość bezpośrednio wpływa na aktywność działań, a aktywność jest warunkiem trwałości. Podkreślić trzeba, że obrońca musi wykorzystać każdą możliwość do odebrania przeciwnikowi swobody działania. W tym celu musi on zdecydowanie i aktywnie wyprzedzać przeciwnika w jego poczynaniach.

Jednym ze sposobów wykazania aktywności w obronie batalionu, jest tworzenie rejonu oddziaływania⁵, polegające na skupieniu wysiłku ogniowego. Przyjmując, że natarcie przeciwnika będzie miało charakter kierunkowy, wysiłek wojsk skupiać się będzie w wybranym rejonie. Wykorzystując walory terenu oraz dysponując głębokością pasa obrony, dowódca batalionu może od linii przejęcia odpowiedzialności, stopniowo ustępować z pozycji ubezpieczeń i osłabiając przeciwnika, zniwelować różnice w potencjałach bojowych stron i spowodować, że znajdzie się on w położeniu niekorzystnym. Walka na kolejnych rubieżach oraz obrona w zapasowych punktach oporu, pozwoli na stopniowe wciąganie zgrupowania

⁵ Rejon, w którym poprzez skupienie wysiłku ogniowego dowódca zamierza rozbić przeciwnika.

zaczepnego w zawężany rejon, w którym powinno nastąpić zatrzymanie natarcia, zadanie znacznych strat i ostateczne rozbicie nacierających wojsk. W etapie tym, którego celem jest ustalenie kierunku głównego uderzenia i zamiaru działania przeciwnika, zaangażowana będzie tylko część sił. Po wykryciu kierunku głównego uderzenia, realne jest skupienie w tym rejonie wysiłku obrońcy, poprzez manewr głównych sił oraz stworzenie rejonu oddziaływania. Celem tworzenia takiego rejonu, będzie zatrzymanie natarcia przeważających sił przeciwnika w głębi obrony i obniżenie jego potencjału bojowego do poziomu umożliwiającego przejście inicjatywy.

Pomimo początkowej utraty terenu w wyniku stawiania ciągłego oporu w głębi oraz powstrzymywania postępów tego ugrupowania uderzeniami ogniowymi i manewrem wojsk, straty zadane przeciwnikowi spowodują, że jego włamanie może być mniejsze, niż w warunkach sztywnej obrony pozycyjnej. Stopniowe hamowanie tempa natarcia umożliwi zyskanie czasu, niezbędnego na utworzenie odpowiedniego ugrupowania wojsk, pogłębienie obrony lub przygotowanie zwrotu zaczepnego. Poprzez manewrowanie elementami ugrupowania bojowego, stawianie oporu na dogodnych rubieżach i uchylanie się od skoncentrowanych uderzeń, dowódca batalionu zyska szansę zachowania zdolności bojowej, poniesie mniejsze straty przy równoczesnym zadawaniu strat przeciwnikowi.

Warunkiem koniecznym w takim sposobie prowadzenia obrony batalionu jest jego usamodzielnienie.

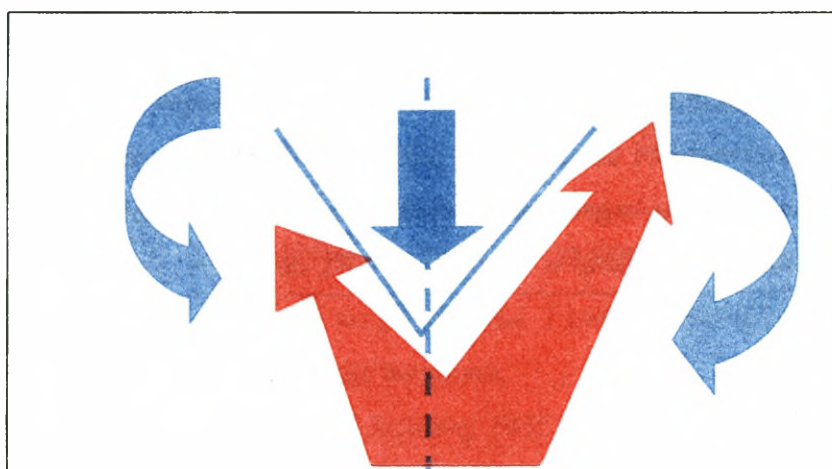
Tworzenie rejonu oddziaływania wymaga dużej aktywności obrońcy. Jednym z jej przejawów jest narzucenie przeciwnikowi miejsca starcia. Wybór takiego rejonu jest jednym z ważniejszych elementów decyzji i przyszłej sytuacji bojowej.

W terenie łatwo dostępnym, wyjściowe ugrupowanie wojsk będzie najczęściej znacznie rozśrodkowane – nawet z większej odległości, wojska zdołają szybko skupić się w wybranym, decydującym punkcie pola walki. Teren taki zmusza do prowadzenia walki bardziej manewrowej, co z kolei determinuje konieczność stworzenia odpowiadającego takim działaniom ugrupowania. Potrzebne jest ugrupowanie bardziej elastyczne, a więc szersze i głębsze. Rejon skupienia głównego wysiłku będzie znajdował się w głębi. W związku z tym, do pierwszego rzutu wydziela się mniej sił, które spełniają niejako rolę rozpoznawczą – ubezpieczającą w stosunku do silnego, ruchliwego odwodu, zdolnego do szybkiego zadziałania w dowolnym miejscu rejonu obrony i rozstrzygnięcia w nim walki.

Teren trudno dostępny, kanalizujący i utrudniający ruch i manewr (zarówno przeciwnika, jak i wojsk własnych), ułatwiający wcześniejsze określenie prawdopodobnego kierunku natarcia, bardziej dowiązuje do siebie poszczególne elementy ugrupowania.

Ich liczba, skład i przemieszczanie, warunkowane są występowaniem kierunków dogodnych do natarcia, pojemnością tych kierunków oraz ich dostępnością dla określonych sił przeciwnika. Z reguły ugrupowanie zostaje rozczłonkowane na większą liczbę małych, lecz zdolnych do samodzielnego działania elementów. Usamodzielnienie ich wyraża się tworzeniem zgrupowań o składzie mieszanym. Często jest rozmieszczanie drobnych pododdziałów, a nawet pojedynczych środków ogniowych, w miejscach trudno dostępnych lub niedostępnych w celu blokowania ogniem skrzydłowym kierunków dogodnych do natarcia.

Z doświadczeń historycznych wynika, że niemalże zasadą było dążenie do rozdzielenia sił nacierającego. Obrońca najczęściej starał się wykorzystać dogodne rejony i rubieże terenowe do tworzenia swego rodzaju trzonu, klina rozdzielającego, którego trwałe utrzymywanie przez siły pierwszorzutowe, zmuszało przeciwnika do kontynuowania natarcia na oddzielnych kierunkach rys.1.

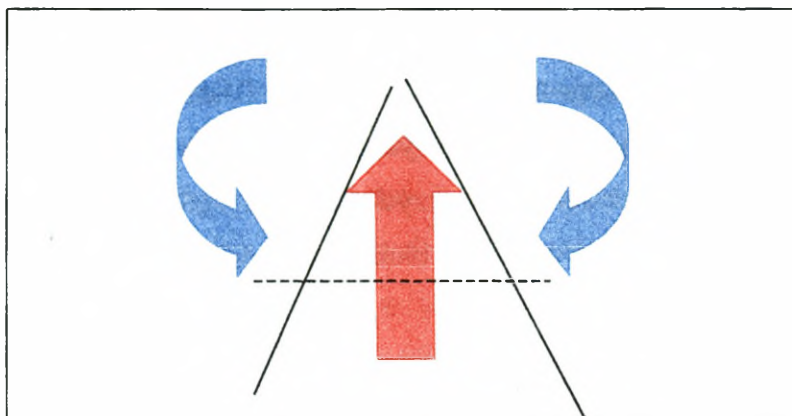
Rys.1. Zasada klina rozdzielającego natarcie przeciwnika na kilka oddzielnych kierunków

Położenie środkowe obrońcy stwarza możliwość dokonywania manewru po liniach wewnętrznych i bicia przeciwnika częściami, szybkiego przenoszenia wysiłku z jednego kierunku na drugi.⁶

Inna koncepcja walki obronnej w głębi, zakłada zmuszenie przeciwnika do nadmiernego ześrodkowania sił i środków na jednym kierunku (rejonie) i stworzenie sobie warunków do jak najskuteczniejszego obezwładnienia ich ogniem rys.2. Obrońca wykorzystuje w tym przypadku teren do tworzenia tzw. worków ogniowych (rejonów oddziaływania), w które celowo wpuszcza nacierającego, aby następnie w ślad za zmasowanymi uderzeniami ogniowymi, rozbić go kontratakami odwodów. Choć taki z góry zaplanowany przez obrońcę sposób rozegrania walki w głębi, znany jest w historii

⁶ Mistrzem w tego typu działaniach był np. Napoleon.

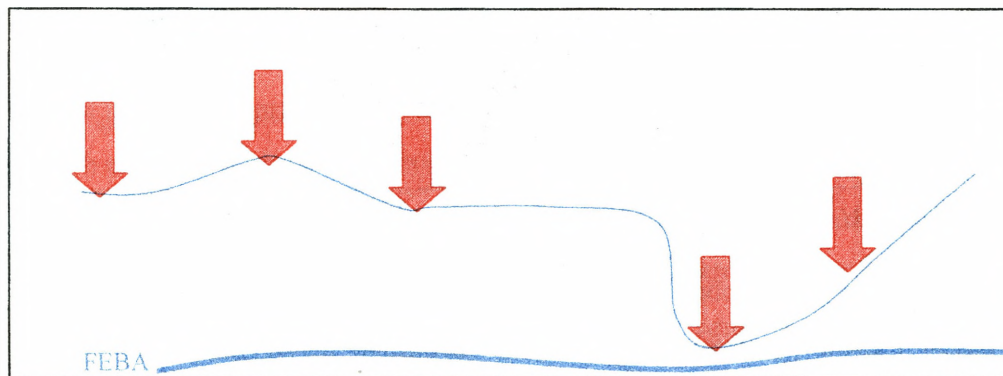
sztuki wojennej od dawna, to szczególnego znaczenia nabiera on w warunkach współczesnych⁷.

Rys. 2. Zasada worka

Do obsadzenia ramion rejonu oddziaływania, potrzebna jest pewna ilość sił, których obrońca nie ma zbyt wiele, dlatego przynajmniej jedno z nich będzie się starał oprzeć o rubież terenową, kanalizującą w naturalny sposób działanie przeciwnika. Ponadto dobrze jest, gdy w głębi rejonu jest jakaś przynęta np. węzły drogowe, przesmyki.

Kolejna zasada mówi, że broniące się wojska poprzez odpowiednie działania, powinny uniemożliwić przeciwnikowi uderzenie na przednią linię obrony, całością sił w tym samym czasie. Dlatego ważne jest organizowanie przez dowódcę ubezpieczeń bojowych, pułapek ogniowych, zasadzek oraz działań w obszarze od BHL do FEBA rys 3.

Rys.3. Uniemożliwienie przeciwnikowi uderzenia jednocześnie na przednią linię obrony

1.1 Etapy prowadzenia obrony

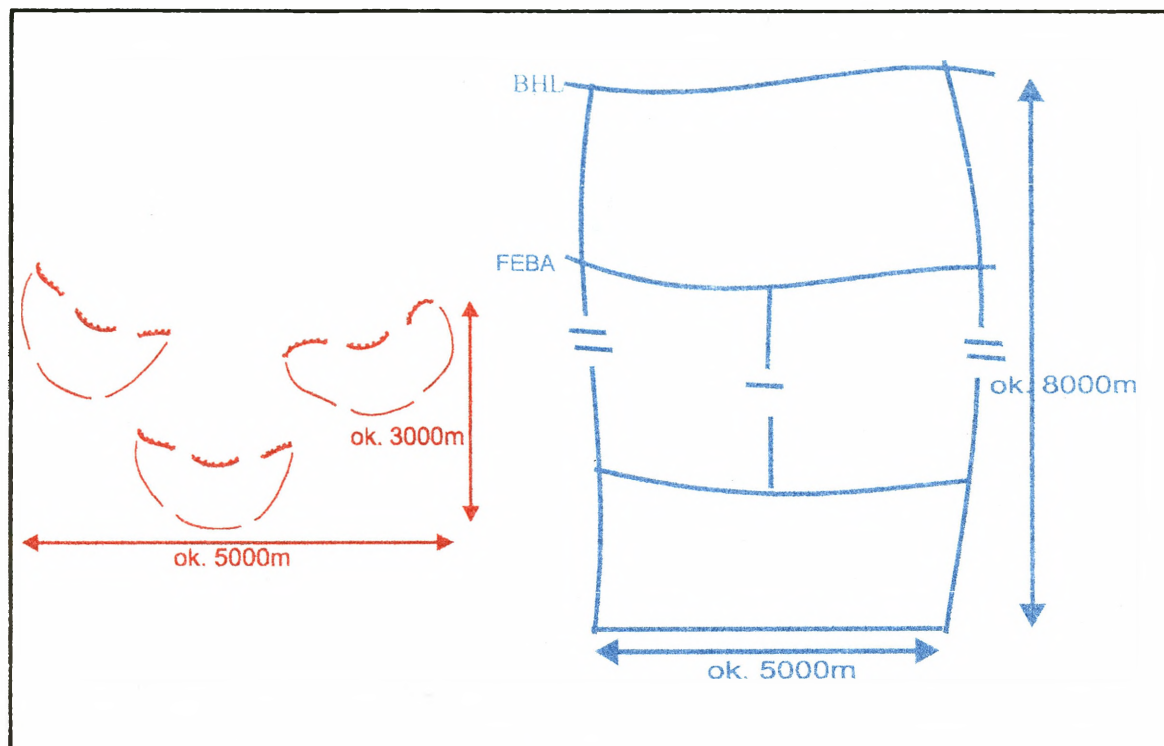
Sposób prowadzenia obrony zależy od jej celu. Zgodnie z Regulaminem Działania Wojsk Lądowych (RDWL) wyróżniamy w niej trzy etapy:

- walka przed przednią linią obrony,
- walka o utrzymanie przedniej linii obrony,
- walka w głębi rejonu obrony.

⁷ Bitwa pod Kannami 2 sierpnia 216 r. p.n.e. między wojskami kartagińskimi a rzymskimi, w której taką taktykę zastosował Hannibal, odnosząc zwycięstwo nad 2-krotnie silniejszym przeciwnikiem.

1.1.1 Walka przed przednią linią obrony

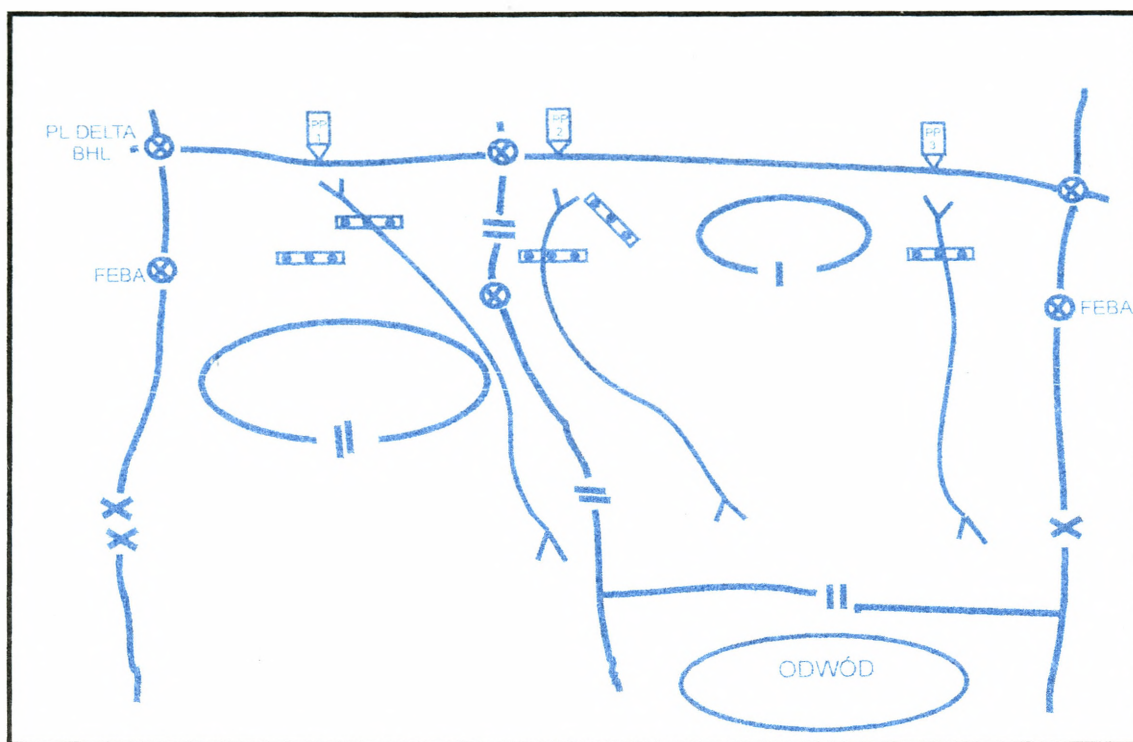
W związku z przemianami w taktyce, zmianie ulega również pogląd na parametry rejonu obrony batalionu. Można to zauważyć, porównując rejonu obrony batalionów na rys.4.

Rys. 4. Różnica w wielkości rejonu obrony dawniej i dziś

Nie trudno zauważyć tendencji do pogłębiania i zwiększania rejonu. Zwiększający się obszar wymusza posiadanie silniejszego batalionu.

Linia przejścia odpowiedzialności bojowej BHL jest to rubież, od której dowódca batalionu przejmuje walkę z nacierającym przeciwnikiem od wojsk wycofujących się z pasa przesłaniania lub pozycji przedniej rys.5. Trudność w tym etapie wiąże się ze sposobem przejścia odpowiedzialności w walce Dlatego też szczebel dowodzenia, organizujący działania w pasie przesłaniania lub na pozycji przedniej, wyznacza linię przejścia odpowiedzialności oraz ustala punkty kontaktowe. Linia ta, jak też punkty kontaktowe, muszą być jasno określone i jednakowo identyfikowane w terenie przez obie strony.

Rys. 5. Linia przejścia odpowiedzialności bojowej BHL

Ponadto BHL określa dokładnie miejsce, w którym dowodzenie i kontrola w prowadzeniu działań, przechodzi z wycofującego się dowódcy, na dowódcę działającego w głównym rejonie obrony. Znajduje się ona zwykle w odległości 2-4km przed przednim skrajem obrony (FEBA), a więc w takim obszarze, gdzie siły przejmujące odpowiedzialność, mogą użyć ognia bezpośredniego lub kierować ogniem pośrednim.

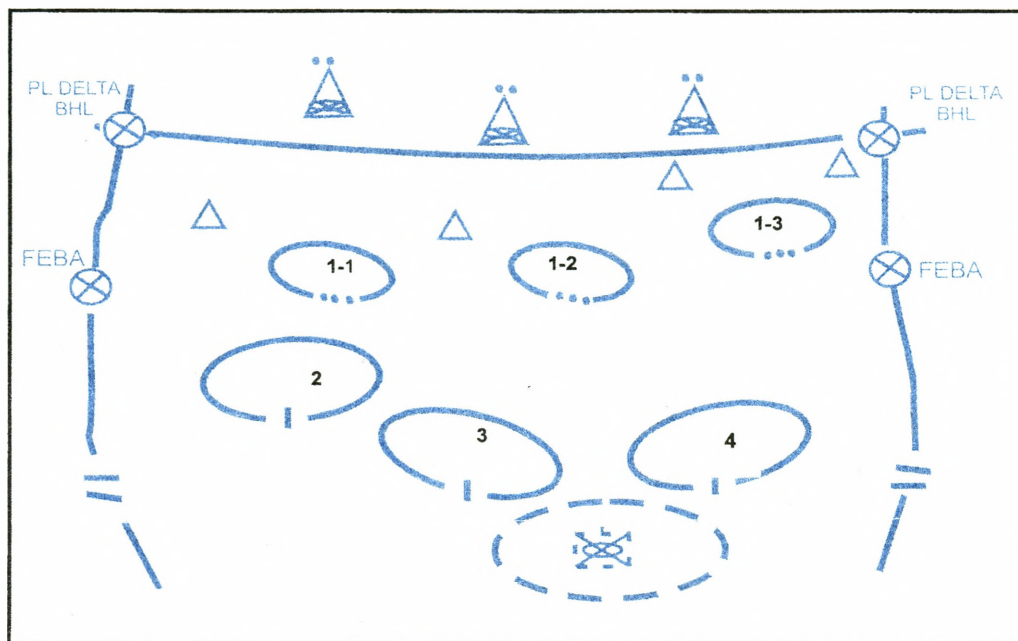
W obszarze między linią przejścia odpowiedzialności, a przednią linią obrony, rozmieszcza się ubezpieczenia, których głównym zadaniem jest osłona sił głównych batalionu, zgodnie z koncepcją dowódcy. Dodatkowo przydzielone elementy rozpoznawcze, obsadzają punkty kontaktowe przed linią rys. 6.

Batalion rozpoczyna walkę z przeciwnikiem, z chwilą jego wejścia w zasięg ognia, środków znajdujących się w dyspozycji dowódcy batalionu. Oddziaływanie to powinno nasilać się w miarę zbliżania się przeciwnika do przedniej linii obrony. Głównym środkiem oddziaływania w tym okresie powinna być artyleria, moździerz, przeciwpancerne pociski kierowane oraz czołgi i BWP.

Podstawowymi zadaniami realizowanymi przez siły ubezpieczeń w tym obszarze mogą być:

- a mylenie co do przebiegu przedniej linii obrony,
- b uprzedzanie sił głównych o podejściu przeciwnika,
- c pomoc w przekroczeniu linii przejścia odpowiedzialności siłom wychodzącym z pasa przesłaniania lub pozycji przedniej oraz pomoc w wycofaniu na tyły ugrupowania,
- d lokalizacja i niszczenie elementów rozpoznawczych przeciwnika,

- e zakłócanie i uniemożliwienie przeciwnikowi obserwacji zasadniczych punktów oporu batalionu,
- f przejście i utrzymanie kontaktu z siłami przeciwnika,
- g zamykanie luk w zaporach po przejściu przez nie wojsk z pasa przesłaniania.

Rys. 6. Ubezpieczenia działające w przedzie

Z chwilą podejścia czołowych pododdziałów przeciwnika do rejonu ubezpieczeń bojowych, działające tam siły, ogniem wszystkich środków zmuszają je do rozwinięcia się oraz zatrzymania. Następnie na sygnał dowódcy batalionu samodzielnie wycofują się za przednią linię obrony i zajmują stanowiska w punktach oporu rozbudowanych w głębi. Dowódca batalionu organizuje wsparcie walki tych pododdziałów, przygotowuje drogi wycofania, przejścia w systemie własnych zapór przed przednią linią obrony, a także zabezpiecza ich wyjście z walki i oderwanie się od przeciwnika. Podczas artyleryjskiego przygotowania ataku przez przeciwnika, siły broniące czołowych punktów oporu, kryją się w przygotowanych ukryciach i schronach. Po jego zakończeniu wychodzą z ukryć, zajmują stanowiska ogniowe i podejmują walkę z atakującym przeciwnikiem.

Aby w porę wykryć przejście przeciwnika do ataku, nieodzowne jest działanie elementów rozpoznawczych oraz pozostawienie na stanowiskach wyznaczonych obserwatorów. Dowódca batalionu osobiście obserwuje rozwój sytuacji z przygotowanych stanowisk obserwacyjnych.

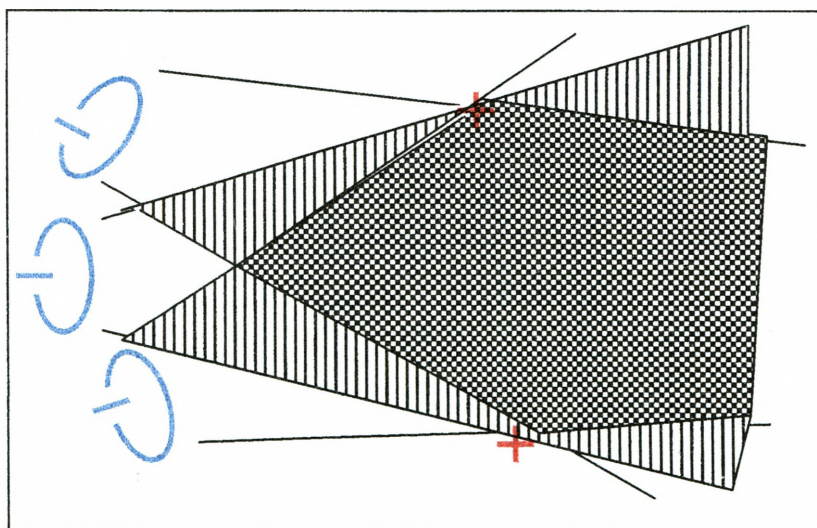
1.1.2 Walka o utrzymanie przedniej linii obrony

Z chwilą rozpoczęcia przez przeciwnika ataku otwierają ogień wszystkie środki ogniowe rozmieszczone w czołowych punktach oporu. Artyleria i moździerze ogniem zaporowym utrudniają ruch przeciwnikowi, dążąc do jego zatrzymania, tym samym stwarzają warunki do niszczenia czołgów i wozów bojowych środkami przeciwpancernymi.

Wyprzedzenie przeciwnika w otwarciu ognia jest jednym z warunków sukcesu. Narastanie siły ognia wzbrania przeciwnikowi zorganizowanie systemu ognia, co częstokroć decyduje o pełnym sukcesie, nawet bez zwrotu zaczepnego broniących się wojsk.

Jednym z najważniejszych elementów struktury obrony batalionu jest obrona przeciwpancerna. Ze względu na jej wagę organizuje się ją głęboko, ale dążeniem obrońcy powinno być przede wszystkim załamanie ataku przed przednią linią obrony. Stąd też dążność do posiadania w czołowych punktach oporu takiej ilości środków przeciwpancernych, która pozwoli załamać atak czołgów. Prawidłowo zorganizowany system ognia przedstawia rys. 7.

System ognia batalionu powinien zamykać dogodne kierunki podejścia i tworzyć ciągłą strefę ognia wszystkich środków przed przednią linią obrony. Na podejściach wzdłuż dróg, przesiek, przygotowuje się ogień czołowy, a na polanach ogień krzyżowy, zaporowy oraz worki ogniowe. Duże znaczenie mają zasadzki ogniowe organizowane przez małe pododdziały piechoty, czołgów a nawet pojedyncze środki ogniowe, rozmieszczone w lukach między punktami oporu. Na kierunku dostępnym dla czołgów organizuje się system ognia przeciwpancernego wykorzystując do tego ogień czołgów, bwp i ręcznych granatników przeciwpancernych. Stanowiska dla tych środków wybiera się w miejscach spodziewanego ataku środków opancerzonych przeciwnika.

Rys. 7. System ognia batalionu

W miarę zbliżania się przeciwnika do przedniej linii obrony i wchodzenia w ciągłą strefę ognia – ogień otwierają czołgi, bojowe wozy piechoty, karabiny maszynowe, ręczne granatniki przeciwpancerne i karabinki. Główną masę ognia ppanc koncentruje się na czołgach i transporterach przeciwnika.

W walce o utrzymanie przedniej linii obrony, dowódca batalionu kieruje walką ze stanowiska dowódczo-obszernego, wpływając na rozwój walki przede wszystkim przez zastraszanie ognia artylerii i moździerz oraz manewr sił na zagrożony kierunek. Najlepsze rezultaty w kierowaniu ogniem osiąga się na szczeblu kompanii, dlatego dowódca batalionu powinien skupić się na koordynowaniu ognia kompanii oraz wspierania ich walki środkami będącymi w jego dyspozycji. W razie zagrożenia przerwaniem obrony dowódcy pododdziałów, przeprowadzają niezbędny manewr posiadanych sił na zapasowe stanowiska ogniowe. Odbywa się to na zgodę dowódcy batalionu.

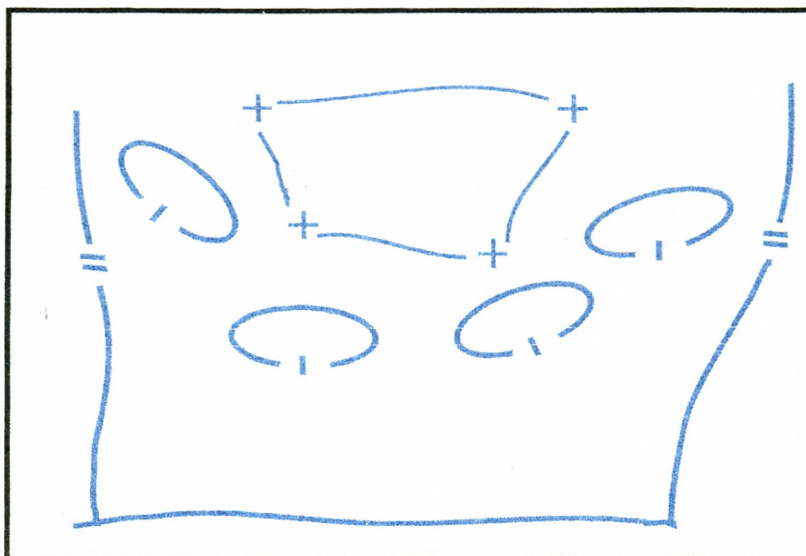
Bardzo ważną rolę w obronie batalionu, pełnią zapory minowe powiązane z systemem ognia. Batalion broniący się w pierwszym rzucie brygady, może zostać wzmocniony plutonem saperów. Pluton taki może w ciągu 10 godzin ustawić 900m pola minowego. Dowódca batalionu, musi zdecydować, gdzie mają zostać rozstawione pola minowe, a gdzie niszczenia i zapory fortyfikacyjne

Głównym elementem strefy zapór są pola minowe przeciwpancerne, przeciwpiechotne lub mieszane. Zapory te rozmieszcza się tak, aby znajdowały się w zasięgu broni przeciwpancernej i maszynowej pododdziałów batalionu. Zakładając nasycenie rzędu od 0,3 na kierunkach pomocniczych do 1,0 – 1,25 w rejonie kluczowym to w rejonie obrony batalionu należy ustawić 3-4km pól minowych. Wynika z tego, że do ich ustawienia należy zaangażować wszystkie pododdziały.

1.1.3 Walka w głębi obrony

W wypadku włamania się przeciwnika w głąb obrony batalionu czołowe pododdziały, które znalazły się na jego tyłach, utrzymują punkty oporu. Utrzymanie tych punktów ma szczególne znaczenie dla organizacji walki w głębi batalionowego rejonu obrony. Nawet w warunkach całkowitego okrążenia plutony i kompanie pierwszego rzutu kanalizują ruch przeciwnika, nie pozwalają na rozprzestrzenianie się w stronę skrzydeł, wiążą jego określone siły, a także dezorganizują podejście odwodów.

W tym etapie walki decydującą rolę odgrywa prawidłowe wyznaczenie oraz działanie w rejonie oddziaływania rys. 8.

Rys. 8. Przykład wyznaczenia rejonu oddziaływania w głębi obrony batalionu

System ognia w walce o utrzymanie pierwszej linii obrony, zakłada otwarcie ognia i oddziaływanie na przeciwnika od maksymalnego zasięgu broni, będącej w dyspozycji batalionu. Umożliwia to niszczenie przeciwnika od najdalszych odległości i natężenie ognia, w miarę zbliżania się go do przedniej linii obrony. Mimo niewątpliwych zalet takie działanie ułatwia przeciwnikowi rozpoznanie systemu ognia i pozycji obronnych. Innym sposobem jest wciąganie przeciwnika w zaplanowany rejon oddziaływania, a następnie jednoczesne otwarcie ognia wszystkimi środkami ogniowymi. Umożliwia to zaskoczenie oraz zadanie przeciwnikowi dużych strat. Wadą jest to, że w sytuacji, gdy przeciwnik nie zostanie zatrzymany lub zniszczony, jego potencjał bojowy może okazać się wystarczający, aby przeniknąć w głąb rejonu obrony. Dlatego też dowódca batalionu powinien wyznaczyć kilka linii kierowania ogniem (otwarcia ognia) oraz sektorów i pasów ognia. Wyznaczając rejon oddziaływania nie wolno zapomnieć o wyznaczeniu dodatkowych sektorów w celu zabezpieczenia skrzydeł batalionu.

Podziału rejonu odpowiedzialności można dokonać wg przedstawionego poniżej przykładu.

W pierwszej kolejności rozpatruje się położenie plutonów, biorąc pod uwagę warunki terenowe, możliwość organizacji systemu ognia itp. Następnie plutony łączy się w kompanie, którym w zależności od sytuacji, przydziela się obronę punktu oporu lub rejonu. W sytuacji obrony rejonu, dowódcy kompanii muszą mieć większą samodzielność ogniową.

Do zniszczenia sił przeciwnika w rejonie włamania, dowódca batalionu może użyć swój odwód oraz siły i środki z odcinków nie atakowanych.

1.1.4 Kontratak

Trudno mówić o aktywności obrony bez wykonywania kontrataków. Tego rodzaju zwroty zaczepne przyjęło się planować od szczebla brygady. W takiej sytuacji dla batalionu nie jest to nic innego jak typowe natarcie. W sprzyjających okolicznościach nie należy rezygnować z kontrataków na szczeblu batalionu. W sytuacji przełamania naszej obrony, a więc zdecydowanej przewagi przeciwnika w ludziach i sprzęcie, wykonanie kontrataku jest ryzykowne i często niecelowe. W innej sytuacji możliwe jest wykonanie zwrotu zaczepnego.

Aby kontratak osiągnął zakładany cel, nie wystarczy dobre jego zaplanowanie zgodnie z zasadami. Konieczne jest rozpoznanie warunków jego wykonywania oraz jeżeli jest wystarczająca ilość czasu przetrenowanie wykonania go z wojskami i sprzętem.

Celem kontrataku może być:

- odzyskanie utraconego terenu,
- odcięcie części sił pierwszego rzutu przeciwnika,
- rozbicie części sił przeciwnika,
- uchwycenie kluczowego terenu.

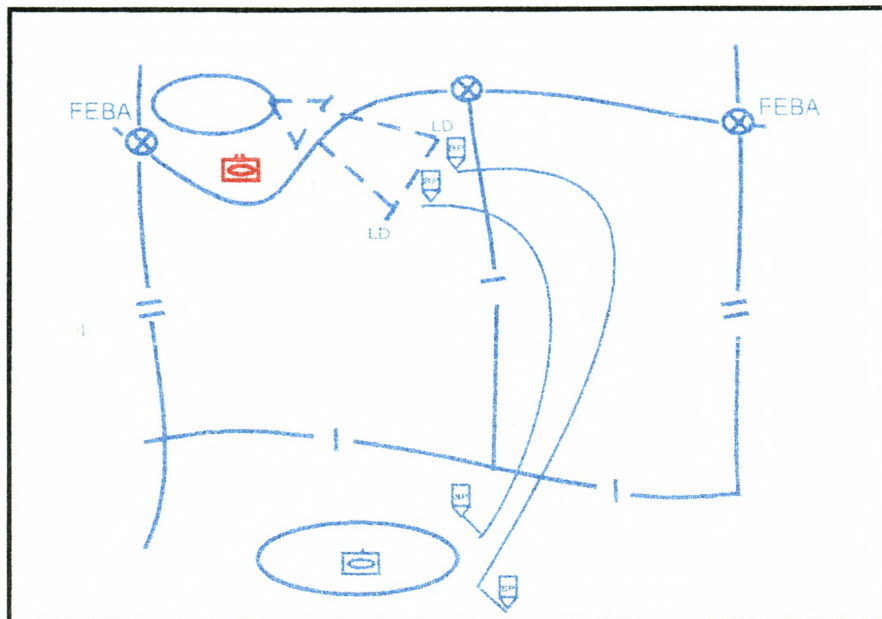
W zależności od sytuacji batalion może wykonać kontratak:

- samodzielnie – w sprzyjających warunkach,
- wspólnie z odwodem oddziału,
- wspólnie z kontratakującym sąsiadem.

W wypadku, gdy w głąb obrony włamały się siły przeciwnika i poniosły znaczne straty oraz zostały zatrzymane w ramach punktów oporu lub rejonów pierwszorzutowych kompanii, dowódca batalionu może wykonać kontratak odwodem, informując o tym dowódcę brygady. Przed wykonaniem kontrataku, niszczy się siły przeciwnika ogniem wszystkich środków i odcina jego odwody, uniemożliwiając im wzięcie udziału w odparciu kontrataku⁸.

Zdecydowanie większe powodzenie mają kontrataki z zaskoczenia, wykonane z dużą prędkością i gwałtownością w kierunku skrzydeł lub tyłów przeciwnika rys.9.

⁸ O powodzeniu zwrotu zaczepnego decyduje wiele czynników, wśród nich przede wszystkim takie, jak: zatrzymanie od czoła zgrupowania uderzeniowego przeciwnika, odizolowanie jego odwodów na czas starcia w rejonie włamania, zdeorganizowanie systemu informacyjnego przeciwnika w rejonie włamania, wywalczenie przynajmniej lokalnego i czasowego panowania w powietrzu, zapewnienie sprawnego manewru sił z głębi i z innych kierunków w celu stworzenia zgrupowania kontratakującego.

Rys. 9. Kontratak w celu odzyskania utraconego terenu

W sytuacji, gdy dowódca zdecydował się na kontratak, musi go wykonać, zanim przeciwnik umocni się i zorganizuje obronę w danym obszarze. Jego wykonanie z reguły planuje się w rejonach i obiekty, które są zasadnicze dla osiągnięcia powodzenia obrony.

Sukces kontrataku zależy od dokładnego zaplanowania i czasowego zgrania działań wszystkich elementów ugrupowania.

Po podjęciu decyzji o kontrataku, dowódca batalionu precyzuje zadanie odwodowi oraz innym pododdziałom biorącym w nim udział. Określa sposób przesunięcia, rozwinięcia i wsparcia ogniowego oraz synchronizuje działania wszystkich sił uczestniczących w tym działaniu. Kontratak wykonuje się do czasu zniszczenia lub odrzucenia przeciwnika i zajęcia określonego obiektu lub rubieży. Po wykonaniu zadania, dowódca batalionu odtwarza system ognia oraz odwód, na nowo koordynując działania.

W razie włamania przeważających sił przeciwnika, batalion broni poszczególnych punktów oporu, rejonów obrony kompanii i ogniem wszystkich środków zadaje przeciwnikowi straty, przygotowując warunki do wykonania kontrataku siłami przełożonego. Wyjście kontrataku brygady będzie możliwe w momencie, gdy siły przeciwnika w rejonie włamania poniosły duże straty i zostały zatrzymane przed lub w tyłowym rejonie batalionu, a podchodzące z głębi odwody zatrzymane. Pododdziały batalionu, będące na kierunku kontrataku oddziały, z chwilą jego wyjścia, biorą w nim udział.

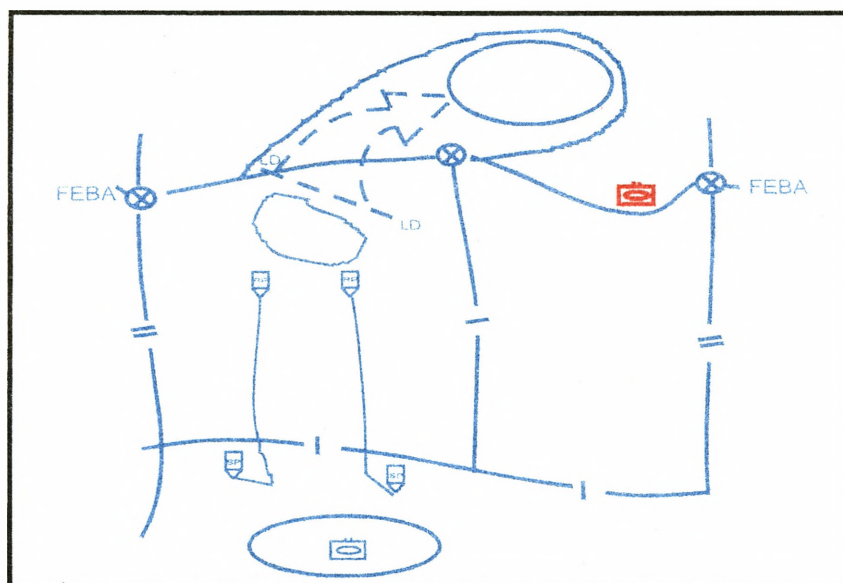
W przypadku włamania się przeciwnika w lukę z sąsiadem, dowódca batalionu obowiązany jest nie dopuścić do jego wyjścia na skrzydła i tyły. W sprzyjających warunkach po uzyskaniu zgody przełożonego, batalion może wykonać kontratak wspólnie ze swoim

sąsiadem. Celem tego kontrataku będzie zniszczenie przeciwnika w rejonie włamania i odzyskanie utraconego terenu. Warunkiem podjęcia takich działań jest ustabilizowana sytuacja w rejonie obrony batalionu.

Dowódca, jeśli nie w imię wykonania zadania bojowego to przynajmniej w trosce o dobro swojego pododdziału, zawsze powinien zabiegać o współdziałanie z sąsiadami.

1.1.5 Działania w ugrupowaniu przeciwnika⁹

Działania w tym obszarze należą do najtrudniejszych, wymagających precyzji planowania oraz wykonania. Z uwagi na charakter można wyróżnić działania ofensywne zbliżone do rajdu, którego celem może być rozbięcie części sił lub uchwycenie kluczowego obiektu. Działanie takie może na jakiś czas zdezorganizować natarcie przeciwnika i stworzyć warunki do przejęcia inicjatywy. Warunkiem powodzenia jest bardzo dobre rozpoznanie przeciwnika oraz posiadanie wystarczających sił do zrealizowania zadania rys.10.

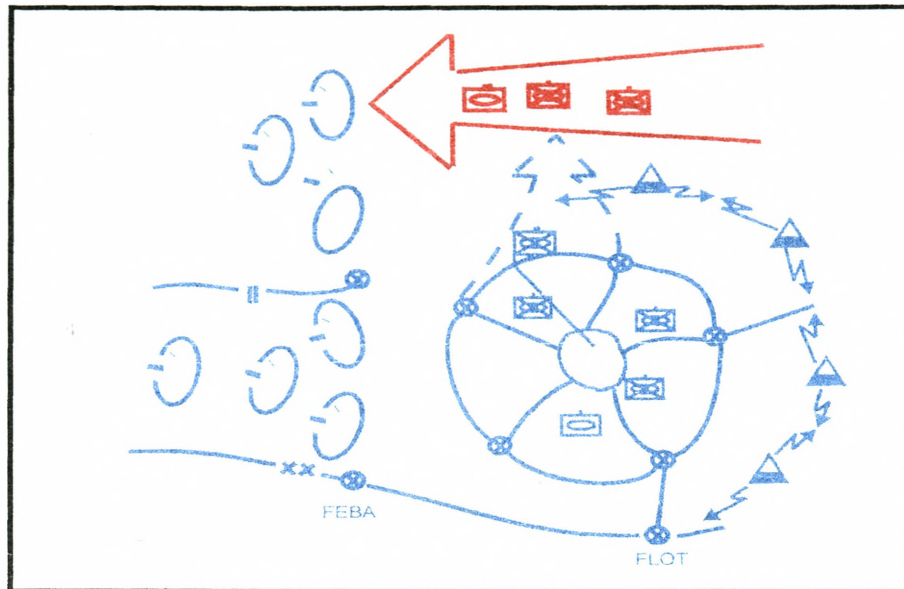

Rys. 10. Działania wyprzedzające

Działania defensywne, których istotą jest pozostawienie wojsk w ugrupowaniu przeciwnika mają na celu zaskoczenie, wiązanie znacznych sił przeciwnika oraz zdezorganizowanie manewru jego sił.

Działania takie dowódca może podjąć w sytuacji wymuszonej lub, gdy teren w granicach obrony daje możliwości ukrycia wojsk. W podobnej sytuacji mogą się znaleźć pododdziały, które w trakcie natarcia ominie przeciwnik rys. 11.

⁹ Więcej na temat działania w ugrupowaniu przeciwnika czytelnik znajdzie w J. Brzozowski, Ofensywne formy oddziaływania na przeciwnika przed przednim skrajem obrony, AON, Warszawa 1993.

Rys. 11. Działanie w ugrupowaniu przeciwnika w formie działań obronnych

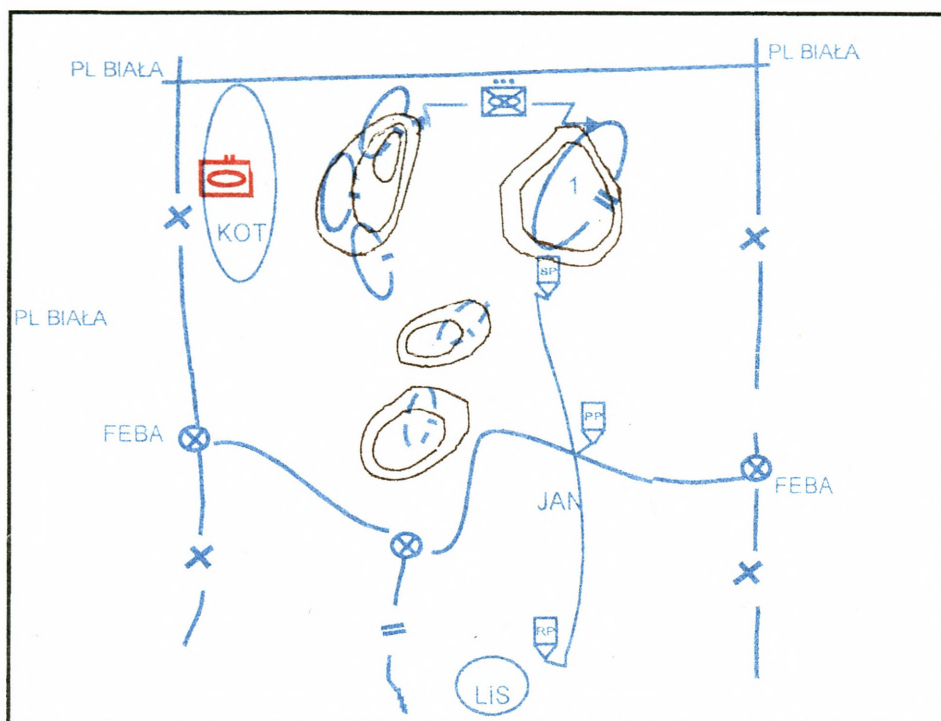
Osiągnięcie sukcesu w tego rodzaju działaniach zależy od:

- możliwości brygady lub dywizji w oddzieleniu wojsk I rzutu przeciwnika od jego odwodu,
- utrzymania jedności działań,
- uzyskania zaskoczenia.

W działaniach tych wyróżnić można cztery fazy:

- początkowe działania obronne w ramach sił głównych,
- pozostanie w ukrytej obronie,
- aktywne działania obronne lub zaczepne,
- wyjście z walki i połączenie z siłami głównymi.

Rys. 12 przedstawia batalion zmechanizowany, który zajął ukrytą i ubezpieczoną pozycję przed FEBA. Usytuowanie pozycji obronnej batalionu wskazuje, że otrzymał on zadanie oskrzydlenia i rozbicia podchodzącego przeciwnika.

Rys. 12. Działanie batalionu w ugrupowaniu przeciwnika

Celem działania jest wykrycie i obezwładnienie stanowisk dowodzenia, węzłów łączności podchodzącego przeciwnika. Plan działania brygady zakłada w pierwszej kolejności zabezpieczenie wyjścia i przejście sił z pasa przesłaniania. W kolejnym etapie wojska z pozycji nr 1 wykonują atak w kierunku obiektu KOT. Zamiarem dowódcy jest rozbicie stanowisk dowodzenia oraz elementów logistycznych. Po zakończonym ataku lub na rozkaz, batalion rozpoczyna wycofywanie się po drodze JAN, przechodząc przez punkt przejścia nr 1. Następnie zajmuje wyznaczony obiekt LIS, w którym odtwarza zdolność bojową. Aby batalion wykonał stojące przed nim zadanie, nie może zostać wykryty przez przeciwnika, gdyż warunkiem jego powodzenia jest zaskoczenie. Spełnienie tego warunku możliwe jest po rozwinięciu łączności przewodowej i utrzymaniu bezwzględnej ciszy radiowej, aż do przejścia przez FEBA.

Batalion musi zająć i przygotować pozycję KOT, zanim siły osłony przejdą przez linię przejścia odpowiedzialności bojowej BIAŁA. Nie może rozpocząć działań, zanim wojska te nie oderwą się od przeciwnika. Przedwczesny atak mógłby doprowadzić do zniszczenia wycofujących się wojsk.

1.2 Formy obrony batalionu

Biorąc pod uwagę warunki oraz sposoby prowadzenia obrony przez batalion, można wyróżnić następujące jej formy:

1. Obrona rejonu

2. Obrona pozycji

3. Obrona węzła

Konsekwentnie do powyższego podziału w sposobach prowadzenia obrony przez kompanie proponuje się przyjąć następujące formy:¹⁰

1. Obrona rejonu
2. Obrona punktu oporu
3. Obrona węzła.

W tabeli 1 przedstawiono czynniki, które dowódca batalionu powinien rozpatrzyć przy podejmowaniu decyzji co do formy obrony.

Obrona rejonu – zakłada pobicie atakujących wojsk przed rejonem tyłowym. W toku jej prowadzenia batalion może wykorzystywać całą głębokość rejonu, zgodnie z zamiarem dowódcy brygady oraz wymaganiami koordynacji działań z sąsiadującymi batalionami.

Obrona pozycji – wymaga zajęcia położenia, które pozwoli blokować drogi podejścia przeciwnika, prowadzić ogień w wyznaczony obszar, utrzymać kluczowy teren oraz wykonywać inne zadania.

Obrona węzła – wskazuje na obronę silnie rozbudowaną i ufortyfikowaną, która utrzymuje i kontroluje decydujący teren lub blokuje drogi podejścia.

OBRONA POZYCJI	CZYNNIK	OBRONA REJONU
Dobrze rozpoznany przeciwnik, który może być kanalizowany	Drogi podejścia	Duża ilość podejść uniemożliwia koncentrację sił
Dominujące znaczenie dróg	Teren	Dominuje teren, trudno dostępny, wiele możliwości podejścia przeciwnika
Wąski	Rejon działania	Szeroki
Osiągalne	Wzajemne wspieranie pododdziałów batalionu	Trudno osiągalne
Dobra	Możliwość koordynacji i kierowania walką	Obniżona

Tab. 1. Czynniki warunkujące przyjęcie odpowiedniego typu obrony

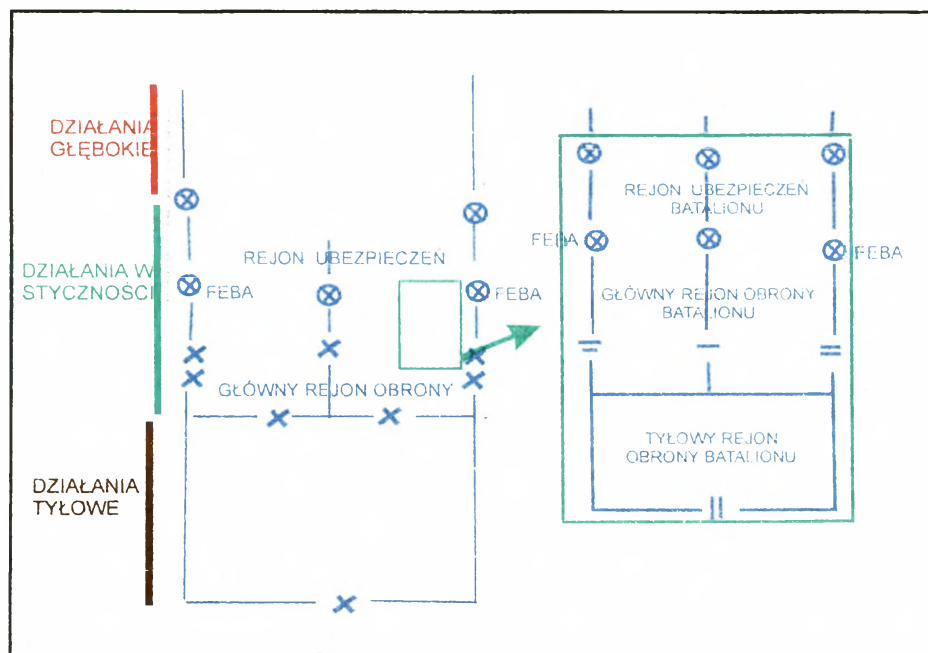
1.2.1 Obrona rejonu

Rejon obrony to obszar wyznaczony przez linie rozgraniczenia i odpowiedzialności rys.13.

Obrona rejonu może być stosowana w obronie stałej, oraz gdy batalion prowadzi działania w pasie przesłaniania.

¹⁰ W RDWL szczebel kompania batalion wyróżnia się obronę kompanii tylko w punkcie oporu.

Głębokość rejonu z zasady jest większa niż jego szerokość. Stwarza to warunki do prowadzenia działań przed przednią linią obrony, w głębi rejonu obrony, jak również utrzymania odpowiedniego obszaru dla elementów wsparcia. Przydzielony obszar daje możliwość pobicia przeciwnika, umożliwia również odpowiednie zabezpieczenie skrzydeł.

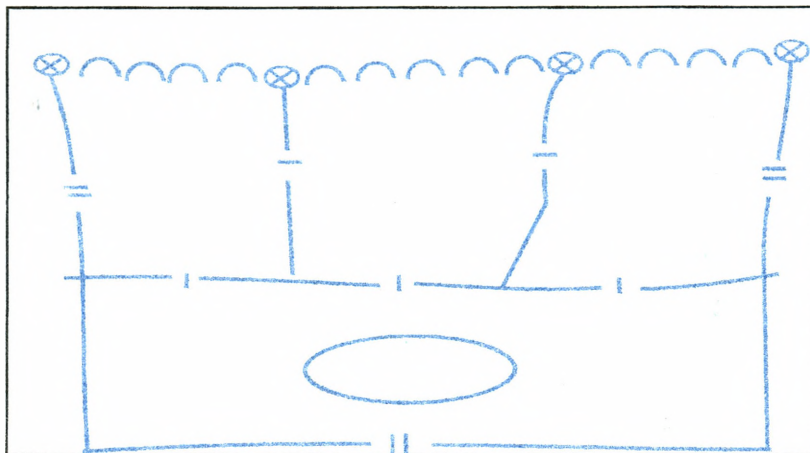

Rys. 13. Rejon obrony batalionu w pasie obrony dywizji

Przejęcie do obrony w rejonie wymaga od dowódcy:

- przydzielenia rejonów manewru poprzez wyznaczenie rejonów, punktów oporu lub węzłów obrony,
- kontroli ognia bezpośredniego poprzez wyznaczenie rejonów zaangażowania,
- wyznaczenia rejonów i odcinków oddziaływania ogniowego, linii fazowych,
- połączenia zapór inżynierskich, wsparcia ogniowego oraz wsparcia lotniczego,
- rozmieszczenia sił ubezpieczeń przed FEBA na skrzydłach oraz jeżeli jest to niezbędne w rejonie tyłowym,
- koordynacji działań z sąsiadami na skrzydłach,
- rozważenia efektu ograniczonej widoczności (np. dowódca może wysunąć pewne siły do przodu, w celu obserwacji i kierowania ogniem),
- określenia ograniczeń w stosunku do prowadzonych działań przez podległe pododdziały, obejmujących rejon, w którym planuje się walkę z przeciwnikiem oraz obszarów, w których walki powinno się unikać, jak również wykonywanie kontrataków,
- ustalenia priorytetów dla manewru po drogach, w czasie zmiany pozycji obrony, wycofania lub kontrataków.

W zależności od warunków terenowych oraz możliwości bojowych, dowódca batalionu wyznacza podległym kompaniom miejsce w ugrupowaniu oraz decyduje jaką formę obrony przyjmą. W wariantcie przedstawionym na rysunku 14 dowódca rozmieścił trzy kompanie w rejonach obrony, ponieważ duża ilość dróg podejścia preferuje decentralizację sił.

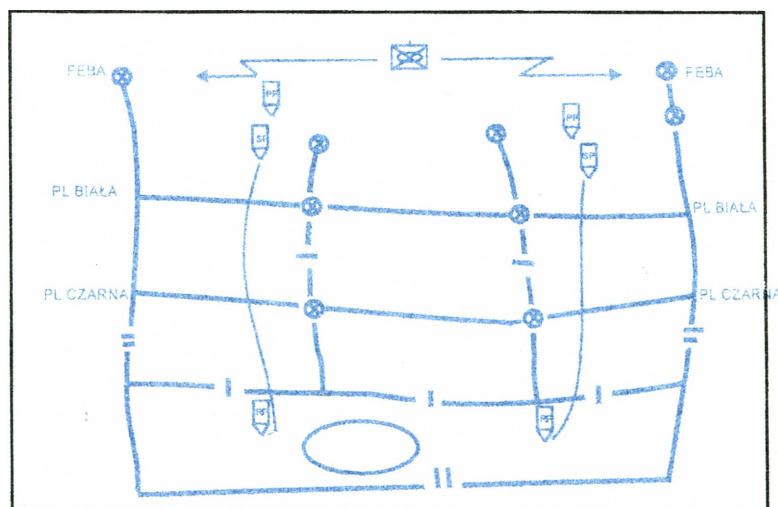

Rys. 14. Batalion z trzema kompaniami w rejonach i jedną kompanią w odwodzie

W takiej sytuacji odwód powinien być rozmieszczony blisko miejsca, w którym prawdopodobnie zostanie użyty. Zadaniem dowódcy odwodu jest przygotowanie i przeprowadzenie rekonesansu dróg rozwinięcia oraz przewidzianych rubieży wejścia do walki. Dowódca batalionu będąc koordynatorem walki, musi wyznaczyć i przedstawić podległym dowódcom:

- punkty koordynacji,
- linie fazowe,
- punkty kontaktowe.

Na rysunku 15 przedstawiono jeden ze sposobów zaplanowania rejonu obrony batalionu, w oparciu o kompanijne rejonny obrony.

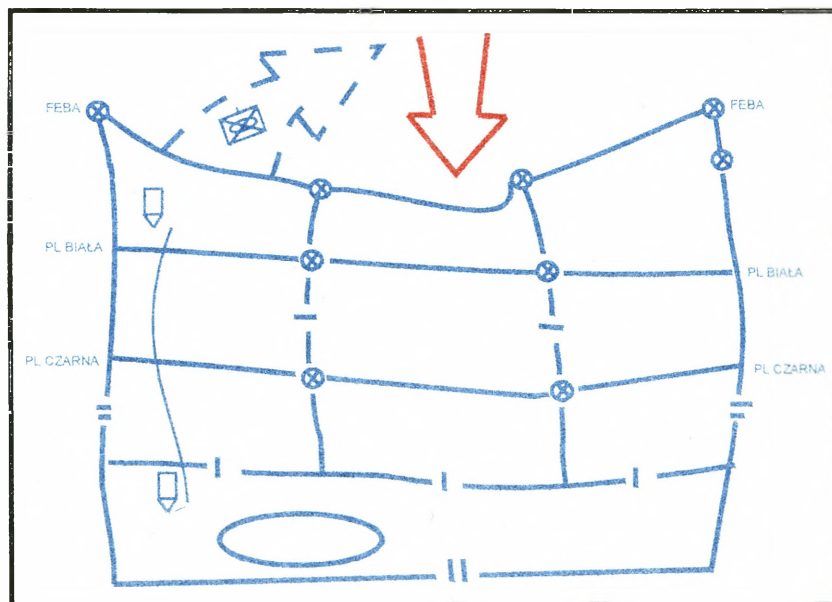

Rys. 15. Rejon obrony batalionu z liniami kontroli i koordynacji

Założono w nim, że zamiarem dowódcy jest rozbić siły przeciwnika przed głównym rejonem obrony. Aby mieć możliwość kontrolowania działań swoich elementów przed oraz wzdłuż FEBA, dowódca batalionu ustalił punkty koordynacji. Jego pierwszym krokiem w takiej sytuacji, powinno być wyznaczenie ubezpieczeń. Jak silne powinny być to ubezpieczenia, zależy od sytuacji, w jakiej znajduje się batalion. Zadanie ubezpieczeń polega na wczesnym ostrzeganiu, prowadzeniu działań uniemożliwiających prowadzenie rozpoznania przez przeciwnika, zapewnieniu i ubezpieczeniu wyjścia z walki wojskom działającym w pasie przesłaniania lub na pozycji przedniej. Zmniejszaniu tempa natarcia przeciwnika, myleniu co do przebiegu przedniego skraj obrony.

Gdy batalion występuje w etatowym składzie ubezpieczenia będą stosunkowo słabe z uwagi na potrzebę zorganizowania w miarę silnego odwodu. Innym rozwiązaniem jest wyznaczenie ubezpieczeń przez pierwszorzutowe kompanie. Wysyłając ubezpieczenia dowódca batalionu musi wyznaczyć linie fazowe i punkty kontaktowe ułatwiające mu kontrolę prowadzonych działań.

Na rys. 16 siły osłony i siły główne skupiają wysiłek w środkowej części rejonu obrony batalionu. Efektem działania kompanii jest powstrzymanie natarcia przeciwnika. Sytuacja ta stwarza warunki do zaczepnego użycia jednej z pierwszorzutowych kompanii. Celem kontrataku mogłoby być rozbięcie części sił przeciwnika.

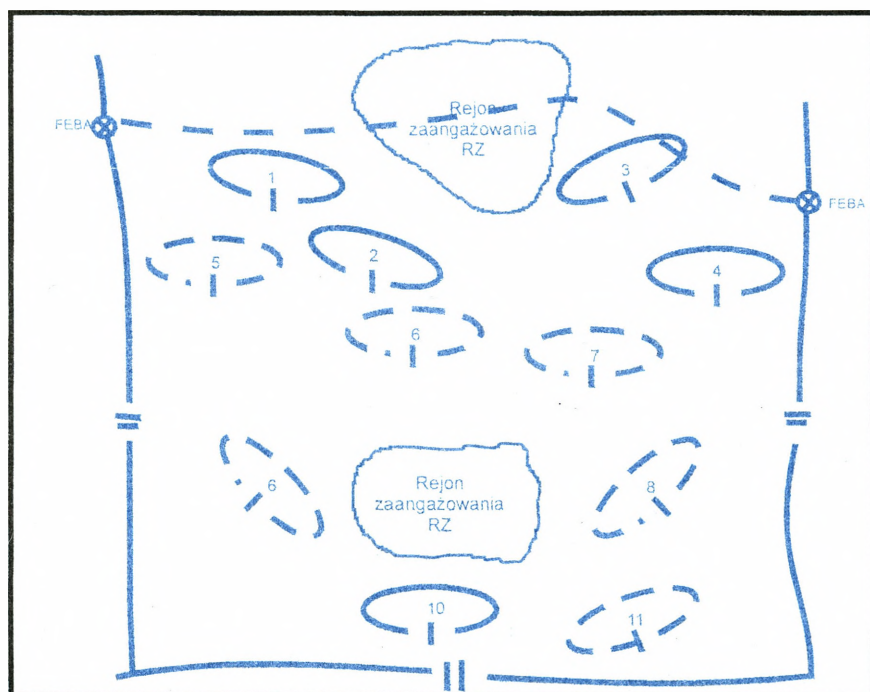
Rys. 16. Kontratak w ramach batalionu przed przednią linią obrony wykonywany siłami pierwszorzutowej kompanii

Skuteczny kontratak w tej sytuacji, stwarza korzystne warunki na przejęcie inicjatywy. Jeżeli dowódca batalionu skalkuluje ryzyko i podejmie decyzję takiego działania, dowódca kompanii otrzymuje pozwolenie na wykonanie kontrataku. Dowódca batalionu powinien

skupić cały wysiłek batalionu na tym przedsięwzięciu oraz przenieść się w dogodne miejsce, które umożliwi mu obserwację jego wykonania. Powinien także przesunąć odwód z rejonu tyłowego, w celu przejęcia zadań w osłabionym rejonie.

Dowódca batalionu może zdecydować się na inny wariant obrony rejonu odpowiedzialności batalionu, w którym podległym kompaniom przydzieli punkty oporu rys. 17.

W wariantcie tym dowódca dokładnie wskazuje rozmieszczenie punktów oporu kompanii. Ilość punktów oporu ich położenie, wynika z analizy terenu pod względem przydatności do obrony oraz wyznaczonego przez dowódcę batalionu rejonu oddziaływania. Taki wariant działania ogranicza manewr i komplikuje koordynację sił na skrzydłach, lecz jednocześnie daje doskonałą kontrolę całości prowadzonej obrony przez dowódcę batalionu.

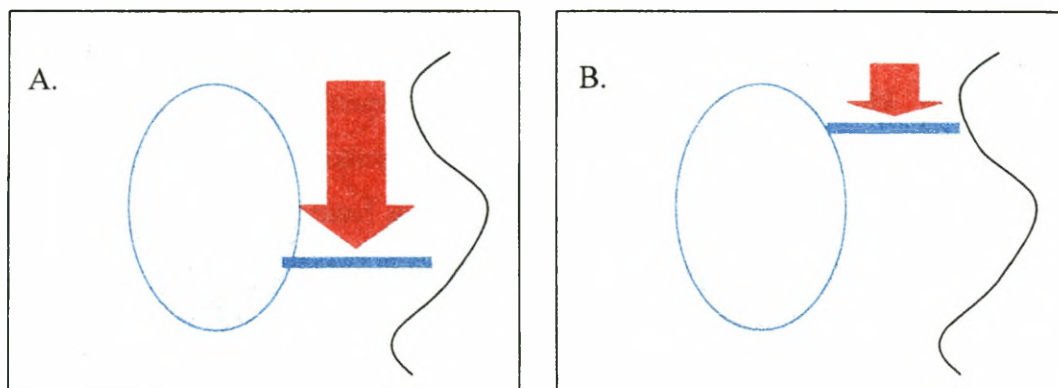

Rys. 17. Rozmieszczenie kompanii w punktach oporu

Gdy dowódca zamierza zorganizować elastyczną obronę, może pierwszorzutowym kompaniom wyznaczyć rejon obrony, natomiast w głębi wyznaczyć punkty oporu.

Przykład ten może być zastosowany, gdy teren przed FEBA jest otwarty, natomiast za FEBA pokryty i ograniczony lasami.

Celem obrony w takim terenie, jest zamknięcie najważniejszych kierunków dogodnych do wykonania natarcia przez przeciwnika. Polega na utrzymaniu oddzielnych, przygotowanych do obrony okrężnej punktów oporu oraz umiejętnym manewrze i kontratakach w głębi. Trwałość obrony zależy od utrzymania kierunków dogodnych do natarcia przeciwnika /przesmyków między jeziorami, polan, węzłów dróg, zabudowań/.

Pozostawiając ciaśninę po stronie przeciwnika rys. A, obrońca zyskuje większą swobodę manewru, a utrudnia manewr przeciwnikowi. Łatwiej może określić kierunek i siłę jego uderzenia, co pozwala dokładniej zaplanować rażenie ogniowe przed przednią linią obrony i zwiększyć jego skuteczność. Ciaśnina pozostająca po stronie przeciwnika ułatwia izolowanie jego kolejnych sił.

Wyznaczenie przedniej linii obrony przed ciaśniną rys. B – u jej wlotu, to zrezygnowanie z tych korzyści na rzecz nacierającego. Odwrót w takich warunkach grozi z reguły klęską, dlatego rozwiązanie to może być stosowane przez silniejszego obrońcę i wtedy, gdy planowane jest na tym kierunku przejście po krótkotrwałej obronie do natarcia. Organizowanie pozycji przed ciaśniną ma zawsze aspekt zaczepny (podobnie jak przyczółków na przeszkodzie wodnej).

Właściwe wykorzystanie warunków terenowych, pozwala na organizowanie w krótkim czasie różnych zapór, które mogą w znacznym stopniu utrudnić przeciwnikowi natarcie, a niekiedy je załamać.

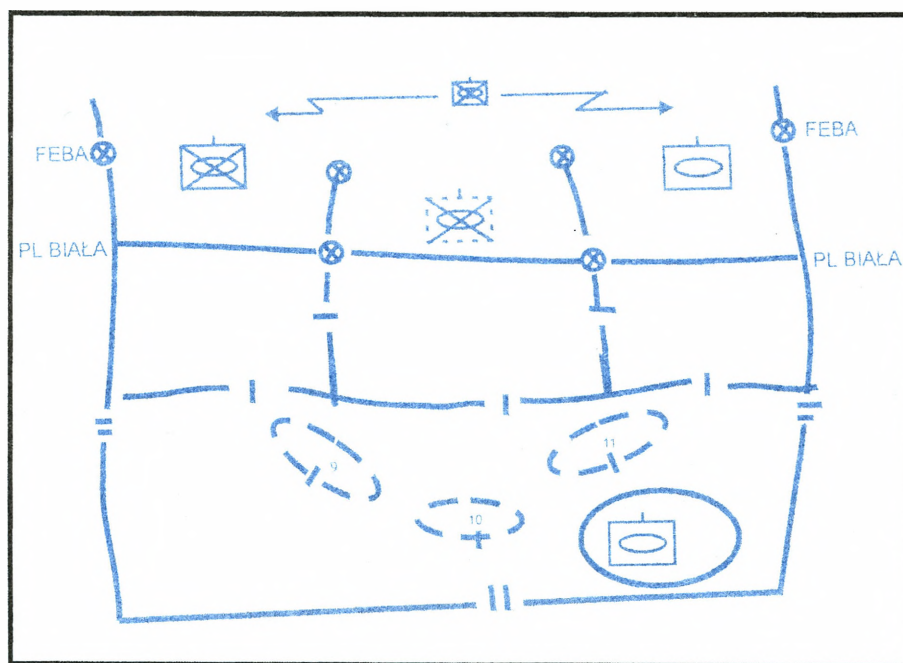
Podczas organizowania obrony w terenie lesistym, przednią linię obrony wybiera się przed skrajem lasu lub w jego głębi. W przypadku, gdy organizuje się ją w głębi, na skraj lasu wysyła się silne ubezpieczenia bojowe. Oczyszcza się przedpole w celu polepszenia warunków obserwacji i prowadzenia ognia w taki sposób, aby nie demaskować obrony. W lukach między punktami oporu kompanii ustawia się zapory minowe, zawały i osłania się je ogniem, organizuje zasadzki, podsłuchy i patrole.

Większą część środków ogniowych przydziela się kompaniom pierwszego rzutu, rozmieszczając je w pobliżu przedniej linii obrony. Czołgi zajmują stanowiska w pobliżu przesiek, polan, skrzyżowań dróg i na odcinkach porośniętych rzadkim lasem. Artylerię, moździerze i środki przeciwlotnicze rozmieszcza na polanach, porębach i w szerokich przesiekach, występy lasu można wykorzystać do prowadzenia ognia skrzydłowego

i krzyżowego. Na kierunkach łatwo dostępnych przygotowuje się rejon oddziaływania lub rejon ześrodkowania ognia pododdziałów.

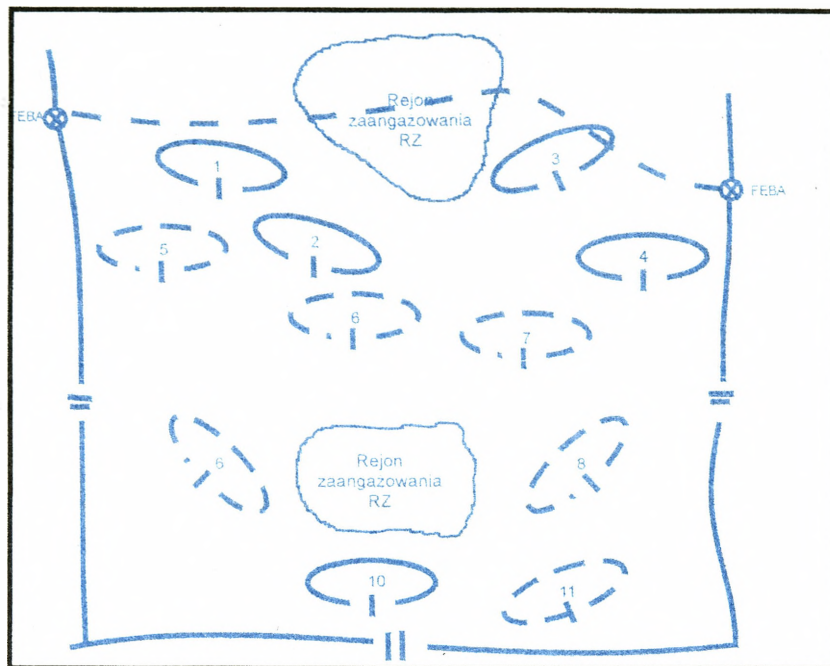
Rejon kluczowy wyznacza się na zamknięciu dogodnego kierunku natarcia przeciwnika. Batalion znajdujący się na głównym wysiłku obrony, może bronić wspólnie z sąsiadami, w zasadzie jednego dostępnego kierunku natarcia przeciwnika. Broniąc się na kierunku pomocniczym może samodzielnie zamykać ten kierunek.

Rysunek 18 przedstawia wariant, w którym dowódca batalionu początkowo zdecydował się zaangażować swoje czołgi i BWP na skraju lasu, używając skrytych stanowisk. Spieszona piechota otrzymała zadanie ubezpieczać drogi podejścia w rejonie przewężeń terenowych lub w innych dogodnych miejscach wzdłuż PL BIAŁA, w których czołgi i transportery przeciwnika, muszą zdecydowanie zmniejszyć prędkość marszu oraz mają ograniczony zasięg prowadzenia ognia. Gdy teren przed FEBA jest otwarty, w zasadzie tylko spieszona piechota może stanowić ubezpieczenie sił głównych batalionu, pozostałe elementy przygotowują w tym czasie punkty oporu.

Rys. 18. Kompanijne rejony obrony umiejscowione w przedzie

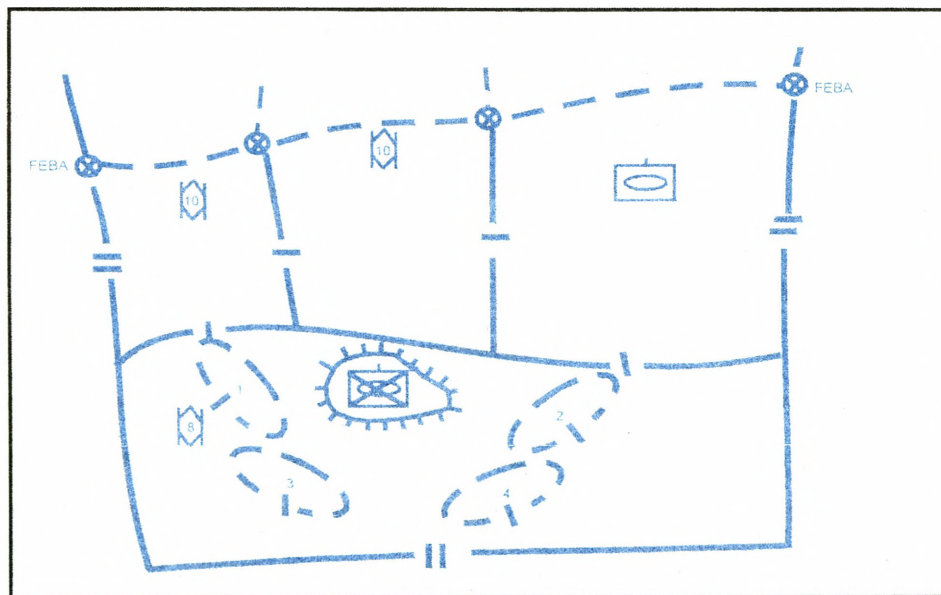
Gdy drogi podejścia wskazują rejony, w których można koncentrować ogień więcej niż jednej kompanii, możliwe jest użycie kompanijnych punktów oporu. W wariantcie przedstawionym na rys. 19 dowódca założył, że większość dróg podejścia przeciwnika w jego rejonie obrony, zbiega się przed punktami oporu 9, 10, 11, dlatego dokładnie zaplanował kontrolę tego rejonu oraz etapu walki.

Rys. 19. Rozmieszczenie kompanii w punktach oporu

Gdy dowódca ma możliwość rozpoznania terenu, wokół którego będzie się koncentrować walka, może podjąć decyzję o obronie węzła .

W przedstawionym wariancie rys. 20 dowódca batalionu, zdecydował się na zorganizowanie obrony w dwóch etapach. W tym celu podzielił rejon obrony batalionu na dwie części. Pierwsza część obejmująca obszar od FEBA do początkowej linii rejonu tyłowego, podzielona została na trzy rejony obrony kompanii. Dowódca rozmieścił w niej bwp oraz czołgi kierując ich działaniami. Druga część rejonu w koncepcji dowódcy batalionu, pełni rolę rejonu kluczowego.

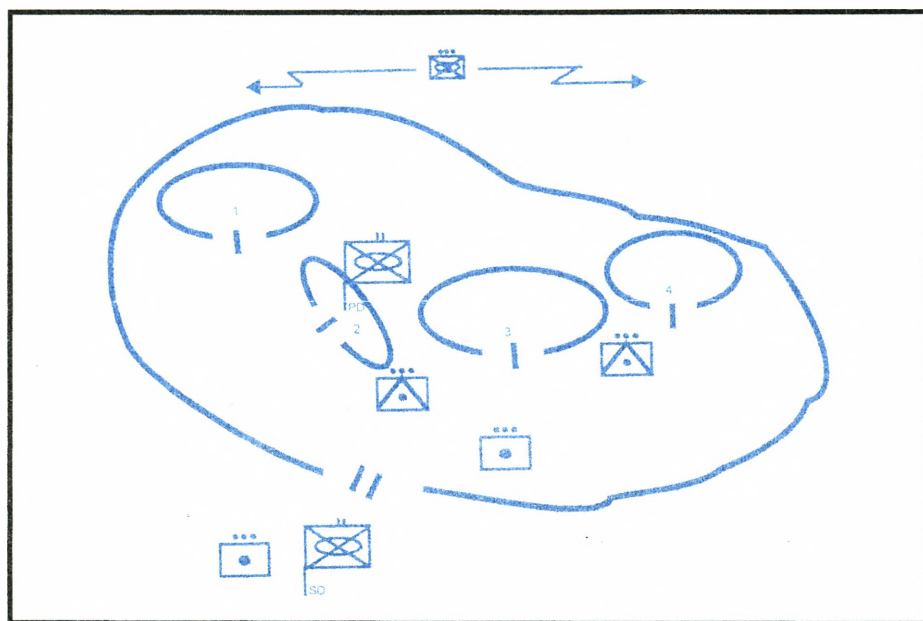

Rys. 20. Ugrupowanie, w którym bojowe wozy piechoty i czołgi walczą z przodu, natomiast spieszona piechota broni węzła obrony

Dowódca wyznaczył w nim węzeł broniony przez spieszoną, wzmocnioną kompanię. W rejonie tym wyznaczył również punkty oporu kompanii, których zadaniem będzie wsparcie węzła. Punkty oporu kompanii przygotowane wcześniej pod względem rozbudowy inżynieryjnej oraz systemu ognia, pozwolą spieszonej piechocie wycofującej się z rejonów obrony, przejść do obrony punktów oporu.

1.2.2 Obrona pozycji

Pozycja jest drugim zasadniczym sposobem rozmieszczenia sił oraz rozegrania obrony batalionu rys. 21.

Rys. 21. Rozmieszczenie sił wewnątrz i na zewnątrz pozycji obrony

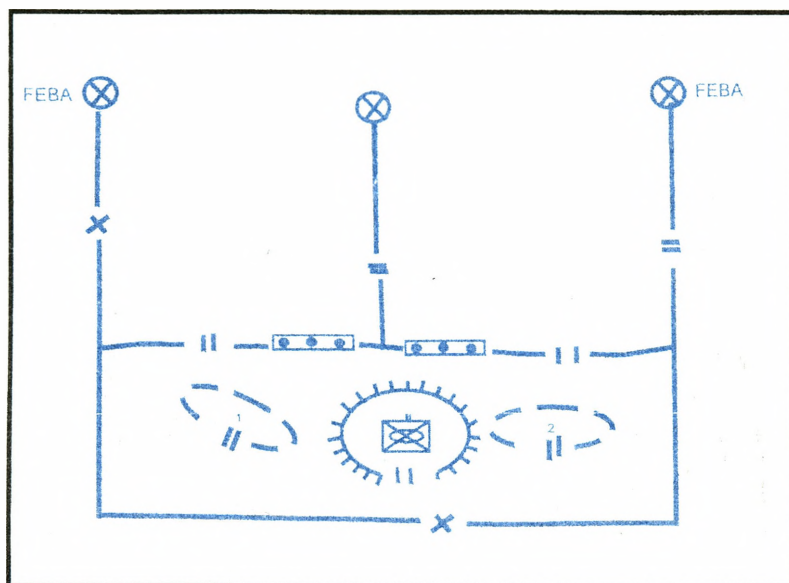
Siły ubezpieczeń działają z przodu i na skrzydłach pozycji. Celem ich działania jest wcześniejsze wykrycie przeciwnika oraz ubezpieczenie całej pozycji. Pododdziały batalionu mogą manewrować w obszarze oraz na zewnątrz pozycji. Prowadząc walkę, stwarzają warunki przejścia do działań ofensywnych zgodnych z zamiarem dowódcy batalionu. Dowódca swobodnie manewruje elementami ugrupowania w obszarze wyznaczonej pozycji. Decydując się na użycie pododdziałów na jej zewnątrz, powiadamia o tym dowódcę brygady i koordynuje działanie z sąsiednimi pododdziałami. Innym wariantem jest rozmieszczenie sił ubezpieczeń, elementów wsparcia ogniowego oraz elementów zabezpieczenia logistycznego na zewnątrz pozycji w rejonach wcześniej zatwierdzonych przez przełożonego.

Planując rozmieszczenie batalionu rozpatruje się położenie pododdziałów o dwa szczeble niżej tj. plutonów. Każda kompania otrzymując rejon obrony, musi mieć możliwość rozmieszczenia głównych i zapasowych plutonowych punktów oporu, które zapewnią rozśrodkowanie oraz ukrycie ludzi i sprzętu.

1.2.3 Obrona węzła

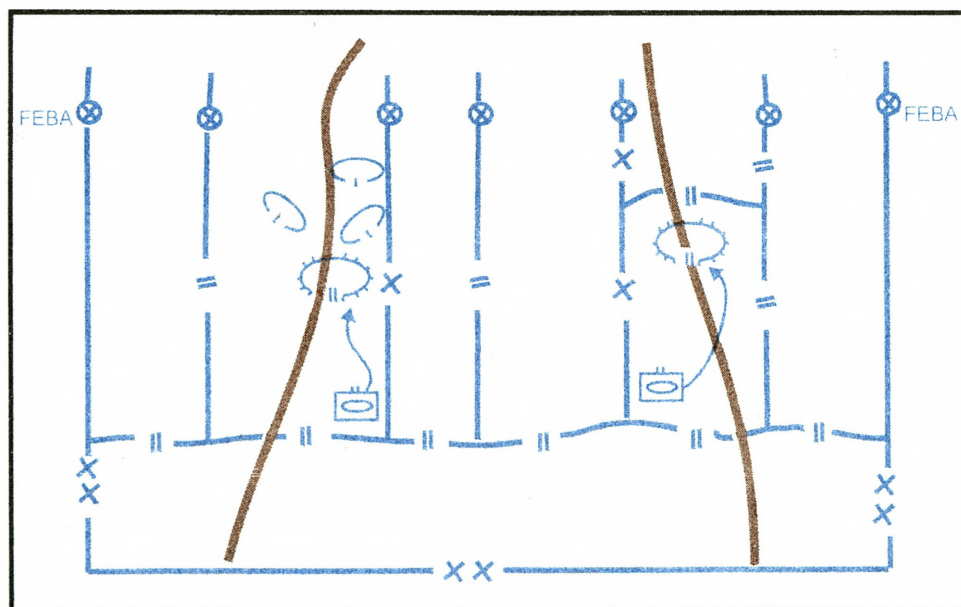
Decyzja o przejściu do obrony węzła sugeruje, że dowódca zamierza utrzymać teren, zatrzymać nacierające siły przeciwnika lub skierować je w innym kierunku rys. 22.

Najdogodniejsze warunki obrony węzła istnieją, gdy teren kanalizuje ruch przeciwnika. Najczęściej takie węzły stosuje się w obronie osad, wiosek, wzgórz oraz obszarów zalesionych.

Rys. 22. Batalionowy węzeł obrony

Często węzły obrony tworzy się na skrzydłach rejonu obrony brygady, zabezpieczając się w ten sposób przed włamaniem przeciwnika z tego kierunku rys.23.

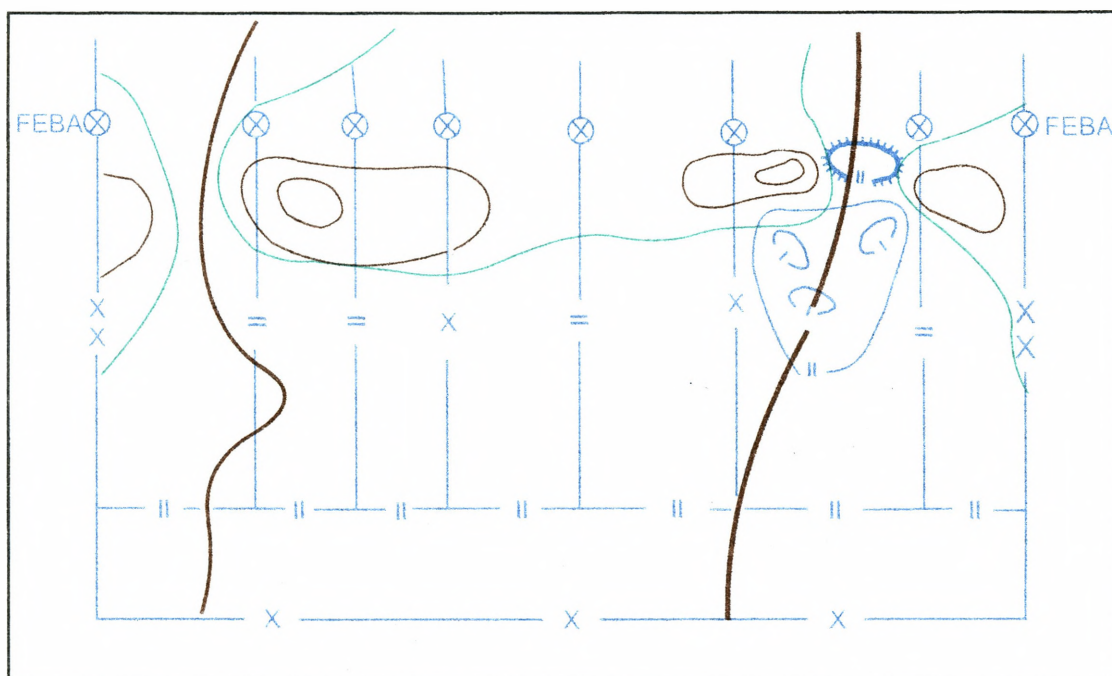
Rys. 23. Węzły batalionowe na skrzydłach ugrupowania brygad utrzymujące teren kluczowy

Dowódca może zorganizować węzły także w rejonie FEBA rys.24, jak również w głębi głównego rejonu obrony brygady rys.25.

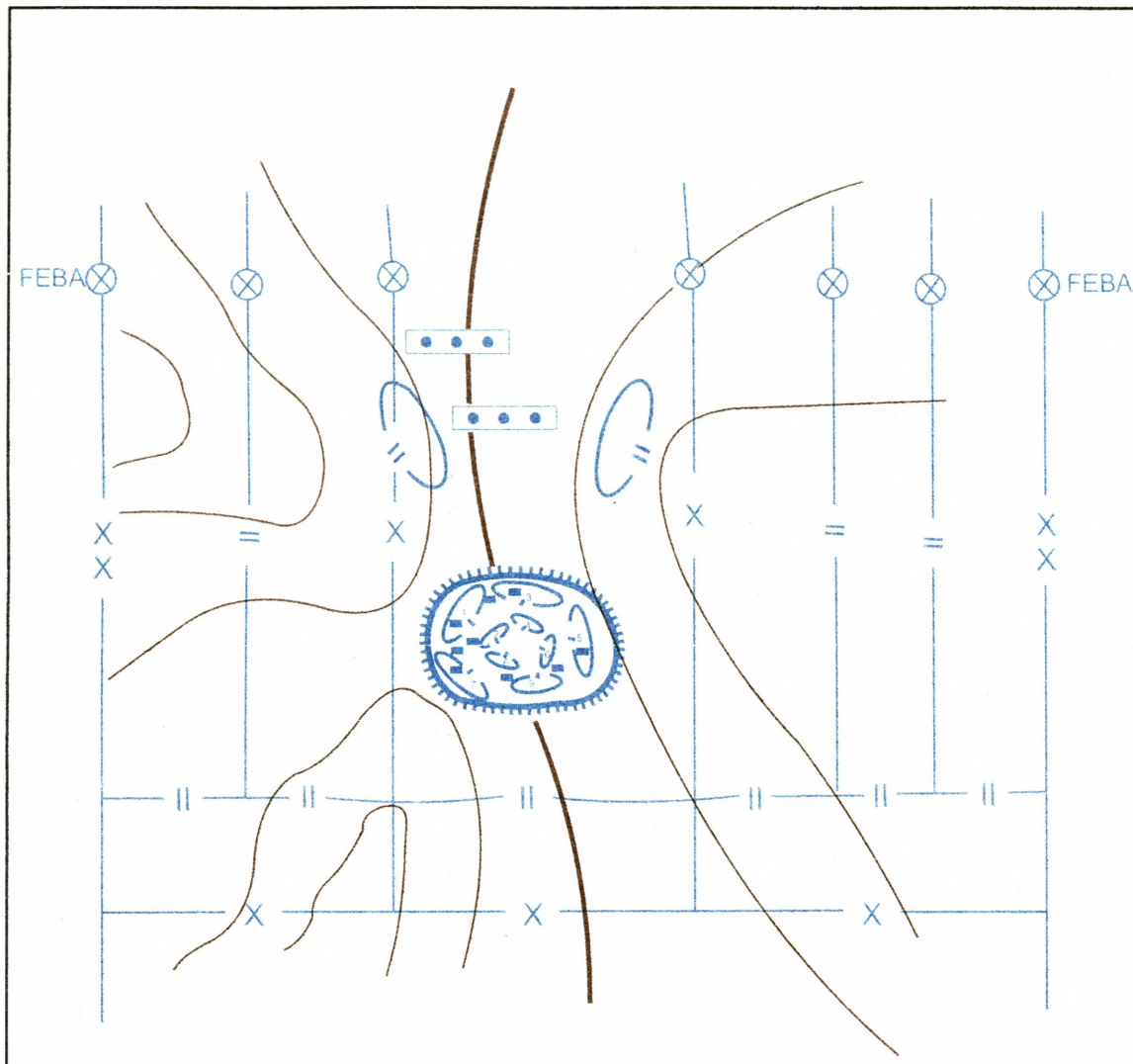
Ujemną stroną takiej obrony, jest duży nakład sił, środków oraz czasu na jej przygotowanie, które zajmuje kilka dni.

Gdy węzeł znajduje się na drodze podejścia przeciwnika, należy się spodziewać wielokrotnych ataków, prowadzonych przy użyciu wozów bojowych, czołgów i spieszonych piechoty. Wojska narażone będą na silny ogień artylerii oraz lotnictwa, muszą więc przygotować ukrycia, schrony itp.

Najlepszy efekt w obronie uzyskuje się, gdy spieszona piechota broni się w przygotowanym systemie transzei, natomiast pojazdy opancerzone mają przygotowane stanowiska ogniowe i często je zmieniają.

Rys. 24. Węzeł batalionowy w rejonie FEBA na głównej drodze prowadzącej przez teren lesisty

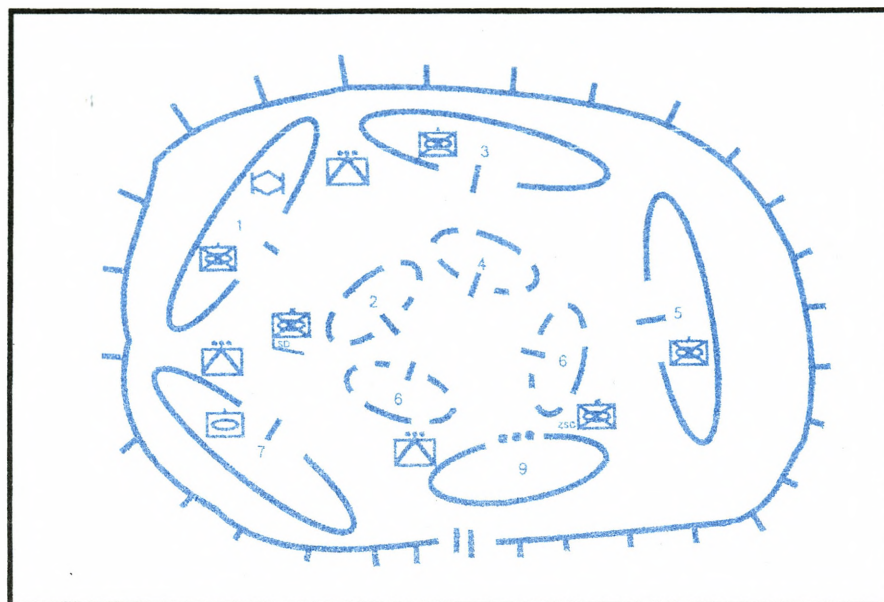

Rys. 25. Wzrost batalionowy w głębi głównego rejonu obrony brygady w terenie pagórkowatym

Cel obrony osiąga się poprzez połączenie wysiłku wielu punktów oporu wewnątrz węzła. Taka forma obrony wymaga:

- opracowania dokładnego planu manewru na zapasowe stanowiska ogniowe w rejonie węzła,
- koordynacji działań z wojskami na zewnątrz węzła włączając w to kontratak brygadowy,
- szczegółowego planu wsparcia ogniowego oraz ognia batalionu,
- ustalenia sił zapobiegających penetracji oraz działań na zewnątrz węzła,
- wyboru priorytetu wsparcia ogniowego i ognia batalionu.

Wszystkie punkty oporu w ramach węzła wspierają się wzajemnie rys. 26. Ich rozmieszczenie umożliwia koncentrowanie ognia dwóch lub większej ilości pododdziałów. Zapobiega to sytuacji, w której nacierający przeciwnik odizoluje, a następnie pojedynczo zniszczy broniące się kompanie.

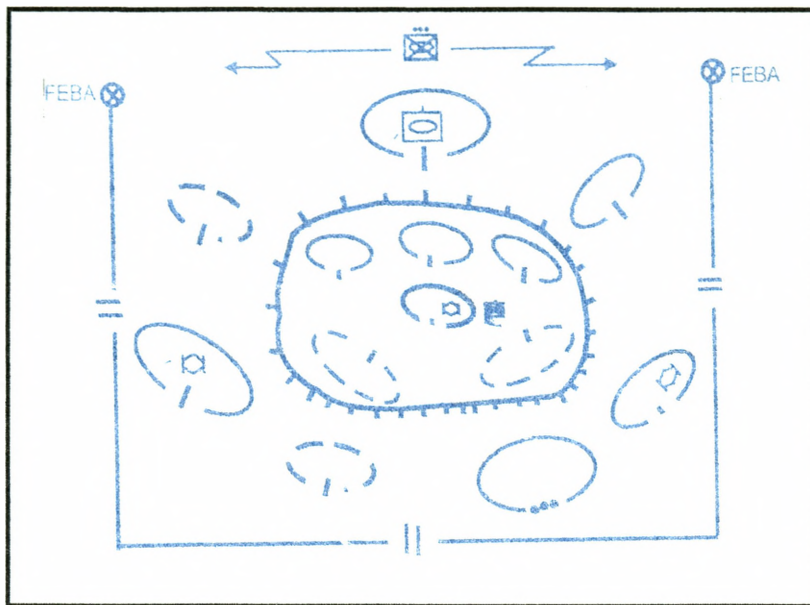

Rys. 26. Batalionowy węzeł ze wszystkimi wojskami wewnątrz

W celu koordynacji ognia między punktami oporu, wyznacza się sektory ognia. Na drogach podejścia prowadzących przez węzeł, których nie można obsadzić wojskami w głównych punktach oporu, muszą być przygotowane zapasowe punkty oporu. Zajmowane są one na rozkaz dowódcy batalionu.

W obronie węzła, siły ubezpieczające mogą również działać na zewnątrz ugrupowania obronnego. Wycofując się, zajmują jego tylną część.

W wariantcie przedstawionym na rys. 27 dowódca zdecydował się na spieszenie piechoty i rozmieszczenie jej w dogodnym do obrony terenie, natomiast bwp rozmieścił w głębi rejonu. Przydzielone plutony przeciwpancerne rozmieścił na skrzydłach, przydzielając im częściowo zazębiające się sektory ognia. Na rozkaz zapasowe i dodatkowe punkty oporu obrony przechodzą przez węzeł. Moździerz batalionu umieścił w środku ugrupowania, wykorzystując ukrycia i zakryty teren. Batalionowy punkt zaopatrzenia znajduje się również wewnątrz ugrupowania. Brygada odpowiedzialna jest za utrzymanie jednej drogi, którą dostarcza zaopatrzenie walczącemu batalionowi.

Rys. 27. Batalionowy węzeł w obronie wioski z elementami na skrzydłach

1.3 Opracowanie wariantów

Dla szczebli taktycznych najbardziej typowym jest organizowanie działań w trakcie walki. Planując walkę przewiduje się, że brygada na dobę walki otrzyma jedno zadanie, podobnie batalion tej brygady może się spodziewać nie więcej jak jednego zadania.

Obecnie przyjmuje się, że na właściwe zaplanowanie działań batalion potrzebuje od 3 do 4 godzin.

Planując walkę batalionu należy pamiętać o naczelnej zasadzie dowodzenia na tym szczeblu tj. dowodzeniu przez zadania. Opiera się ona na wzajemnym zaufaniu. Wymaga od wszystkich nie tylko należytego wypełniania obowiązków i woli osiągnięcia wyznaczonego celu, ale także gotowości do przejęcia odpowiedzialności, współpracy oraz samodzielnego, twórczego działania dowódców kompanii.

Dowódca batalionu informuje podwładnych o swoim zamiarze, określa jasne i osiągalne cele oraz daje do dyspozycji wykonawcy potrzebne siły i środki. W zależności od sytuacji, określa szczegóły wykonania zadania. Zapewnienie podwładnym swobody realizacji zadań jest warunkiem szybkiego, zdecydowanego działania i służy zwiększeniu ich poczucia odpowiedzialności. Dowódcy kompanii z kolei muszą być przygotowani do umiejętnego korzystania z tej swobody.

Dowodzenie przez zadania oznacza godzenie się dowódcy na ewentualne błędy podwładnych. Aby ich uniknąć decyduje on o stopniu samodzielności działania dowódców kompanii. Czasami ingerencja dowódcy batalionu może być znaczna.

Dlatego też dowódca, który chce wykonać zadanie, musi kontrolować zgodność

myślenia i działania dowódców kompanii, gdyż te elementy są podstawą dowodzenia przez zadania i warunkiem sukcesu dowódcy batalionu.

Wariant jest planem możliwego działania. Celem działania z kolei jest wykonanie zadania, jakie otrzymał dowódca batalionu od przełożonego. Aby wariant był zrozumiały, musi spełniać dwa podstawowe warunki musi być prosty i jasny.

W formie opisowej powinien tłumaczyć, w jaki sposób batalion będzie realizował postawione przed nim zadanie. Opis wariantu musi być na tyle szczegółowy, aby możliwe było przegranie go w formie gry taktycznej.

Sztab opracowuje wariant działania przeciwnika oraz dwa – trzy warianty działania wojsk własnych. Rozważając więcej niż jeden, wykonalny wariant działania, S3 nie ogranicza batalionu do jednej tylko opcji. Zwiększa się spektrum możliwych sposobów reagowania na zaistniałą sytuację, a co się z tym wiąże, elastyczność dowodzenia w czasie prowadzenia walki. Każdy z wariantów musi być:

- wykonalny – musi zapewnić wykonanie zadania oraz uwzględniać myśl przewodnią dowódcy;
- rozsądny – zapewnić racjonalne wykorzystanie sił oraz nie może być powodem nadmiernych strat w batalionie;
- odmienny – musi różnić się zadaniami wyznaczonymi podległym pododdziałom, pozwalając rozważyć różne opcje ich użycia.

Podstawowym błędem, jest opracowanie jednego dobrego wariantu, a pozostałych już z założenia mniej przekonujących lub bardzo zbliżonych do pierwszego.

Zasadnicze znaczenie w opracowywaniu wariantów powinny spełniać tzw. punkty decyzyjne¹¹. Zwykle punkty decyzyjne pokrywają się z TAI¹².

Podczas kierowania walką dowódca batalionu skupia główny wysiłek na odpowiednim użyciu sił i środków w wyznaczonych punktach decyzyjnych. Dlatego też warianty działania mogą skupić się na różnych punktach decyzyjnych, bądź koncentrować wysiłek na tych samych punktach przyjmując inne działanie.

1.3.1 Etapy opracowywania wariantów działania

a. ustalenie punktów decyzyjnych.

¹¹ Punkt decyzyjny jest to punkt lub obszar, w którym dowódca musi podjąć decyzję dotyczącą oddziaływaniu na siły przeciwnika.

¹² TAI są punktami lub obszarami terenu położonymi wzdłuż korytarzy ruchu (podejścia) lub są rejonami zaangażowania, w których istnieje szansa pozbawienia lub zmniejszenia możliwości bojowych przeciwnika, poprzez zastosowanie manewru siłami, środkami, ogniem.

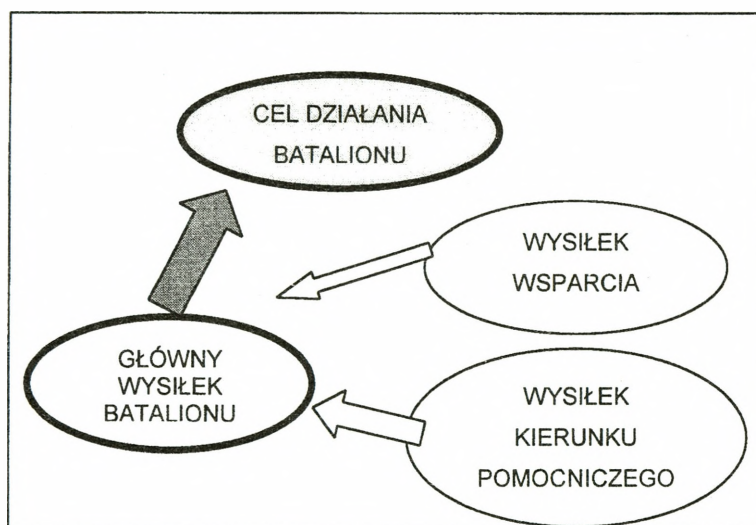
W etapie tym S2/S3 rozpatruje i ustala rejony, w których przeciwnik prawdopodobnie będzie najsilniejszy oraz miejsc, gdzie będzie jego najczulszy punkt. Idealna sytuacja jest wtedy, gdy dowódcy uda się przewidzieć takie miejsca i w odpowiednim czasie stworzyć siłami batalionu przytłaczającą przewagę.

b. ustalenie wysiłku wsparcia.

Kolejny etap to ustalenie przez S3 potrzebnego wysiłku wsparcia. Zorganizowanie działania na pomocniczym kierunku poprzez znalezienie odpowiedzi na pytanie – Co jeszcze należy wykonać, aby umożliwić wykonanie zadania na głównym kierunku działania ?

c. ustalenie celów

W następnej kolejności ustala się cele, jakie należy osiągnąć na głównym oraz pomocniczym kierunku działania. Łączy się cel działania na głównym wysiłku z celem działania batalionu. Z kolei cel wysiłku wsparcia oraz kierunku pomocniczego podporządkowuje się celowi głównego wysiłku rys. 28.

Rys. 28. Osiąganie wspólnego celu batalionu

Na kompanii, która realizuje najważniejsze zadanie w koncepcji dowódcy w odpowiednim czasie, skupia się główny wysiłek batalionu. Wszystkie pozostałe pododdziały powinny wspierać jej wysiłki po to, aby jak najszybciej osiągnąć cel batalionu. Reagując odpowiednio na działania przeciwnika, pozostawiają inicjatywę kompanii działającej na głównym wysiłku. Sukces odniesiony przez tą kompanię powinien doprowadzić do wykonania zadania przez batalion. Jeżeli warunki działania zmieniają się, a zadanie może zostać wykonane w prostszy sposób i w krótszym czasie, dowódca powinien przenieść główny wysiłek na inny pododdział. Dotychczasowe priorytety zmieniają się wtedy na korzyść nowo wyznaczonego pododdziału.

d. ustalenie zasadniczych zadań

Dla osiągnięcia celów omówionych wyżej, ustala podległym pododdziałom zadania zasadnicze (na głównym i pomocniczym kierunku) .

e. wytypowanie sił umożliwiających wykonanie zadania

Należy rozpatrzyć użycie organicznych oraz przydzielonych pododdziałów. Najważniejsze jest ustalenie sił działających w rejonie głównego wysiłku. Jego kosztem dowódca może podjąć większe ryzyko na kierunku pomocniczym, stosując zasadę ekonomii sił.

f. koordynacja

Ma na celu podział odpowiedzialności oraz określenie kolejności i zakresu działań podległych pododdziałów. Wspiera główny wysiłek batalionu oraz pozwala zachować możliwie największą swobodę działania.

g. przygotowanie wariantu działania schemat i opis

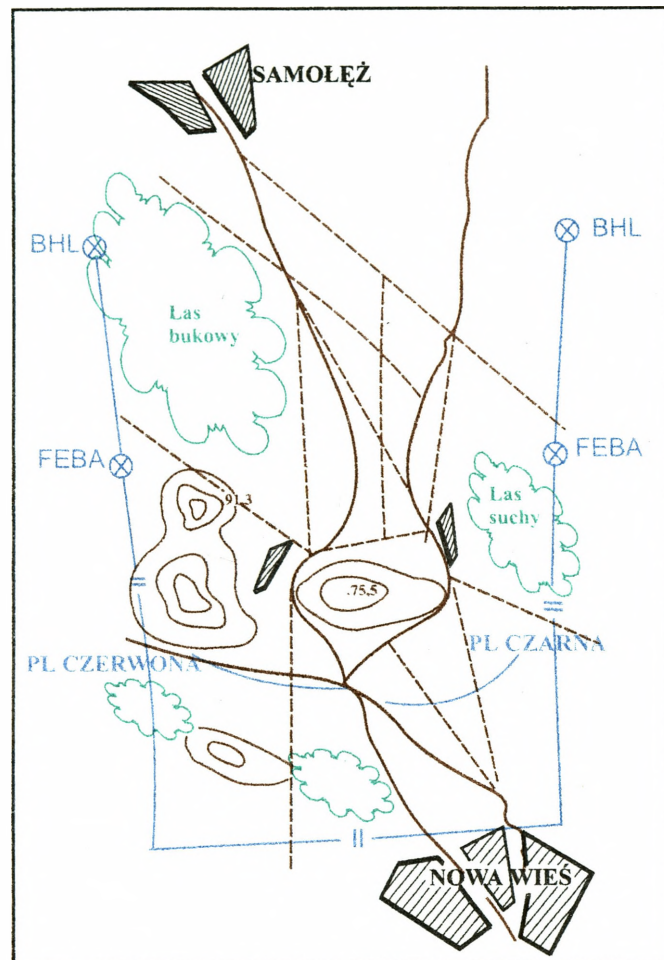
Schemat wariantu podnosi i uwydatnia jasność koncepcji. Powinien pokazywać wszystkie problemy związane z manewrem. Dla uszczegółowienia i wyjaśnienia koncepcji działania, dopuszczalne jest użycie dodatkowych symboli graficznych, ale w takim przypadku należy umieścić je w legendzie i wyjaśnić ich znaczenie.

Opis wariantu powinien odpowiedzieć na pytania:

- a. Co – Jakie zadania będą realizowane?
- b. Kiedy – Kiedy rozpoczynają się działania i kiedy jest ich przewidywany koniec?
tzw. ograniczenia czasowe.
- c. Gdzie – gdzie jest rejon obrony lub jak przebiega pas natarcia?
- d. Dlaczego – Jaki jest wymagany cel i rezultat działania?
- e. Jak – Jaki jest schemat manewru? Jaki jest cel manewru podległych pododdziałów?
Gdzie jest główny wysiłek?

1.3.2 Opracowanie wariantów obrony rejonu batalionu

Batalion otrzymał zadanie - *Bronić rejonu, zabezpieczyć wyjście z walki wojsk działających w pasie przesłaniania. W sytuacji zagrożenia utraty bronionego rejonu, stworzyć warunki do kontrataku brygady z PL CZARNA, bądź PL CZERWONA* (rys. 29).

Rys. 29. Zadanie batalionu

Sytuacja (przykład jednego z ćwiczeń)

Batalion po kilkugodzinnym marszu znajduje się na drodze w kolumnie marszowej.

Dowódca batalionu otrzymał wstępne zarządzenie do obrony 291300 wrzesień.

Rozkaz do obrony otrzymał 291500 wrzesień, z którego wynika:

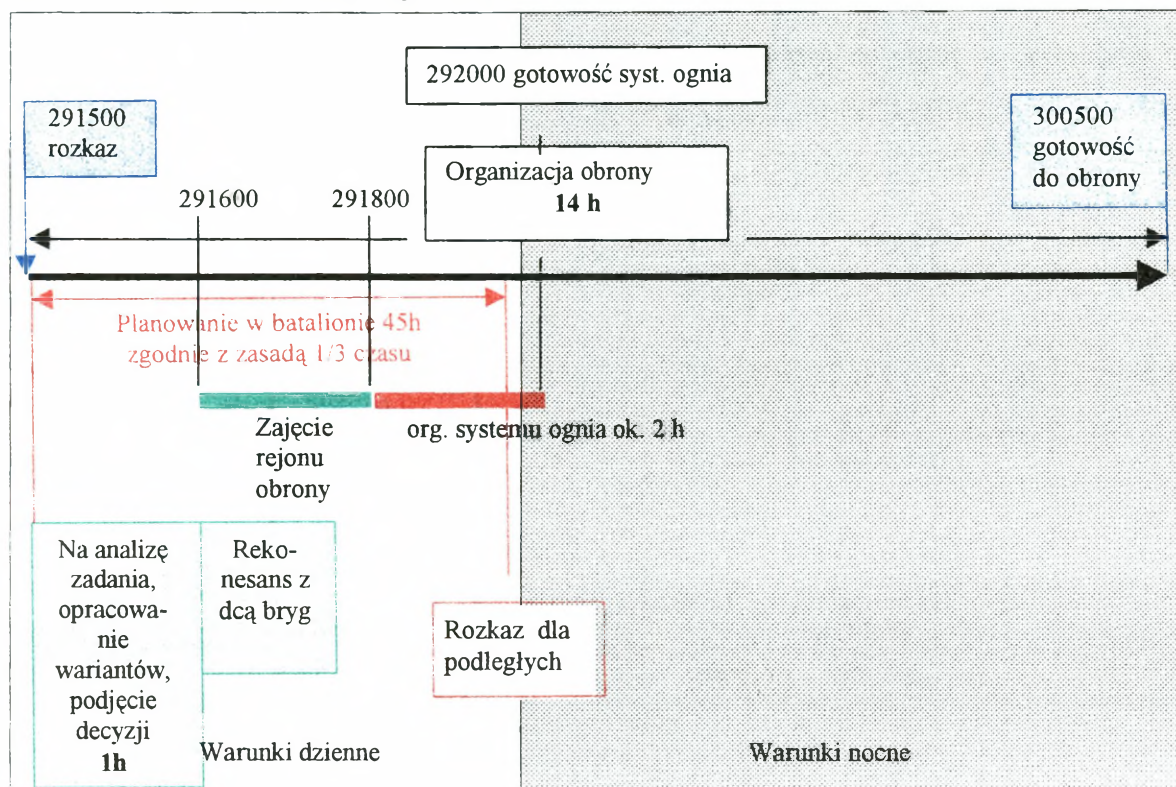
- gotowość systemu ognia – 292000 wrzesień
- gotowość prac inżynierskich I kolejności 300400 wrzesień
- gotowość do obrony – 300500 wrzesień

Dodatkowe informacje:

- zachód słońca 291845
- wschód słońca 300515

- dowódca brygady zaplanował rekonesans z dowódcami batalionów
291600 wrzesień

Dowódca batalionu analizuje ograniczenia czasowe i umieszcza je na wykresie tab. 2.

Tab. 2 Analiza ograniczeń czasowych

Wynika z niego, że chociaż ma on aż 14 godzin na organizację obrony, to czasu na to, aby dowódcy kompanii mogli zorganizować system ognia jest niewiele (przyjmujemy, że system ognia przy możliwościach naszego sprzętu, organizuje się w dzień, a nie w nocy). Jeśli dodamy do tego wyjazd z dowódcą brygady na rekonesans, to okaże się, że dowódca batalionu ma jedną godzinę na analizę zadania, wariantowanie i podjęcie decyzji, którą następnie może i powinien udokładnić lub nanieść odpowiednie zmiany po spotkaniu z dowódcą brygady. Dowódca batalionu powinien mieć stworzone warunki przez dowódcę brygady na zaplanowanie i zorganizowanie obrony. W myśl tej zasady, w przedstawionym przykładzie, powinien otrzymać rozkaz, co najmniej 3-4 godziny wcześniej.

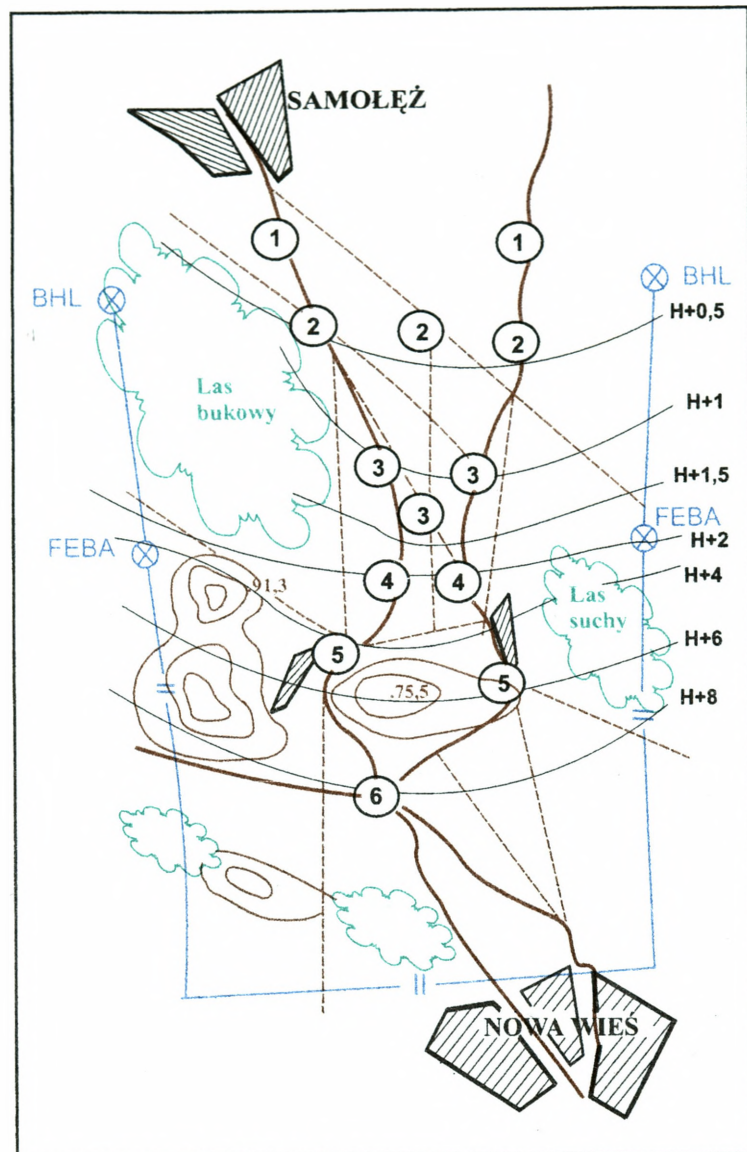
W pierwszej kolejności S2 batalionu, podobnie jak brygady, realizuje IPB¹³, robi to jednak bardziej szczegółowo.

¹³ IPB (Intelligence Preparation of the Battlefield) – w polskich odpowiednikach można spotkać nazwę – rozpoznawcze przygotowanie pola walki, informacyjne przygotowanie pola walki, informacyjna preparacja pola walki.

Analizę terenu prowadzi S2 rozpatrując ją dwa szczeble niżej tj. do plutonu. Biorąc pod uwagę głębokość obrony batalionu, analizuje teren kluczowy oraz drogi podejścia i korytarze manewru plutonów. Taka analiza terenu umożliwi dowódcy batalionu zapoznać się z całym rejonem obrony i znaleźć najlepszy sposób jego wykorzystania. Jeżeli batalion zostanie wzmocniony plutonem saperów S2, może wykorzystać dowódcę plutonu w klasyfikowaniu przejezdności terenu. Po rozpoznaniu wszystkich możliwych dróg podejścia i korytarzy manewru plutonów, łączy się je w kompanijne korytarze podejścia. Należy brać pod uwagę fakt, że nawet najtrudniejszy i najmniej spodziewany korytarz podejścia, może być wykorzystany jako ten główny. Rozpatruje się wszystkie możliwe przeszkody terenowe, które ograniczają manewr tj.:

- wzniesienia,
- wzniesienia powyżej 30°,
- skarpy, głębokie pobocza dróg,
- wąwozy, rowy, strumienie, kanały pow. 5 m szerokości,
- bagna i mokradła pow. 1m głębokości,
- rejony zalesione,
- tory i nasypy kolejowe,
- rejony zabudowane.

Dowódca w czasie analizy zadania powinien przedstawić S2 priorytety i potrzeby, w zakresie informacji (rejon, czas). S2 analizuje jak przeciwnik będzie pokonywał teren, gdzie będzie zmieniał ugrupowanie oraz wprowadzał kolejne rzuty. Pozwoli to ustalić, gdzie przeciwnik będzie najstabszy, a tym samym, gdzie będzie możliwość rozcięcia i ukierunkowania jego sił. Dokładna analiza tych problemów powinna mieć odzwierciedlenie w tabeli zdarzeń oraz w oleacie wsparcia decyzji rys. 30, który jest ostatnim krokiem w całym procesie IPB. Jego zadanie nie polega na podyktowaniu dowódcy gotowej decyzji, lecz wskazaniu możliwych krytycznych zdarzeń w działaniu przeciwnika, które mogą zagrozić batalionowi. Ponadto wskazuje dowódcy czas i miejsca podjęcia odpowiedniej decyzji co do użycia sił batalionu.

Rys. 30. Oleat wsparcia decyzji tabelą działania

Punkt decyzyjny	Czas	Działanie
1	H	Zadymianie, otwarcie ognia, przejecie odpowiedzialności, umożliwienie przejścia przez zapory inżynieryjne
2	H+1	Artyleria osłania wyjście z walki i oderwanie się od przeciwnika
3	H+1,5	Otwarcie przejść w zaporach, zasłona dymna, artyleria umożliwia oderwanie się od przeciwnika
4	H+2	Otwarcie ognia wszystkimi środkami w rejonie oddziaływania, możliwe wyjście odvodu na wyznaczony obiekt
5	H+4	Wycofanie na kolejną pozycję, zasłona dymna, otwarcie przejść w zaporach
5	H+6	Wycofanie na kolejną pozycję, zasłona dymna, otwarcie przejść w zaporach
6	H+8	Otwarcie ognia w rejonie oddziaływania, w razie potrzeby wyjście odvodu na wyznaczone obiekty

Tabela działania

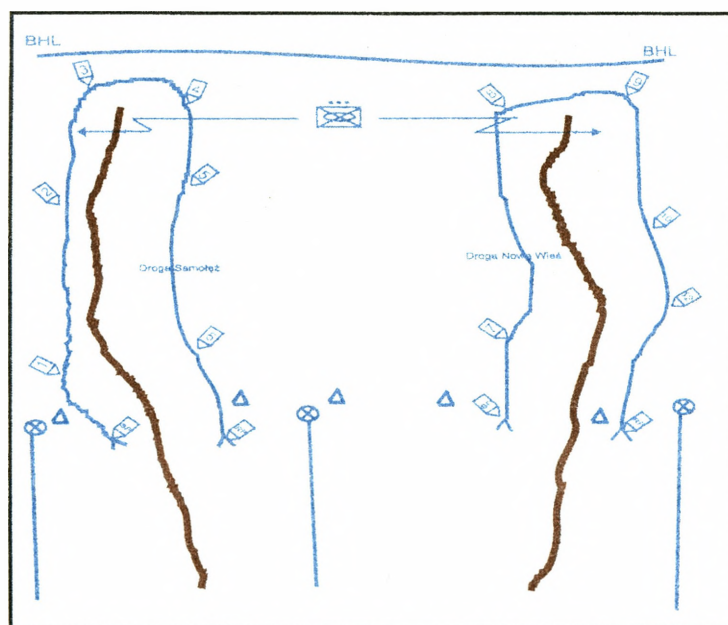
Linie czasowe, użyte są w celu przedstawienia maksymalnego postępu prowadzonego natarcia przez przeciwnika, pomagają S2 w przedstawieniu ruchu wojsk przeciwnika oraz dokładnym wytypowaniu punktów decyzyjnych. W celu określenia zbliżonego tempa natarcia S3 z S2 ustala ogólny stosunek sił tab. 3.

Stosunek sił	Teren otwarty	Teren półzakryty i średnio pocięty	Teren zakryty i silnie pocięty
2:1	600	400	250
3:1	1100	750	300
4:1	2200	1350	350
5:1	3300	1500	500

Tabela 3. Tempo natarcia w m/h

Prawidłowo wykonany oleat pomaga dowódcy i sztabowi w opracowaniu wariantów działania, które umożliwią wykorzystanie swobody manewru oraz zwiększą elastyczność działań.

S2 wykonuje plan rozpoznania i ubezpieczenia, który zapewnia poprawne i dokładne wykorzystanie sił i środków plutonu rozpoznania rys. 31.

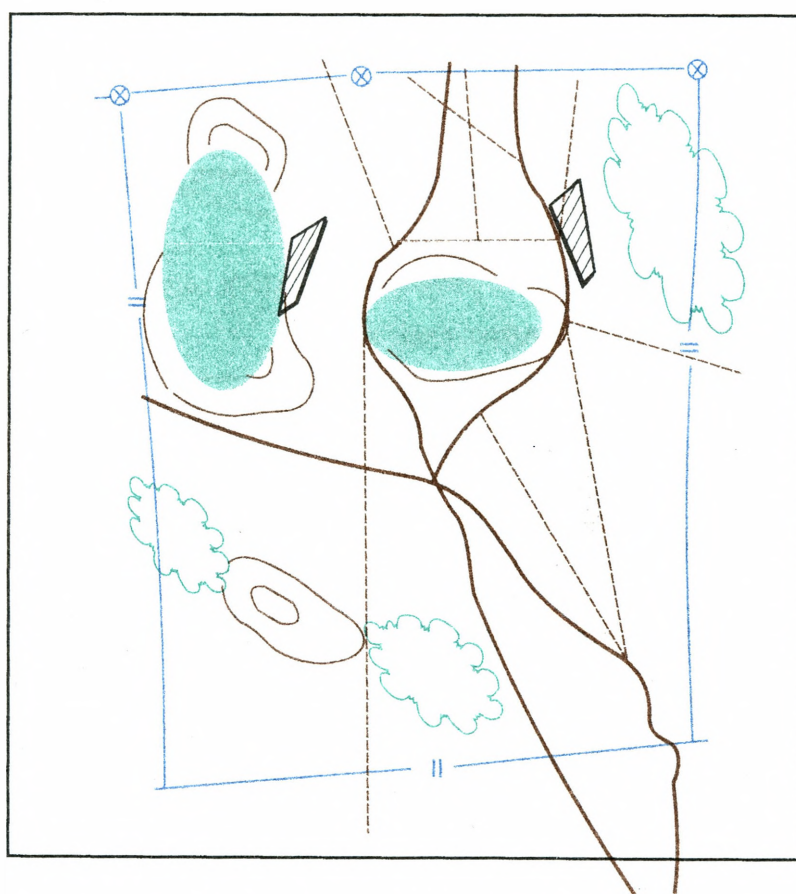

Rys. 31. Plan rozpoznania

Szczególną uwagę przywiązuje się do rozpoznania działań w rejonach rozwijania się przeciwnika oraz rejonach spieszania piechoty. Dowódca batalionu organizuje system ognia. Określa ilość sił i środków potrzebnych do zniszczenia przeciwnika w wyznaczonych rejonach oddziaływania. Wskazuje najlepsze położenie pozycji kompanijnych, biorąc pod uwagę następujące kryteria:

- możliwość prowadzenia obserwacji i ognia w rejon oddziaływania,
- możliwość prowadzenia ognia z jednego stanowiska, bez możliwości rozpoznania przez przeciwnika,
- możliwości w prowadzeniu ognia skrzydłowego,
- możliwości rozśrodkowania sił,
- możliwości manewrowe w rejon pozycji zapasowych,
- możliwość wzajemnego wspierania się,
- możliwość manewru środkami ogniowymi.

W wyniku analizy zadania dowódca określił rejony kluczowe, od których uzależnia powodzenie obrony batalionu rys. 32. Rejony te są drogowskazem w opracowaniu wariantów.

Rys. 32. Rejony kluczowe w obronie batalionu

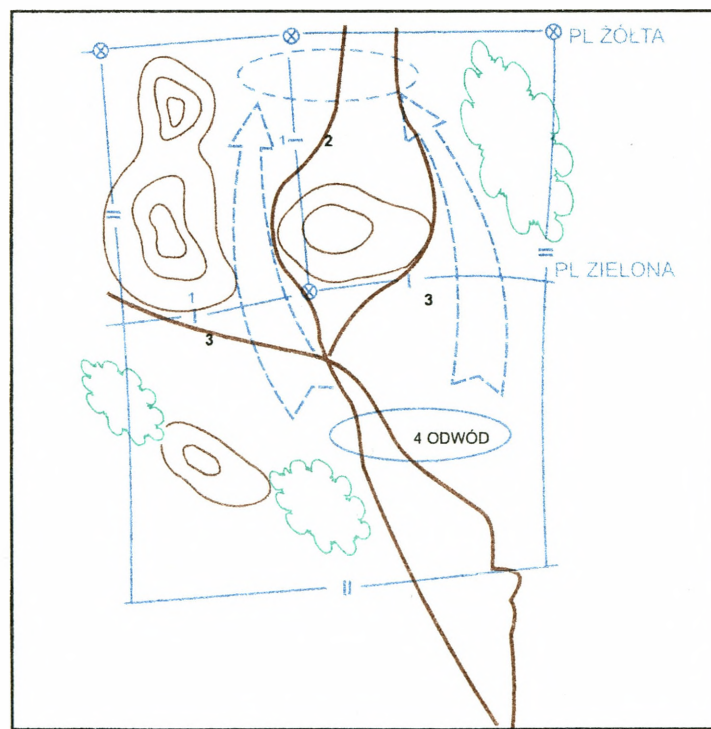
W prezentowanych wariantach nie pokazywano obszaru od BHL do FEBA, gdyż ujęto go osobno w planie rozpoznania i ubezpieczenia rys 31. W rzeczywistym wariacie obszar ten byłby pokazany razem z głównym rejonem obrony.

Wariant nr 1 rys. 33

Batalion broni się w pierwszym rzucie brygady na pomocniczym kierunku. Myślą przewodnią dowódcy jest obezwładnienie przeciwnika przed przednią linią obrony i niedopuszczenie do pokonania przez niego FEBA.

W przedstawionym wariantcie przyjęto następujące ugrupowanie. Kompaniom wyznaczono rejony obrony. W pierwszym rzucie dwie kompanie zmechanizowane, rejonu tyłowego broni kompania zmechanizowana, odwód stanowi kompania czołgów. Ubezpieczenia w sile plutonu z kompanii broniącej rejonu tyłowego, wzmocnionego drużyną saperów oraz plutonu rozpoznawczego. Osłaniają one wyjście z walki sił wycofujących się z pasa przesłaniania. Od linii BHL walczą z przeciwnikiem, opóźniając i skierowując go w rejon głównego wysiłku obrony batalionu. Siły główne oraz artyleria umożliwiają oderwanie się ubezpieczeniom i przejście przez zapory inżynieryjne. W razie włamania się przeciwnika, batalion wykonuje kontratak siłami kcz lub obsadza rubież ogniową. Celem walki jest rozbicie przeciwnika i utrzymanie linii ŻÓŁTA, a w wypadku niepowodzenia, zatrzymanie przeciwnika na linii ZIELONA i stworzenie warunków do kontrataku brygady. Główny wysiłek obrony jest skupiony na lewoskrzydłowej kompanii.

W tym wariantcie dowódca zdecydował się podzielić rejon obrony batalionu na rejony obrony kompanii. Taka decyzja pozostawia dowódcom kompanii dużą samodzielność w planowaniu oraz prowadzeniu działań.

Rys. 33. Wariant działania nr 1

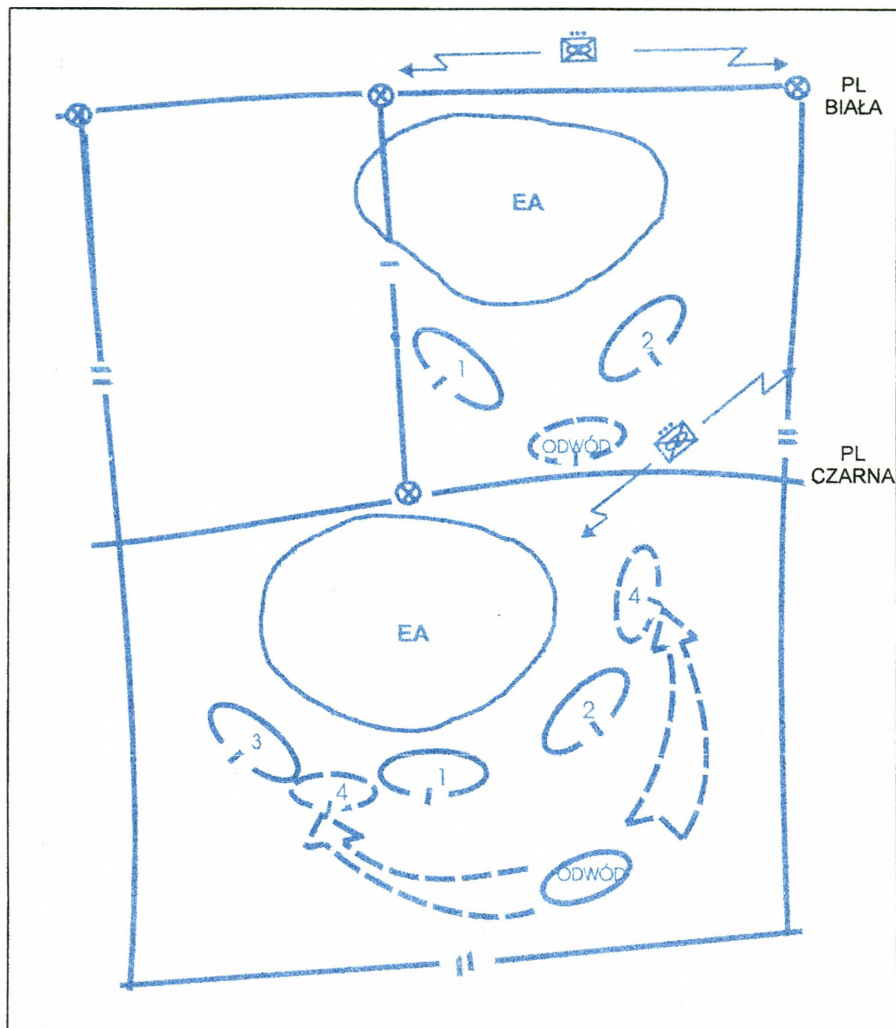
W wypadku zadania znacznych strat przeciwnikowi i osłabienia tempa jego natarcia, dowódca może rozważyć użycie odwodu i wykonanie kontrataku. Najlepsze efekty daje kontratak wykonany w skrzydło przeciwnika, przy wsparciu ogniem broniących się kompanii. Gdy przeciwnik osiągnie przewidziany punkt decyzyjny, dowódca podejmuje decyzję o rozpoczęciu kontrataku.

Wariant nr 2 rys. 34

Myślą przewodnią tego wariantu jest osłabienie uderzenia przeciwnika w rejonie oddziaływania PL BIAŁA, wpuszczenie osłabionych sił w głąb ugrupowania i ostateczne rozbicie przeciwnika w rejonie oddziaływania PL CZERWONA.

Batalion broni się systemem kompanijnych punktów oporu. W pierwszym etapie dwie kompanie tylko na bojowych wozach piechoty. W sytuacji gdy pojawią się warunki zatrzymania przeciwnika już na PL BIAŁA w celu wzmocnienia walczących tam pododdziałów możliwe jest wyjście odwodu na rubież ogniową. W drugim etapie przewiduje się rozmieszczenie wszystkich kompanii w punktach oporu z manewrowym odwodem gotowym do działania w zależności od sytuacji. Obronę w rejonie rozpoczynają siły ubezpieczeń z chwilą przejęcia odpowiedzialności od wycofujących się sił z pasa przesłaniania. Środki rozpoznawcze pozostające w przedzie rozpoznają siły przeciwnika, które następnie niszczone są siłami i środkami artylerii batalionu. Gdy przeciwnik nasila swoje działanie, elementy rozpoznawcze, przesyłają S2 wiadomości potwierdzające lub negujące przyjęty do realizacji wariant działania przeciwnika. Wycofujące się siły ubezpieczeń wprowadzają przeciwnika w rejon oddziaływania PL BIAŁA - pododdziały rozpoczynają prowadzić ogień. Rozbijają część sił przeciwnika i pod osłoną ognia artylerii w wykonanych przejściach przez zapory, wycofują się w rejon kolejnych punktów oporu. Wciągają za sobą przeciwnika w rejon oddziaływania PL CZARNA, gdzie ogniem wszystkich środków ogniowych rozbijają ostatecznie przeciwnika. Kompania odwodowa w sytuacji zagrożenia przerwanym się przeciwnika, wychodzi na zaplanowane rubieże ogniowe.

Zakładany stan końcowy - batalion w kompanijnych punktach oporu, rozbił przeciwnika na Linii CZARNA i utrzymał tyłowy rejon obrony. Główny wysiłek obrony na prawym skrzydle batalionu.

Rys. 34. Wariant nr 2

Zmieniająca się sytuacja, może wymusić na dowódcy batalionu postawienie nowych zadań walczącym kompaniom. W sytuacji zagrożenia przerwania obrony, dowódcy kompanii mogą zwrócić się z prośbą do dowódcy batalionu o zgodę na wycofanie się na zapasowe pozycje. Jeśli dowódca zdecyduje się na manewr pododdziałami, z chwilą rozpoczęcia wycofywania, podaje rozkaz otwarcia przejść w zaporach inżynierskich oraz wykonanie przez kompanię moździerzy zasłony dymnej, ułatwiającej wycofanie się wojsk.

W tym wariantcie dowódca batalionu kieruje, koordynuje oraz synchronizuje działania swoich pododdziałów. To on decyduje, gdzie jest rejon kluczowy umieszczając w nim kompanijne punkty oporu. Wyznaczając rejon oddziaływania wyznacza rejon, w którym chce rozbić przeciwnika, tym samym organizuje cały system ognia batalionu. Jego zamysłem jest rozbić przeciwnika, najpierw w rejonie przedniej linii obrony, następnie w głębi rejonu. Dowódcy kompanii organizują walkę tylko w ramach wyznaczonych punktów oporu.

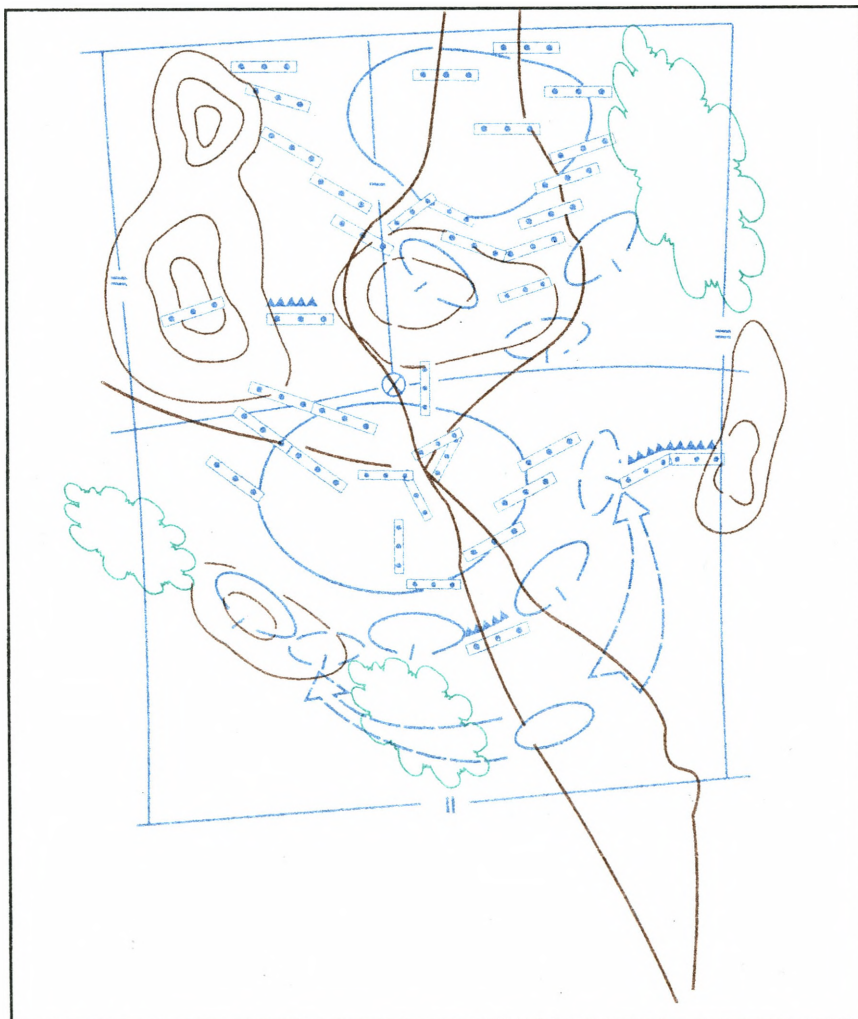
Bardzo ważną rolę przywiązuje się tu do zapór inżynierskich, które mają kanalizować ruch przeciwnika. Planując rozmieszczenie zapór minowych, dowódca batalionu powinien udzielić dowódcy plutonu saperów następujących wytycznych:

- rozmieszczenie punktów oporu,
- rozmieszczenie oraz funkcję, jaką mają pełnić zapory,
- priorytety rozmieszczenia,
- pomoc w transporcie materiałów.

Dowódca plutonu saperów po wykonaniu zadania powinien dowódcy batalionu przedstawić:

- plan zapór,
- liczbę zapór wraz ze współrzędnymi,
- tabelę objaśniającą czas gotowości, rozpoczęcia i zakończenia działania,
- drogi zabezpieczone dla manewru taktycznego oraz logistycznego.

Przykładowe rozmieszczenie zapór inżynierskich przedstawia rys. 35.

Rys. 35. Rozmieszczenie zapór inżynierskich w rejonie obrony batalionu

Wsparcie ogniowe umożliwia oderwanie się od przeciwnika najpierw siłom ubezpieczeń, następnie kompaniom walczącym w pierwszym etapie. Bez niego nie ma mowy o skuteczności zapór inżynierskich oraz rozbiciu nacierającego przeciwnika, szczególnie w rejonach oddziaływania. Dlatego bardzo ważne jest zaplanowanie przez oficera wsparcia ogniowego, wraz z dowódcą działań artylerii rys. 36.

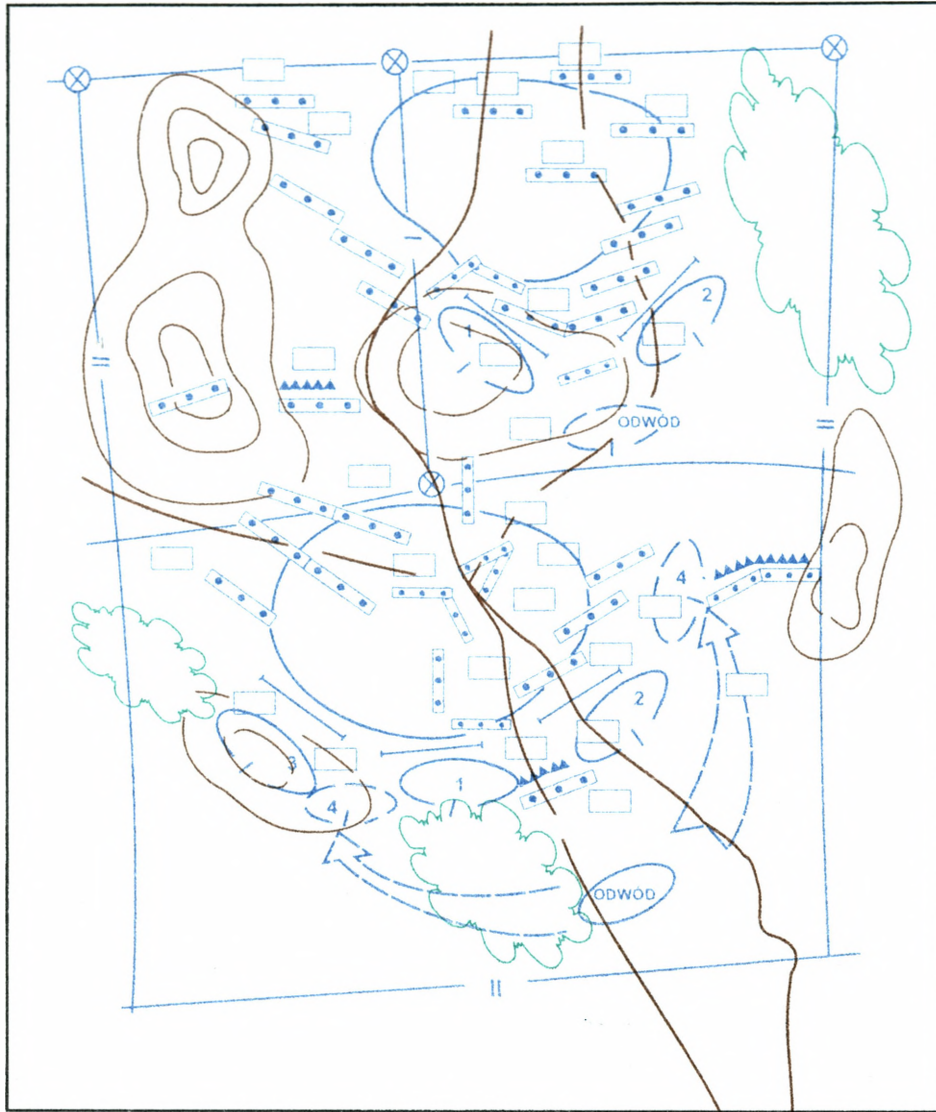
Dowódca batalionu w zakresie wsparcia ogniowego zobowiązany jest:

- sformułować myśl przewodnią,
- wydać wytyczne do planowania, które powinny obejmować następujące informacje:
 - priorytet wsparcia w poszczególnych etapach walki (gdzie?, kiedy?, jak?) wspierać pododdziały walczące batalionu,
 - ideę wykorzystania przyznanego batalionowi wysiłku wsparcia realizowanego w ramach wzmocnienia ogniem,
- sprecyzować priorytet w realizacji wsparcia ogniowego, w tym określenie położenia odcinków ognia zaporowego oraz ustalenia priorytetów celów,
- określić wymagania w zakresie koordynacji wsparcia ogniowego w celu zachowania bezpieczeństwa własnych wojsk,
- udokładować wymagania w zakresie użycia amunicji specjalnej (dymnej, oświetlającej).

Dowódca batalionu stawia zadania taktyczne pododdziałom wspierającym ogniowo jego działanie w obronie w formie rozkazów, zarządzeń, a także komend ogniowych. Przy ich określaniu obowiązuje terminologia oddająca istotę oczekiwanych skutków taktycznych, bez wskazywania rodzaju ognia i sposobów ich wykonania. Do podstawowych pojęć w tym zakresie można zaliczyć: wzbranianie, dezorganizowanie, opóźnianie, powstrzymywanie, izolowanie, oślepienie, osłanianie, maskowanie, oświetlanie, blokowanie.

Przykładowe brzmienie zadań taktycznych dla kompanii wsparcia:

- Podczas zwalczania przeciwnika przed przednią linią obrony: dezorganizować system rozpoznania wzrokowego i radiolokacyjnego, dezorganizować wyjście przeciwnika na rubież ataku na kierunku lewoskrzydłowej kompanii.
- Podczas walki o przednią linię obrony: wzbraniać atak przeciwnika na kierunku obrony lewoskrzydłowej kompanii, osłonić zapory minowe i wzbraniać ich rozgródenie.
- Podczas walki w głębi osłonić lewe skrzydło batalionu oraz wzbraniać rozprzestrzenianie się przeciwnika i nie dopuścić do przełamania PL CZARNA.

Rys. 36. Plan wsparcia ogniowego wariantu

Po zakończonym planowaniu dowódca batalionu powinien:

1. Sprawdzić i być pewien, że każdy dowódca kompanii rozumie jego zamiar, swoje zadanie oraz rolę jaką pełni w batalionie.
2. Zweryfikować możliwości swojego oddziaływania, kierowania i kontroli w trakcie prowadzonej walki.
3. Znać położenia każdej kompanii, plutonu i wszystkich elementów pozostających pod jego kontrolą.

Po sprawdzeniu znajomości przez dowódców kompanii kolejności wykonywania manewru i realizacji zadań, sprawdza synchronizację ognia. Działania poza rejonem oddziaływania pozostają w gestii dowódców kompanii i nie jest wymagane udzielanie wskazówek, a tym bardziej zadań przez dowódcę batalionu w tym zakresie.

1.3.3 Opracowanie wariantów obrony pozycji batalionu

Obrona pozycji realizowana jest w przypadku, gdy dowódca brygady dokładnie wyznaczył rejony, w których zamierza rozbić i zatrzymać przeciwnika, kontrolować walkę oraz manewr.

Wybór batalionowych pozycji obrony jest końcowym wynikiem IPB, prowadzonego w brygadzie. W wyniku określenia przez S2 dróg podejścia przeciwnika oraz określenia kluczowych obszarów dominujących nad tymi drogami, S2 batalionu uszczegóławia brygadowe IPB. Rejon zainteresowania wokół pozycji obronnej jest rozpatrywany z uwzględnieniem przewidywanego działania przeciwnika, działającego na wozach bojowych oraz spieszonych do szczebla plutonu. Jest to zasadniczy problem, gdyż spieszony pluton może działać po drodze o szerokości 1m. W związku z tym główny problem przed jakim stoi S2, jest przenikanie elementów rozpoznawczych przeciwnika w rejon obrony batalionu. Statyczny charakter tej obrony sprawia, że jest ona podatna na ogień. W celu osłabienia oddziaływania przeciwnika, dużą wagę należy przywiązywać do rozpoznania, ubezpieczenia oraz maskowania i mylenia. Plan rozpoznania i ubezpieczenia prowadzony jest w ten sam sposób, jak w obronie rejonu uwzględniając dodatkowe okoliczności:

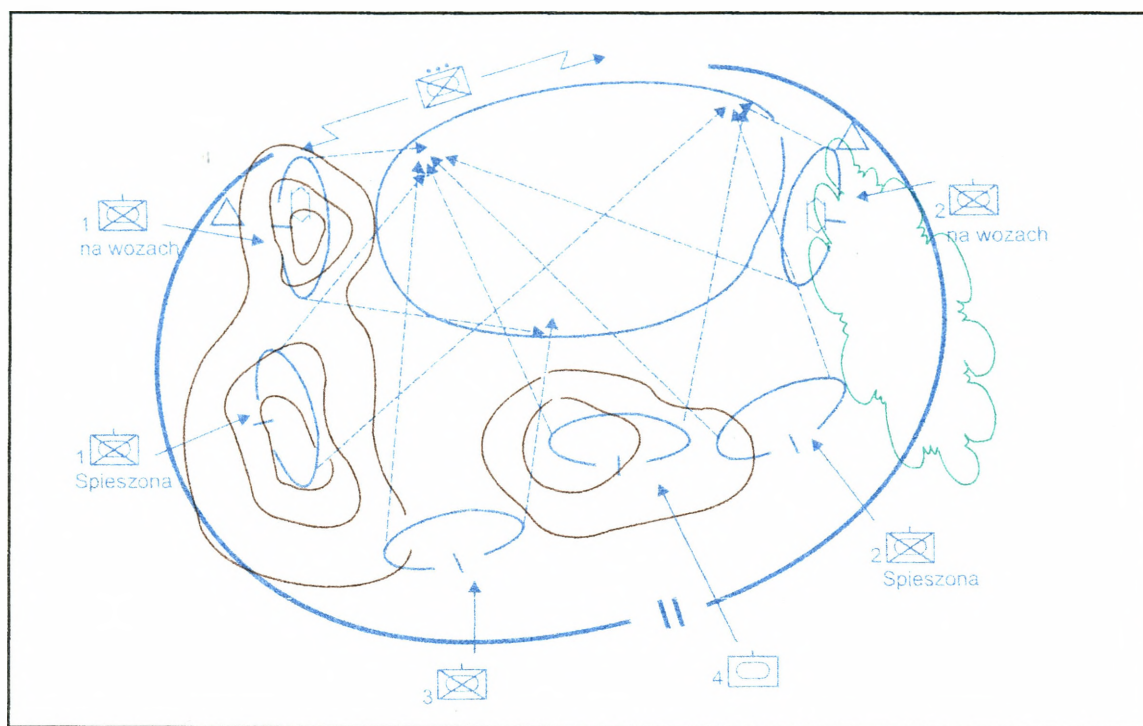
- wszelkie aktywne środki rozpoznawcze powinny być używane na zewnątrz, aby uniknąć rozpoznania pozycji.

Plan mylenia powinien uwzględniać konstruowanie makiet wewnątrz rejonów oddziaływania, pracę urządzeń radiowych pozorujących działanie stanowisk dowodzenia i punktów dowodzenia, pozornych pól minowych oraz bezwzględnej dyscypliny ograniczającej hałas i światło.

Pozycja bojowa może być zorientowana na obronę terenu lub rozbić przeciwnika. Bez względu na to, jest ona najlepszym sposobem na skoncentrowany ogień i z tego względu najczęściej wykorzystywana jest w :

- prowadzeniu ognia na drogach podejścia przeciwnika,
- blokowaniu dróg podejścia przeciwnika,
- utrzymaniu terenu określonego przez dowódcę brygady, jako zasadniczy dla broniącej się brygady,
- w terenie o jasno określonych drogach podejścia,
- na drogach położonych na skrzydłach broniącej się brygady,
- w rejonach potencjalnego działania desantów, grup desantowo-szturmowych.

Dowódca batalionu może manewrować swoimi elementami wewnątrz pozycji. Jeżeli zdecyduje się na ich działanie na zewnątrz pozycji, musi poinformować o tym dowódcę brygady i skoordynować swoje działania z sąsiednimi jednostkami rys. 37.

Rys. 37. Obrona pozycji batalionu

Batalion broniący pozycji otrzymuje zadanie i poziom przygotowania do działania. Poziom przygotowania obejmuje następujące stopnie :

- zajęcie – całkowite przygotowanie,
- przygotowanie – zajęcie pozycji przez małe siły ubezpieczające wejście głównych si w późniejszym czasie,
- rozpoznanie – rejon pozycji jest rozpoznany pod względem zajęcia obrony oraz przygotowania systemu ognia,

Zadania, jakie należy wykonać w celu prawidłowego przygotowania pozycji obrony:

- rozmieszczenie ubezpieczeń,
- zaplanowanie rejonów oddziaływania, pasów i sektorów ognia,
- przygotowanie pozycji zapasowych,
- wyznaczenie pozycji dodatkowych,
- wyznaczenie ukrytych pozycji,
- organizacja wzajemnego wsparcia ogniowego,
- rozmieszczenie zapór,
- oczyszczenie pasów ognia,

- ustalenie koordynacji i punktów kontaktowych,
- budowa systemu łączności kablowej,
- okopanie składów amunicji,
- przygotowanie szkiców ognia,
- wyznaczenie posterunków obserwacyjnych i dróg patrolowania,
- oznaczenie i przygotowanie dróg manewru,
- przećwiczenie manewru siłami wewnątrz pozycji,

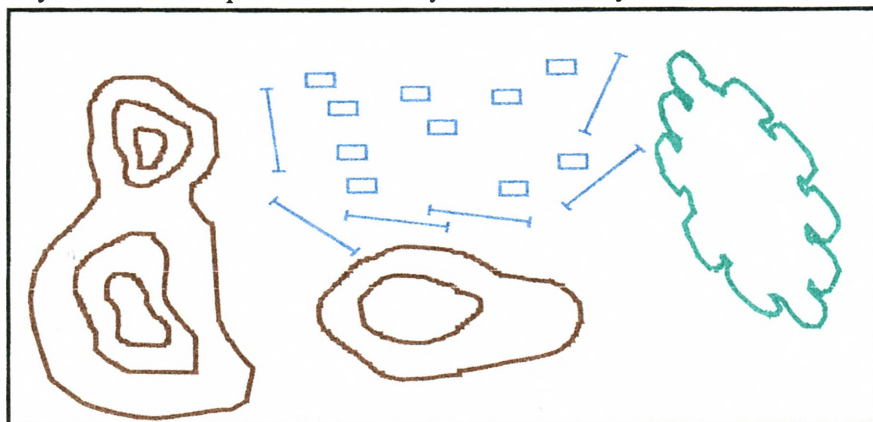
Batalion nie jest ograniczony do pozycji obronnej, dlatego może wysłać część sił poza nią oczywiście w koordynacji z dowódcą brygady. Przy rozmieszczaniu pododdziałów bierze się pod uwagę :

- siły ubezpieczeń z przodu pozycji,
- drużyny piechoty rozmieszczone w punktach kontaktowych i punktach koordynacji,
- pododdział moździerzy,
- drogi patrolowania,
- posterunki obserwacyjne,
- zasadzki ogniowe,
- manewr, w celu zwiększenia potencjału w punkcie decyzyjnym,
- drogi zaopatrzenia.

Dowódca batalionu kontroluje manewr kompanii między ich punktami oporu. Rozmieszczając kompanijne punkty oporu, rozpatruje ich potrzeby i wymagania. W każdym z wyznaczonych punktów musi być przestrzeń, umożliwiającą zorganizowanie zapasowych i dodatkowych punktów oporu. Wyznacza linie koordynacji ognia określając rejony w których zamierza oddziaływać ogniowo. Jeżeli dowódcą kompanii zostaną wyznaczone dodatkowe pasy i sektory ognia, obowiązani są wyznaczyć posterunki obserwacyjne, które cały czas będą obserwować te rejony.

Bardzo ważne w obronie pozycji jest niedopuszczenie do rozpoznania rzeczywistego rozmieszczenia wojsk do czasu, kiedy batalion rozpocznie prowadzenia ognia w wybranym rejonie oddziaływania. Zadaniem kompanii moździerzy w tym etapie, powinno być wspieranie wysuniętych drużyn działających jako ubezpieczenia. W momencie, gdy rozpoczną wycofywanie, działania artylerii powinny mylić przeciwnika co do rzeczywistego przebiegu pozycji obrony i rozmieszczenia w niej środków ogniowych. Plan wsparcia ogniowego powinien zabezpieczać, a zarazem wzmacniać ogniem każdy pozorny punkt oporu.. Należy dążyć do wciągnięcia przeciwnika w przygotowany rejon oddziaływania

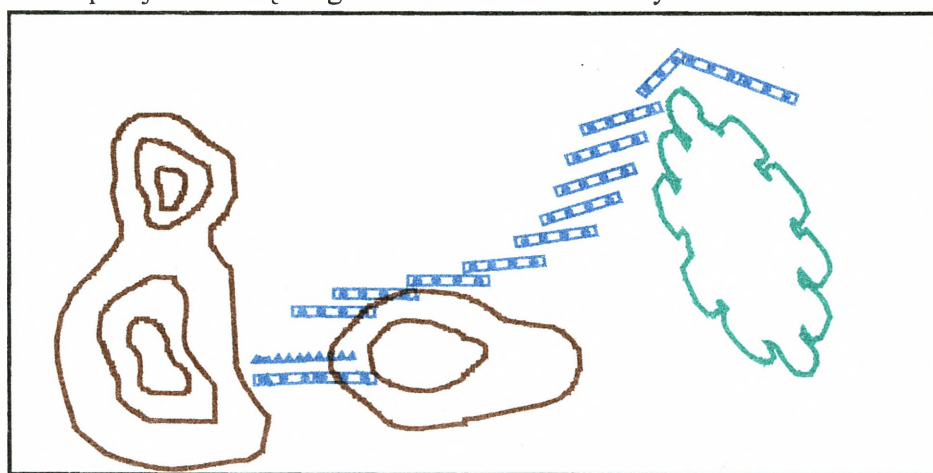
ogniowego batalionu. Ognie kompanii wsparcia oraz artylerii wzmocnienia powinny być tak planowane, aby kanalizować przeciwnika w tym kierunku rys. 38.

Rys. 38. Sposób wsparcia artyleryjskiego

Po wycofaniu się elementów pozorujących, dają one sygnał do jednoczesnego otwarcia ognia w tym kierunku. Priorytet ognia kompanii moździerzy, powinien być skierowany wzdłuż dróg podejścia spieszzonej piechoty. Podobnie jak w obronie rejonu, ognie artylerii powinny być zaplanowane z uwzględnieniem zapór inżynieryjnych.

Zadania zabezpieczenia inżynieryjnego są podobne do realizowanych w obronie rejonu, kładzie się nacisk na skierowanie przeciwnika w rejon oddziaływania. Potrzebny jest stały nadzór nad przejezdnością dróg manewru kontrataków rys. 39.

Rys. 39. Przykładowe rozmieszczenie zapór inżynieryjnych

Dowódca batalionu musi być przygotowany na zmieniającą się sytuację w toku prowadzonej walki. Aby temu zadaniu sprostać, musi utrzymywać bliski kontakt z kompaniami. Najlepszym sposobem kierowania podległymi elementami, jest prowadzenie działań zgodnie z oleatem wsparcia decyzji i tabelą działania.

Sprawdza przygotowanie kompanii oraz uwzględnienie jego wskazówek. Szczególną uwagę dowódca batalionu powinien poświęcić pozycji pozornej. Wskazuje dowódcom

kompanii miejsc, gdzie zamierza opóźnić, zatrzymać lub rozbić przeciwnika. Sprawdza synchronizację ognia bezpośredniego i pośredniego tj. określa linie, których przeciwnik nie powinien przekroczyć oraz miejsca, które są decydujące w powodzenia obrony.

S2 oraz elementy rozpoznawcze działają zgodnie z planem maskowania tj. skierowują elementy rozpoznawcze przeciwnika w wybranym kierunku.

Obrona rozpoczyna się z chwilą rozpoznania przeciwnika, a kończy z chwilą jego rozbicia. Gdy przeciwnik podchodzi wzdłuż dróg podejścia, elementy ugrupowania pozostają w ukryciu. Otwarcie ognia następuje na umówiony sygnał, w wyznaczony rejon oddziaływania. Początkowo walka prowadzona jest z zasadniczych punktów oporu. W etapie tym dowódca batalionu weryfikuje zaplanowany system ognia w stosunku do działań przeciwnika. Zasadniczym celem działania jest skierowanie przeciwnika w rejon oddziaływania, a następnie rozbicia go. W sytuacji powodzenia przeciwnika dowódca batalionu podejmuje decyzję o wycofaniu kompanii na zapasowe punkty oporu. Manewr ten musi być skoordynowany z ogniem artylerii oraz działaniami innych punktów. Może też w sprzyjających warunkach, podjąć decyzję o wykonaniu kontrataku.

Obrona pozycji zaczyna się z chwilą zauważenia przez elementy rozpoznawcze, podchodzących elementów rozpoznawczych przeciwnika. W tym momencie artyleria powinna swoim ogniem rozdzielić je. Gdy elementy rozpoznawcze wycofują się, przeciwnik nasila swój atak w kierunku wcześniej rozpoznanych punktów oporu.

Śledząc sytuację dowódca batalionu porównuje ją z oleatem wsparcia decyzji. Uwagę skupia na osiąganym tempie natarcia przeciwnika, w kierunku poszczególnych punktów oporu kompanii. W razie osiągnięcia przez przeciwnika rejonu, w którym przewidziane było wyjście kontrataku, dowódca batalionu podejmuje decyzję o jego rozpoczęciu. Prawidłowo opracowany oleat wsparcia decyzji, umożliwi dowódcy batalionu kierowanie walką, a w szczególności wyprowadzenie kontrataku o właściwym czasie.

Bardzo ważne dla dowódcy batalionu jest otrzymywanie bieżących wiadomości na temat działania przeciwnika. Umożliwi to odpowiednią modyfikację oleatu wsparcia decyzji.

Obrona węzła charakterem nie różni się od obrony pozycji. Różnica polega w zasadzie tylko na dłuższym okresie przygotowywania węzła batalionowego.

*Trzeba przeciwnika chwycić mocno za nos,
a potem dać mu kopa w tyłek.*

Gen. Patton

2. NATARCIE BATALIONU

Natarcie batalionu powinno opierać się na prostej i zrozumiałej koncepcji opisującej i tłumaczącej użycie wojsk oraz synchronizację ognia i manewru. Wyrażeniem koncepcji działania jest wariant działania → schemat manewru, który:

- wyznacza główny kierunek natarcia (punkt ciężkości) oraz kierunek pomocniczy,
- opisuje ruch pododdziałów oraz ich ugrupowanie bojowe od linii wejścia do walki LD do obiektu końcowego,
- kieruje zgrupowaniem i wskazuje określone punkty, w których nastąpi zmiana ugrupowania lub kompanie zajmą rubieże ogniowe,
- zapewnia kontrolę manewru i ataku używając pasów natarcia, kierunków natarcia lub dróg natarcia,
- wyznacza główny obiekt ataku, obiekty pośrednie.

Schemat manewru powinien być elastyczny, wykorzystujący napływające informacje. Dobrym rozwiązaniem jest opracowanie dwóch lub więcej zmodyfikowanych, alternatywnych wariantów do wariantu decyzji dowódcy. Daje to możliwość wyboru najlepszej opcji tuż przed rozpoczęciem natarcia.

Przedstawienie zamiaru rozegrania walki jest możliwe dzięki jasnemu określeniu zasadniczych elementów decyzyjnych, do których można zaliczyć:

- główny kierunek natarcia (punkt ciężkości),
- pomocniczy kierunek natarcia,
- obiekt ataku,
- pas natarcia,
- kierunek natarcia,
- drogę natarcia,

Dowódca batalionu w planie natarcia powinien rozpatrzyć następujące zagadnienia:

- sposób działania w kierunku obiektów,
- sposób odizolowania i rozbicia pojedynczych pododdziałów przeciwnika (plutonów, drużyn),
- rozbicie przeciwnika w decydującym punkcie i czasie.

Dobrze opracowany plan umożliwia dowódcy synchronizację manewru i ognia, oraz zebranie i utrzymanie największej siły bojowej na głównym kierunku natarcia.

2.1 Główny kierunek natarcia (punkt ciężkości)

Wyznaczenie batalionowi pasa natarcia o szerokości np. 5 km wcale nie oznacza, że wszystkie jego kompanie jednocześnie i z tym samym natężeniem będą nacierać na całej jego szerokości. Im pas natarcia jest szerszy, tym dowódca batalionu powinien dążyć do skoncentrowania działań w jednej z jego części tj. na kierunku, na którym zamierza wykonać główne uderzenie. Kierunek głównego uderzenia to określony pas terenu, w granicach którego ześrodkowuje się zasadnicze wysiłki pododdziałów i wykonuje zdecydowane uderzenie, zapewniające maksymalne rezultaty w zaistniałej sytuacji. Powinien on prowadzić przez najczulsze miejsce w obronie przeciwnika, aby ułatwić szybkie jej pokonanie i rozwinięcie natarcia w głąb, wyjście na skrzydła i tyły sił głównych obrońcy.

Dzisiejsze środki ogniowe w szczególności przeciwpancerne, charakteryzujące się dużym zasięgiem, precyzją oraz skutecznością dyskwalifikują sposób przełamania obrony stosowany w II wojnie światowej. Natarcie w formie przełamania, wykonywane w terenie płaskim i otwartym, bo tylko taki umożliwia rozwinięcie kompanii, a nawet batalionów zmechanizowanych i czołgów, umożliwia współczesnemu, silnemu obrońcy wykorzystanie wszystkich możliwości ogniowych i zasięgu tych środków. Wzrasta więc znaczenie umiejętnego zastosowania manewru oraz możliwości ogniowych sprzętu. Aby wyrównać szansę w tym pojedynku, pododdziały prowadzące natarcie, muszą szukać ukryć, nacierać skokami od osłony do osłony. Nasuwa się więc wniosek, że natarcie na kierunku głównego uderzenia ma szansę powodzenia wówczas, gdy nacierający może korzystać z osłon terenowych, a więc w terenie w miarę zakrytym, pofałdowanym, z dużą ilością pól martwych. Teren dogodny do natarcia z zasady skupiać będzie większą uwagę obrońcy, będzie więc tam najsilniejszy. W wielu przypadkach celowe, jest wykonanie głównego uderzenia w terenie mniej dogodnym, lecz umożliwiającym uzyskanie zaskoczenia.

Dowódca batalionu planując natarcie musi wyznaczyć kompanie, które będą działały na głównym kierunku (punkcie ciężkości) raz kompanie działające na pomocniczym kierunku natarcia. Od sukcesu kompanii nacierającej na głównym kierunku zależy wykonanie zadania przez batalion. Można więc powiedzieć, że realizuje ona zadanie batalionu. Główny kierunek wyraża się w skupieniu potencjału bojowego w każdym etapie działania np. przed atakiem kompania przewidywana do działania na tym kierunku może otrzymać wsparcie. Gdy kompania ta przekroczy LD, główny wysiłek może być przesunięty na inną kompanię, która pierwsza uzyska kontakt z przeciwnikiem. Pododdział wyznaczony do działania na głównym kierunku w decydującym punkcie otrzymuje zawsze główny wysiłek wsparcia.

2.2 Kierunek pomocniczy

Kompanie na kierunku pomocniczym wspierają kompanie nacierające na głównym kierunku. Ich zadania mogą polegać na opanowaniu terenu, obezwładnianiu i rozbijaniu przeciwnika. Celem działania jest mylenie przeciwnika co do głównego kierunku natarcia oraz zmuszanie go do wcześniejszego użycia odwodów. Mogą też uniemożliwić umocnienie się obrońcy na kierunku ataku, prowadzić ogień na obiekty lub pozycje wspierające zasadniczy rejon obrony przeciwnika, osłaniać skrzydła sił na głównym kierunku. Działania te zmuszają przeciwnika do obrony na dwóch kierunkach i utrudniają rozpoznanie głównego kierunku natarcia. Pododdziały wspierające ogniem na rubieżach ogniowych, mogą być uważane jako potencjalny odwód. Jednym z elementów planu działania batalionu jest wykorzystanie pododdziałów z kierunku pomocniczego w potęgowaniu działań na głównym kierunku. Ataki wspierające mogą być w formie wyjścia na rubież ogniową i wiązania przeciwnika walką lub w formie natarcia.

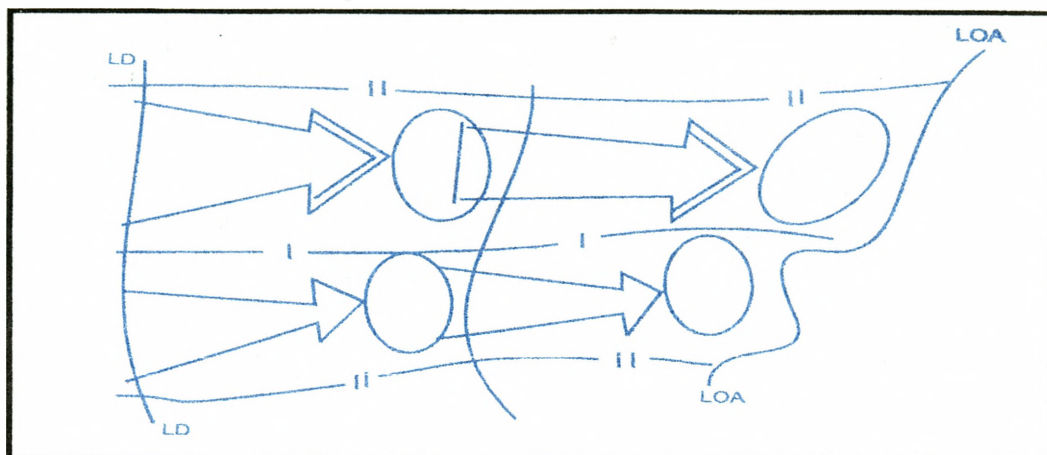
Dowódcy kompanii działających na kierunku pomocniczym muszą rozumieć, że ich działania mają pomóc kompaniom działającym na kierunku głównym.

2.3 Obiekt ataku

Gdy zadaniem batalionu jest opanowanie terenu lub rozbicie przeciwnika, dowódca batalionu wyznacza obiekty. Wyznaczając zadania kompaniom uwzględnia obiekty i punkty terenowe, których zajęcie naruszy obronę przeciwnika, jego system ognia, utrudni współdziałanie między elementami ugrupowania, ograniczy manewr. Z punktu widzenia batalionu mogą to być wzniesienia dominujące nad terenem, węzły dróg zasadnicze dla manewru, rejony zabudowane. Wyznaczony obiekt musi również stwarzać dogodne warunki do pomyślnego rozwijania dalszych działań. Dlatego, obiekty powinny być wyznaczone w takich miejscach, które umożliwiają obserwację i prowadzenie ognia w głąb ugrupowania przeciwnika oraz uniemożliwiają zorganizowanie obrony i wyprowadzenia kontrataku. W wypadku wyprowadzenia kontrataku przez przeciwnika, powinny stwarzać warunki do jego odparcia.

2.4 Pas natarcia

Batalionowi wyznacza się pas natarcia, ograniczony liniami rozgraniczenia, w ramach którego może działać. Pasy natarcia wyznacza się wtedy, gdy zadania pododdziałów wymagają jasnego określenia obszaru odpowiedzialności rys. 40.

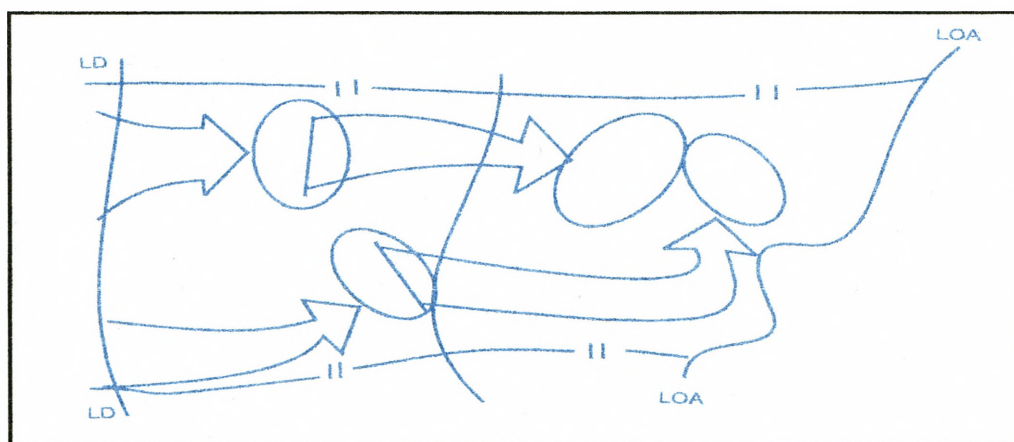
Rys. 40. Pasy natarcia ograniczają swobodę działania podległych dowódców

Dowódca odpowiada za wszystkie działania w wyznaczonym pasie natarcia. Ma swobodę w manewrowaniu swoimi pododdziałami oraz prowadzeniu ognia. Odpowiada za zlokalizowanie i zniszczenie przeciwnika. Zgodnie z RDTWZiP batalion-kompania, kompanii w natarciu wyznacza się kierunek natarcia. Nie można jednak wykluczać działania w pasie, w kierunku czy po drodze. Wynikać to będzie z sytuacji oraz zamiaru rozegrania walki przez dowódcę batalionu. Pas natarcia powinien:

- zapewnić właściwe i wystarczające miejsce na manewr podległych pododdziałów,
- jasno określać kluczowy teren oraz podejścia do niego,
- wskazywać granicę poza obiektem koordynującą wsparcie ogniowe.

2.5 Kierunek natarcia (oś natarcia)

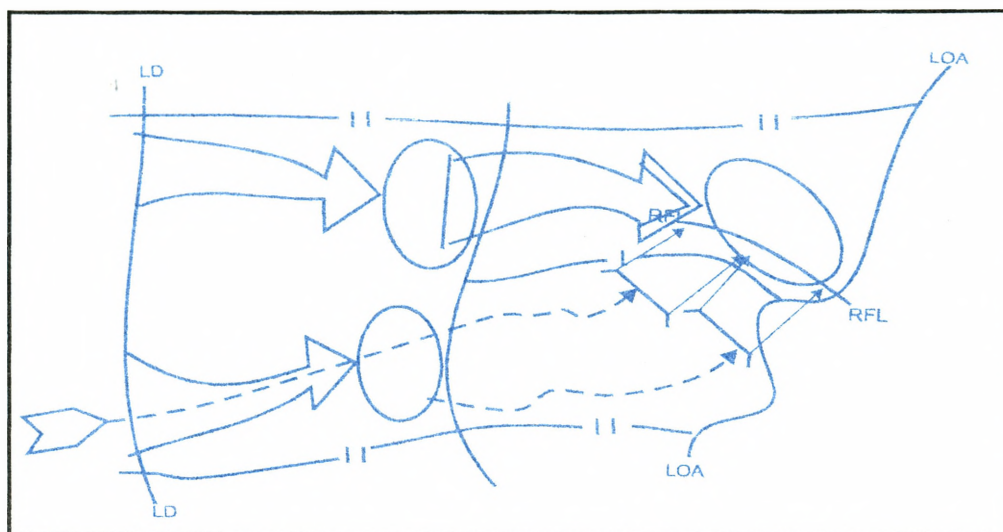
Wyznaczana się w celu wskazania zasadniczego kierunku ruchu pododdziałów. Nacierający dowódcy kompanii muszą mieć pewność, że odchylenie poza wyznaczone kierunki (osie), nie przeszkodzi w prowadzeniu ognia lub manewru sąsiednim nacierającym pododdziałom rys.41.

Rys. 41. Oś natarcia wyznacza zasadniczy kierunek działania

2.6 Droga natarcia

Gdy dowódca batalionu chce nacierać w ściśle określonym kierunku lub dokładnie kontrolować prowadzenie ataku może wyznaczyć drogę natarcia. W takim przypadku pododdziały nie mogą zbaczać ze ściśle określonej drogi rys. 42.

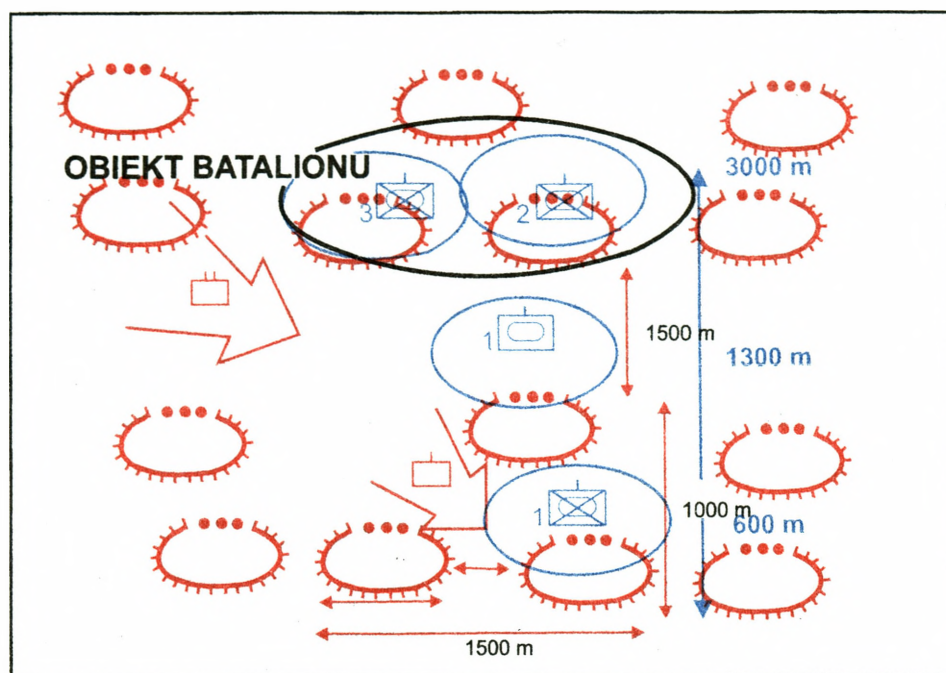
Rys. 42. Linie zakończone strzałką oznaczają drogi natarcia

Głębokość zadania jest to odległość od linii ataku do obiektu, który dana kompania ma opanować w określonym czasie. Punktem wyjścia przy określaniu głębokości zadania są:

a. przeciwnik:

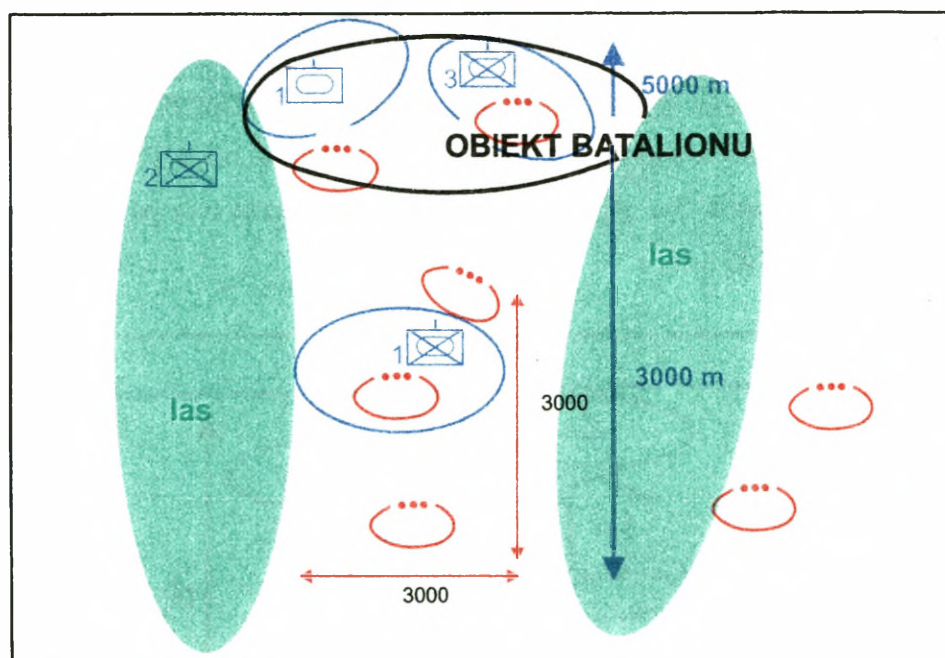
- skład
- siła
- ugrupowanie
- rozmieszczenie w terenie
- przewidywane działanie

Im obrońca jest silniejszy, dobrze przygotowany do obrony, jego ugrupowanie jest głębokie i nie występują w nim luki, tym nacierający, aby osiągnąć powodzenie, musi mieć większą przewagę. Jego zadanie powinno swym zasięgiem obejmować mniejszą ilość sił przeciwnika, zarówno w szerokości pasa natarcia jak i głębokości zadania np. nacierający batalion zamiast nacierać w pasie broniącej się kompanii, będzie nacierał w pasie obejmującym punkt oporu plutonu, kompania zamiast nacierać na pluton, będzie nacierała na drużynę. Głębokość zadania może ulec zmniejszeniu i obejmować nie głębokość ugrupowania batalionu lecz kompanii lub plutonu rys. 43.

Rys. 43. Głębokość zadań w natarciu na dobrze przygotowaną obronę przeciwnika

Luki w ugrupowaniu przeciwnika, rozśrodkowanie sił oraz słabiej przygotowana obrona, umożliwiają stawianie głębszych zadań własnym kompaniom rys. 44.

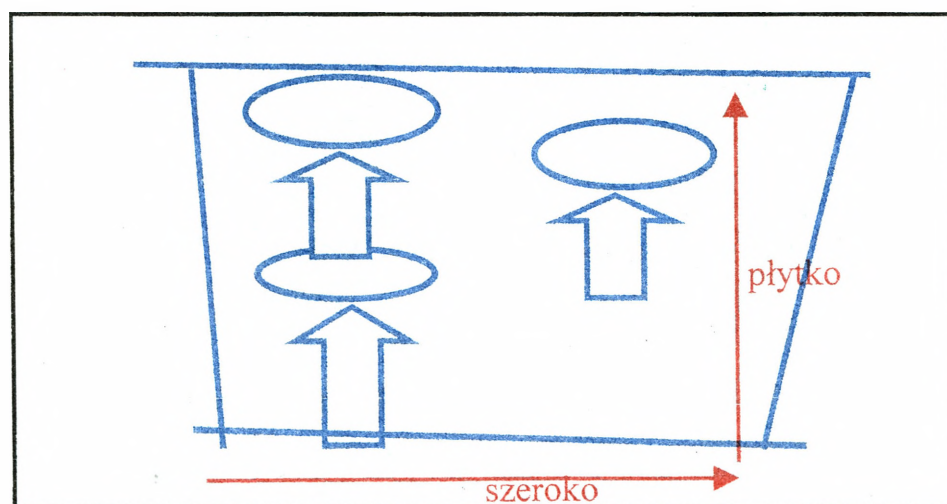
Rys. 44. Głębokość zadań batalionu na słabo przygotowaną obronę

Pas natarcia ograniczony jest liniami rozgraniczenia z sąsiadami. Wyznacza się je wzdłuż charakterystycznych, łatwo rozpoznawalnych przedmiotów terenowych, przeszkód terenowych, dzielących w sposób naturalny obszar działań, na wyodrębnione pod względem taktycznym pasy, kierunki.

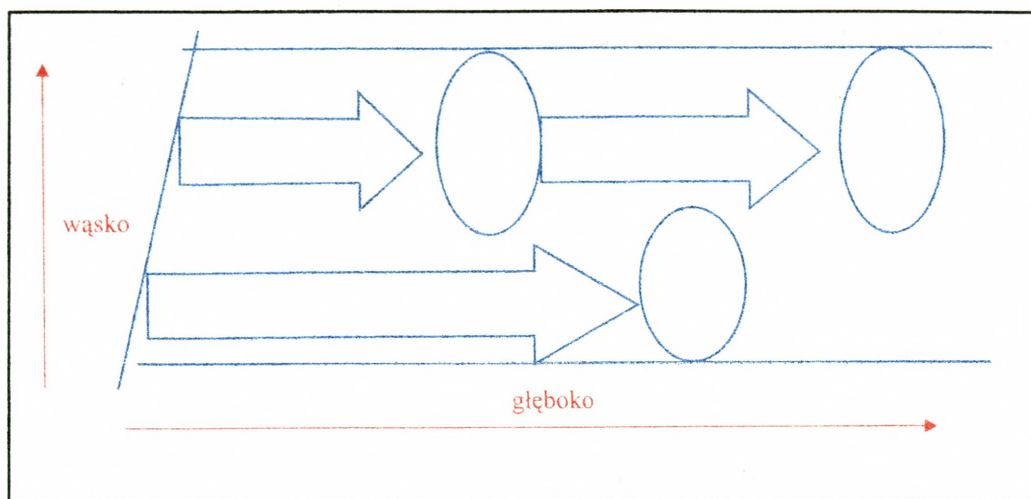
Podobnie jak głębokość zadania, również szerokość pasa natarcia uwarunkowana jest koniecznością uzyskania przewagi nad obrońcą. Przewaga jest głównym, ale nie jedynym czynnikiem rzutującym na szerokość pasa natarcia kompanii. Należy brać pod uwagę zapewnienie skrytego podejścia elementów ugrupowania, aby zmniejszyć możliwość ich wykrycia, jak również oddziaływania ogniowego przez przeciwnika. Można to osiągnąć poprzez przydzielenie nacierającemu większej przestrzeni, tym większej, im mniej jest w danym obszarze rejonów zakrytych. Im teren jest bardziej otwarty, tym niebezpieczniejsze jest ześrodkowanie i zbytnie zagęszczenie sił i środków. Z kolei w terenie trudno dostępnym ześrodkowanie takie jest trudniejsze. W obydwu wypadkach prowadzenie natarcia w wąskich pasach lub kierunkach może okazać się niewskazane. Z drugiej strony teren równinny i otwarty może wymuszać poszerzenie pasów natarcia. Wbrew pozorom w takim terenie, niekorzystne dla nacierającego jest uderzenie czołowe, gdyż przez długi czas znajdowałby się w strefie skutecznego rażenia środków ogniowych przeciwnika. Wąski pas działania naraża na tego rodzaju niebezpieczeństwo.

Wyznaczając kompaniom szersze pasy natarcia umożliwia się im wykonanie manewru obejścia, oskrzydlenia, przenikania przez luki w ugrupowaniu przeciwnika. Wąski pas natarcia stosuje się podczas przełamывania silnie ufortyfikowanej obrony przeciwnika, kiedy niezbędne jest skupienie dużej ilości sił na wąskim odcinku. Czas koncentracji sił powinien być jednak jak najkrótszy, po czym należy przejść do działania w szerszych pasach.

Wieloletnie doświadczenia wskazują na ścisłą zależność między głębokością zadania, a szerokością pasa natarcia. Im głębokość zadania jest większa tym pas natarcia musi być węższy i odwrotnie rys. 45 i 46.

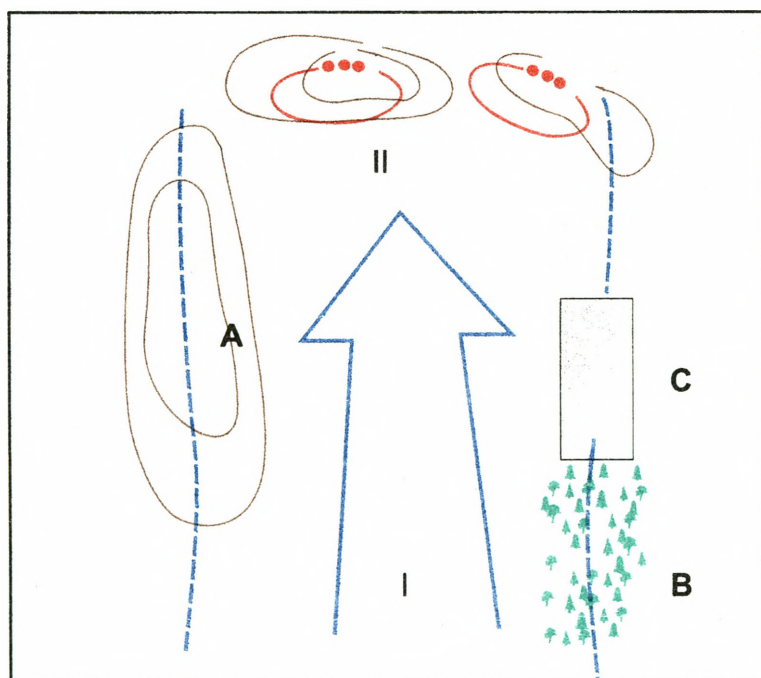

Rys. 45. Im szerszy pas, tym płytsze zadanie

Rys. 46. Wąski pas natarcia – głębsze zadania

Prowadząc natarcie nie powinno się zapominać o tzw. prawie wycinka terenowego rys. 47. F. Skibiński wyjaśnia to prawo następująco: „Zgrupowanie uderzeniowe I atakujące stanowiska przeciwnika na wzgórzu II, powinno objąć swymi skrzydłami obydwie krawędzie wycinka terenowego, poprzez który atakuje, tzn. na lewo – grzbiet wzgórza A, na prawo – wewnętrzny skraj lasu B i wewnętrzny skraj osiedla C. Z chwilą bowiem, gdyby atakujące zgrupowanie nie objęło natarciem wewnętrznym krawędzi wycinka, zostałoby powstrzymane nie tylko przez czołowe ognie ze wzgórza II, lecz także przez znacznie bardziej dotkliwe – boczne ognie ze wzgórza A, skrajów lasu B i osiedla C – ognie zarówno przeciwpancerne, jak i przeciwpiechotne.

Rys. 47. Prawo „wycinka terenowego” wg F. Skibińskiego

Z punktu widzenia nacierającego, wycinkiem terenowym nazywany jest pas terenu, wzdłuż którego zamierzamy prowadzić natarcie, łącznie z jego krawędziami. Rolę krawędzi

mogą odgrywać grzbiety terenowe, skraje miejscowości, skraje kompleksów leśnych itp. Elementarna reguła taktyczna każdego natarcia brzmi: wewnętrzne skraje krawędzi wycinka, muszą znaleźć się w obrębie obranego pasa natarcia. Dlatego, że nacierający powstrzymywany będzie nie tylko przez ognie czołowe, ale także na groźniejsze ognie boczne. Może być ponadto zagrożony przez kontratak skierowany na jego skrzydło, a wychodzący spoza krawędzi wycinka. Objęcie skrzydłami natarcia wewnętrznych krawędzi wycinka neutralizuje te elementy przewagi obrońcy.¹⁴

2.7 Opracowanie wariantów natarcia

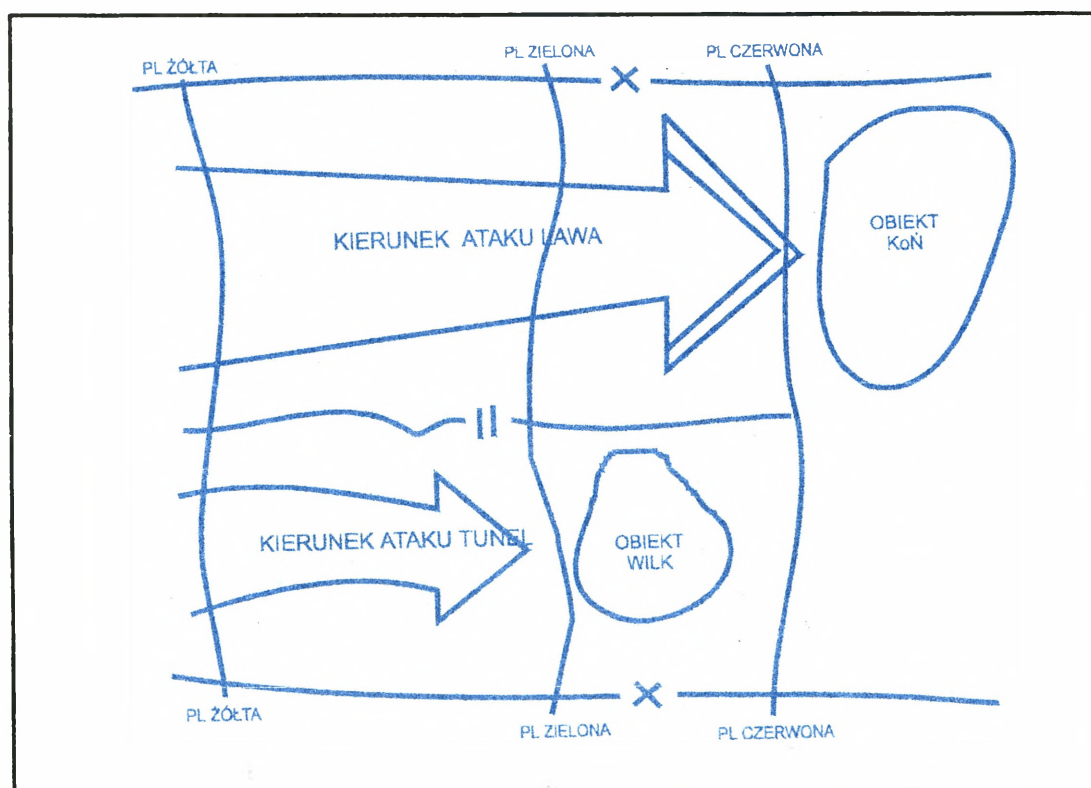
Przykład 1

Po wykonanym marszu kompanie batalionu zajęły rejony wyjściowe, wystawiły ubezpieczenia i odtworzyły zdolność bojową. Dowódca batalionu otrzymał rozkaz 151600 Kwiecień.

Zadanie

Rozbić przeciwnika w obiekcie WILK w H+4. Opanować, a następnie zabezpieczyć obiekt WILK. Plan natarcia rys. 48.

Gotowość do natarcia 160400 Kwiecień

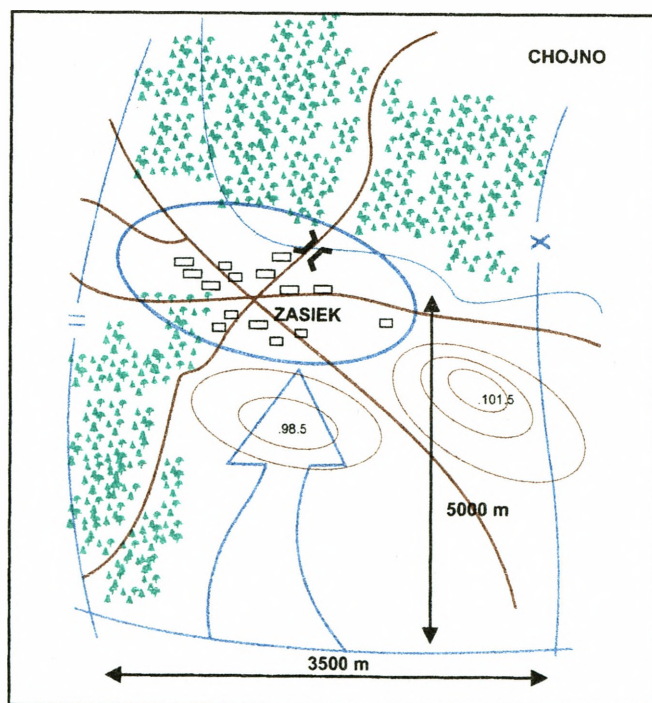

Rys. 48. Aneks do planu natarcia brygady

¹⁴ F. Skibiński, Dowodzenie jednostkami polskimi na Zachodzie, Warszawa 1973, s. 66-67.

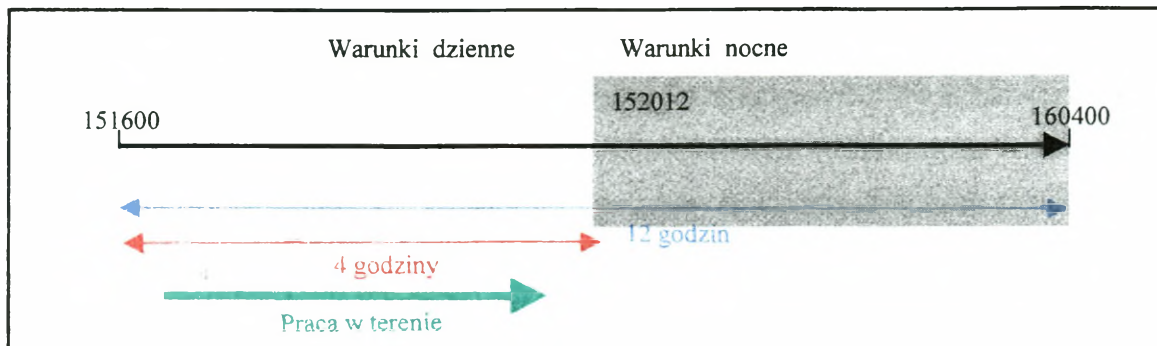
W wyniku analizy zadania, dowódca batalionu może dojść do następujących wniosków (rys. 49 oraz tab. 4):

- batalion naciera w pierwszym rzucie brygady
- naciera na pomocniczym kierunku
- batalion zabezpiecza działanie głównego zgrupowania uderzeniowego brygady przed kontratakami przeciwnika z kierunku m. CHOJNO
- wejście do walki batalionu zabezpieczą wojska innej brygady, będące w styczności z przeciwnikiem
- należy nawiązać współdziałanie z batalionem w styczności co do:
 - oznaczenia dróg podejścia, punktów kontrolnych
 - oznaczenia przejść we własnych zaporach inżynieryjnych
 - przekazania informacji dotyczących rozmieszczenia sił i środków ogniowych przeciwnika, luk w jego ugrupowaniu, systemu zapór inżynieryjnych
 - możliwości zabezpieczenia ogniem wybranych kierunków lub podjęcia innych działań wspierających natarcie batalionu
- opanowanie węzła dróg w m. ZASIEK jest zasadnicze dla wykonania zadania przez brygadę, gdyż jest to jedyny otwarty obszar w tym rejonie, umożliwiający przeciwnikowi wyprowadzenie kontrataku
- kluczowymi rejonami w pasie natarcia będą wzg. 101,5 i wzg. 98,5.

Rys. 49. Szerokość i głębokość zadania

Ograniczenia czasowe – wnioski tab. 4.

- przeciwnik miał całą noc na zorganizowanie obrony
- batalion dysponuje 12 godzinami do czasu H
- 4 godziny to warunki umożliwiające pracę w terenie
- w pierwszej kolejności należy udać się na rekonesans z dowódcami kompanii na linię wejścia do walki. Celem rekonesansu będzie:
 - ustalenie rozmieszczenia punktów oporu przeciwnika, luk między nimi, kierunków słabiej bronionych, rozmieszczenia zapór inżynieryjnych, pozyskanie informacji od wojsk w styczności
 - ustalenie obiektów terenowych umożliwiających skryte podejście
 - wyznaczenie dróg podejścia
 - ustalenie linii ataku
 - wyznaczenie obiektów terenowych do zdobycia
 - wyznaczenie kierunków lub pasów natarcia
 - ustalenie sposobu zabezpieczenia wejścia do walki
 - ustalenie sposobu pokonania przejść we własnych zaporach
 - ustalenie sposobu pokonania zapór inżynieryjnych przeciwnika
 - ustalenie sposobu wsparcia ogniowego
 - postawienie zadań dowódcom kompanii
 - ustalenie współdziałania

Ograniczenia przestrzenne

- odległość rejonu wyjściowego od linii wejścia do walki ok. 20 km – marsz na linię wejścia do walki będzie wykonywany w warunkach nocnych, należy więc dokładnie rozpoznać i oznaczyć drogi, aby uniknąć wyjścia na inne kierunki i pogubienia pododdziałów,
- średnie tempo marszu w nocy przez las nie będzie większe niż 10-15km/h,

- marsz będzie wykonywany przez ugrupowanie innej brygady, należy uzgodnić zasady jego wykonywania tj. wyznaczenie i oznaczenie punktów wejścia i punktów zejścia, dróg marszu,
- szerokość pasa natarcia batalionu wynosi 3,5 km, można więc na przedniej linii obrony spodziewać się do czterech plutonowych punktów oporu,
- odległość obiektu ataku WILK od linii wejścia do walki 5km, co przy czasie w jakim należy go zdobyć tj. H+4, daje średnie tempo natarcia 1300m/h,

W celu uruchomienia procesu planowania, dowódca przedstawia sztabowi myśl przewodnią, która może brzmieć.

Wykorzystując warunki terenowe pokonać zapory inżynieryjne przeciwnika, wykonać wyłom w jego obronie na wąskim odcinku, następnie częścią sił zabezpieczyć skrzydła, siłami głównymi nie wdając się w walkę, jak najszybciej uderzyć i w H+4 opanować obiekt WILK.

Chcąc ukierunkować pracę sztabu dowódca powinien wydać mu wytyczne np.

➤ S2 od wojsk w styczności uzyskać informacje na temat:

- sił przeciwnika w styczności,
- luk w ugrupowaniu przeciwnika,
- systemu zapór,
- odcinków słabiej bronionych.

Priorytet rozpoznania skupić na systemie ognia oraz zapór inżynieryjnych przeciwnika w drugiej kolejności na kierunku wzg.101,5.

➤ Oficer wsparcia ogniowego:

- przewidzieć zastosowania dymów w celu odcięcia punktów oporu przeciwnika,
- priorytet wsparcia w czasie pokonywania zapór inżynieryjnych.

➤ Oficer wojsk inżynieryjnych uzgodnić z brygadą w styczności:

- sposób oznaczenia dróg podejścia oraz punktów kontrolnych,
- sposób oznaczenia i zabezpieczenia pokonania zapór inżynieryjnych w ugrupowaniu wojsk własnych,
- sposób rozpoznania zapór inżynieryjnych przeciwnika i możliwe sposoby ich pokonania,
- możliwość wsparcia.

➤ Oficer S3:

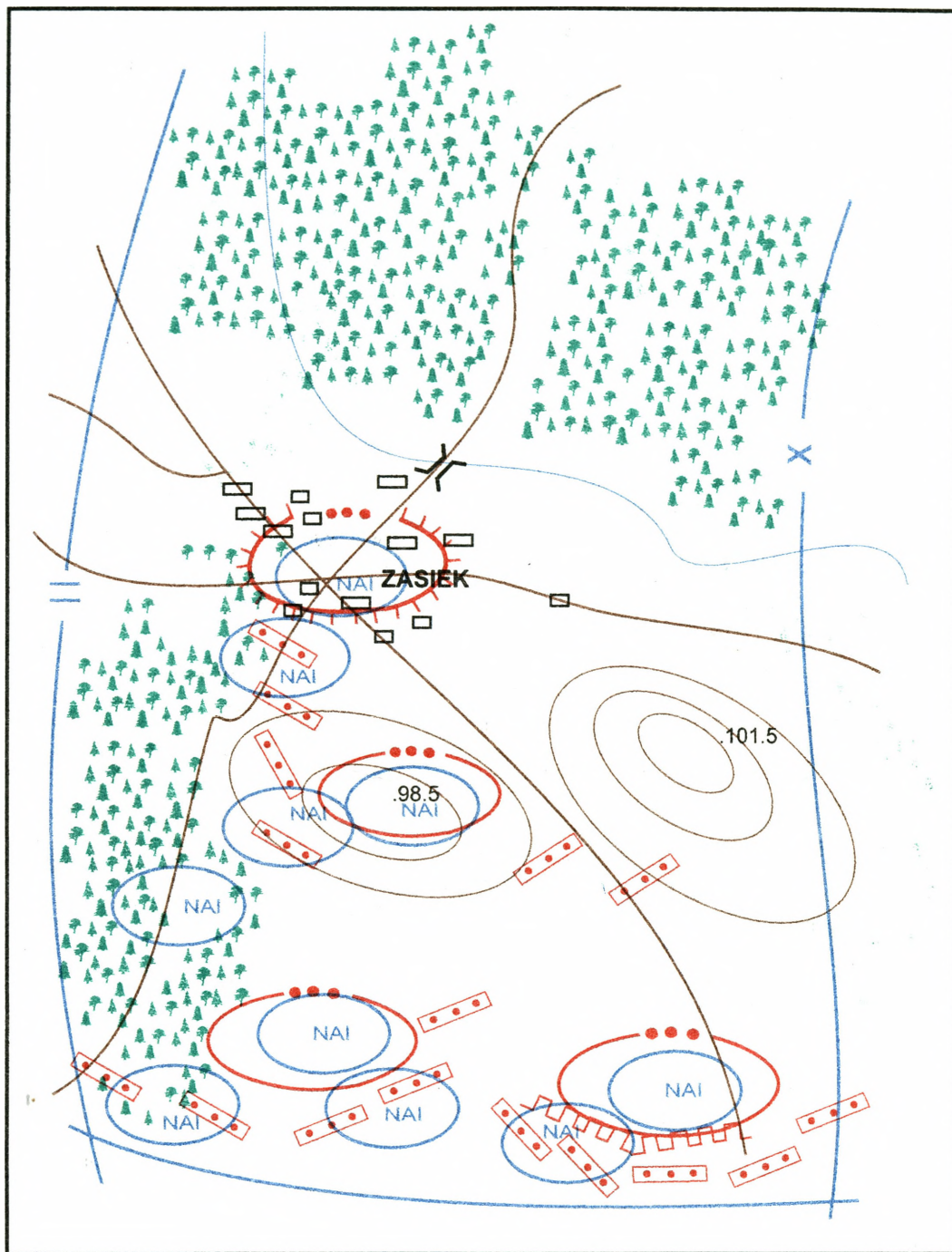
- opracować trzy warianty działania w których przewidzieć;
 - działanie na jednym kierunku,
 - działanie na dwóch oddzielnych kierunkach,
 - zastosowanie manewru przenikania i zaatakowania tyłowego rejonu przeciwnika.

- za kryteria oceny przyjąć: pokonanie zapór inżynierskich przeciwnika, możliwość reagowania na zaistniałą sytuację, tempo natarcia, izolowanie sił przeciwnika, przewidywane straty w wojskach własnych.

Opracowanie wariantów działania.

S2 batalionu zbiera od S2 brygady w styczności oraz własnej brygady, informacje dotyczące przeciwnika. Wspólnie z przedstawicielem wojsk inżynierskich ocenia sytuację i uszczegóławia fakty, po czym nanosi uzyskane informacje na mapę sytuacyjną. Mapa ta jest podstawą przy opracowaniu manewru oraz podjęciu działań przez saperów przydzielonych do batalionu.

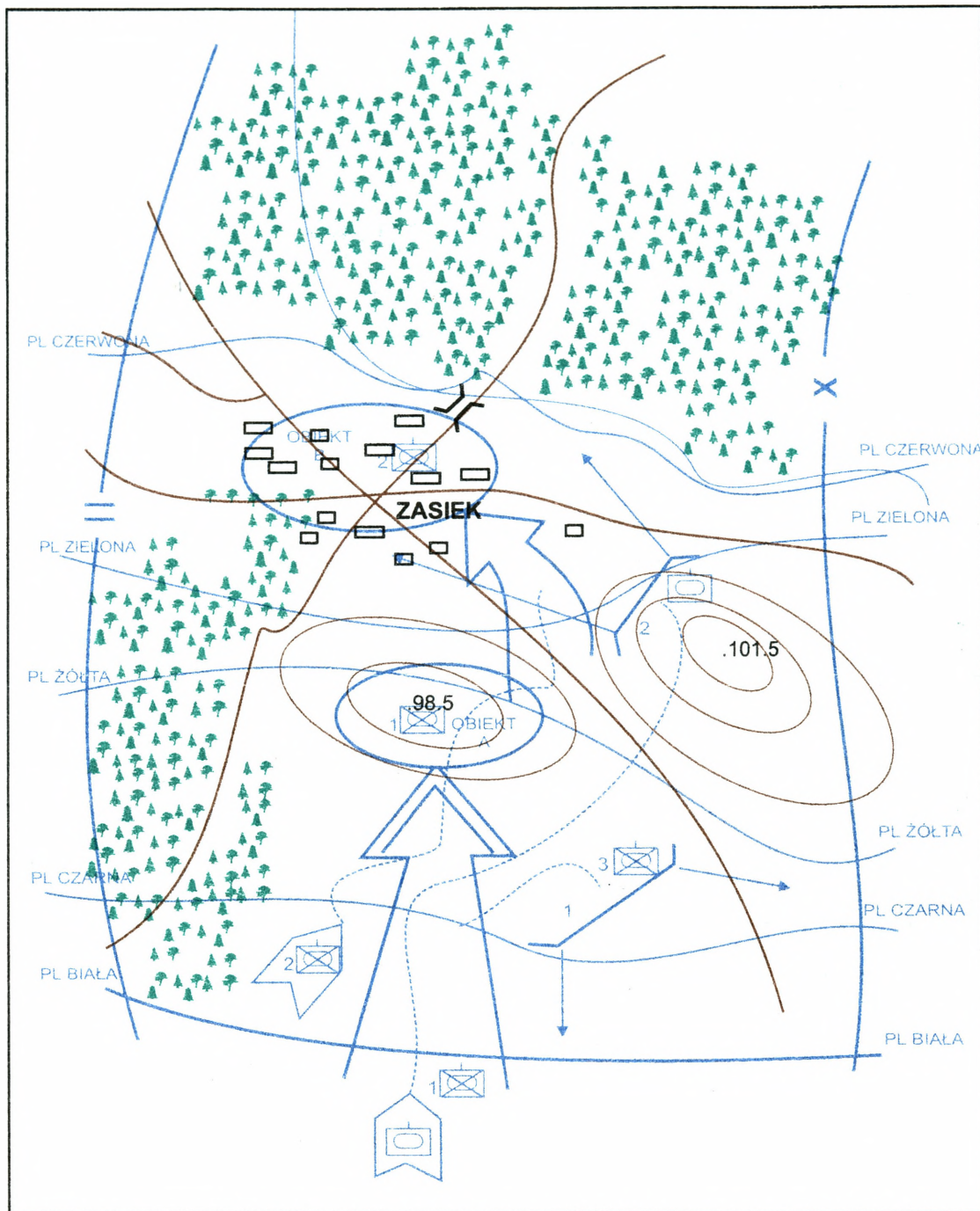
Sukces batalionu zależy od umiejętności oceny i przewidywania walki przez dowódcę, sposobu wykorzystania terenu oraz zminimalizowania ryzyka zaskoczenia. Jest to szczególnie ważne przy użyciu przez przeciwnika wszelkiego rodzaju zapór. Rozpoznanie tylko wtedy osiągnie swój cel, gdy wszystkie dostępne środki i źródła rozpoznawcze zostaną skupione na dobrze wybranym i sprecyzowanym priorytecie rozpoznania. Dokładne informacje dostarczane dowódcy batalionu są podstawą prowadzenia mapy sytuacyjnej. Mapa ta z kolei ukierunkowuje planowanie oraz umożliwia dowódcy i jego sztabowi podjęcie szybkiej decyzji i opracowanie szczegółowego planu działania. Ograniczony czas planowania, wymaga szybkiego opracowania oleatu działania przeciwnika. Nawet dopiero co rozpoczęty z małą ilością informacji, ale z naniesionymi zaporami przeciwnika pozwala, opracować oleat zdarzeń i wskazać początkowy priorytet rozpoznania. We wszystkich działaniach, w których zapory przeciwnika mogą utrudniać manewr, priorytetem staje się ich znalezienie i rozpoznanie. Obserwacja prac inżynierskich przeciwnika, potwierdza i uszczegóławia wariant działania batalionu lub czyni go mało realnym rys. 50.

Rys. 50. Mapa sytuacyjna z naniesionymi rejonami zainteresowania rozpoznania

W celu potwierdzenia lub odrzucenia informacji zawartych na mapie sytuacyjnej S2, wspólnie z oficerem wojsk inżynieryjnych określili liczbę oraz położenie NAI¹⁵. W celu ich sprawdzenia, S2 wysłała elementy rozpoznawcze wzmocnione saperami. W tym czasie S3 opracowuje trzy warianty działania batalionu.

Wariant nr 1 rys. 51.

Rys. 51. Wariant manewru nr 1

Wariant zakłada pokonanie przedniej linii obrony przeciwnika na jednym kierunku i wąskim odcinku przy zabezpieczeniu ogniowym ze strony batalionu w styczności.

Po wykonaniu przejść w zaporach inżynieryjnych przez grupy torujące oraz otwarciu przejść w zaporach wojsk własnych, 1 kz pokonuje przejścia i rozbija przeciwnika w plutonowym punkcie oporu, po czym poszerza odcinek pokonania. Grupy torujące nadal utrzymują przejścia dla pozostałych sił batalionu. Gdy 1kz przekracza PL CZARNA, do walki z tej linii wchodzi 3 kz i zajmuje rubież ogniową nr 1. Z rubieży tej odcina lewoskrzydłowy

punkt oporu przeciwnika i zabezpiecza prawe skrzydło sił głównych batalionu. 1 kcz maszeruje za 1 kcz w kierunku wzg. 101,5 i jak najszybciej zajmuje rubież ogniową nr 2.1 kcz opanowuje obiekt A, skąd z linii żółta zabezpiecza wejście do walki 2 kcz. 1 kcz organizuje obronę w obiekcie A. Gdy 2 kcz przekracza PL ZIELONA kcz prowadzi ogień w kierunku obiektu B. 2 kcz rozbija przeciwnika w obiekcie B, opanowuje go i przechodzi w nim do obrony.

Ugrupowanie bojowe na koniec dnia walki:

- 2 kcz broni obiektu B i zabezpiecza kierunek północny oraz most
- kcz na rubieży ogniowej zabezpiecza kierunek północno-wschodni
- 1 kcz broni obiektu A i zabezpiecza kierunek wschodni
- 3 kcz na rubieży ogniowej zabezpiecza kierunek południowo-wschodni

Zalety wariantu.

1. Skupienie wysiłku na wąskim odcinku natarcia ułatwia wsparcie ogniem artylerii, szczególnie odcinka pokonania.
2. Możliwość skupienia wysiłku inżynierskiego na wykonaniu i utrzymaniu trzech przejść w zaporach.
3. Natarcie na jednym kierunku umożliwia skupienie wysiłku oraz potęgowanie natarcia, co wpływa na tempo natarcia.
4. Zabezpieczanie skrzydeł głównego zgrupowania uderzeniowego batalionu, chroni przed uderzeniami przeciwnika.
5. Wysiłek wsparcia ogniowego może zostać skupiony na jednym kierunku.
6. Posiadanie odwodu.

Wady wariantu

1. Działanie tylko na jednym kierunku umożliwia przeciwnikowi szybkie rozpoznanie zamiaru działania.
2. Po rozpoznaniu zamiaru, umożliwia przeciwnikowi przeniesienie sił z kierunków nie zagrożonych.
3. Brak zaskoczenia.
4. W przypadku niepowodzenia 1 kcz opanowanie obiektu może się znacznie opóźnić
5. Początkowo zaangażowana tylko jedna kompania
6. Przeciwnik może skierować natarcie w wybrany przez siebie rejon zaangażowania ogniowego.
7. Początkowy brak zabezpieczenia lewego skrzydła nacierającego zgrupowania, stwarza przeciwnikowi warunki do prowadzenia ognia przeciwpancernego ze skraju lasu.

Przyjmując do obliczeń określone wartości można przewidzieć tempo natarcia batalionu. Przykłady obliczania tempa natarcia przedstawiono w tabelach 5, 6 i 7.

Stosunek sił między nacierającym a obrońcą	Tempo natarcia w m/h		
	Teren otwarty	Teren pokryty	Teren zakryty
Pododdziały piechoty			
2:1	450	300	200
3:1	550	400	250
4:1	700	500	300
5:1	1100	800	450
6:1	1400	1000	600
7:1	1800	1300	1000
8:1	2200	1700	1500
Pododdziały zmechanizowane i czołgów			
2:1	600	400	250
3:1	1100	750	300
4:1	2200	1400	350
5:1	3300	1600	500
6:1	4000	1900	850
7:1	4800	2500	1200

Tab. 5 Tempo natarcia pododdziałów wg polskich źródeł¹⁶

Siła oporu przeciwnika stosunek sił	Teren typu					
	GO	SLOW-GO	NO-GO	GO	SLOW-GO	NO-GO
	Obrońca przygotowana zawczasu			Obrońca przygotowana doraźnie		
Intensywny 1:1	0,6	0,5	0,15	1,0	0,5	0,4
Bardzo silny 2:1	0,9	0,6	0,3	1,5	1,0	0,6
Silny 3:1	1,2	0,75	0,5	2,0	1,3	0,8
Średni 4:1	1,4	1,0	0,6	2,4	1,75	0,9
Słaby 5:1	1,5	1,1	0,6	2,6	2,0	1,9
Bardzo słaby 6:1	1,7	1,3	0,6	3,0	2,3	1,1

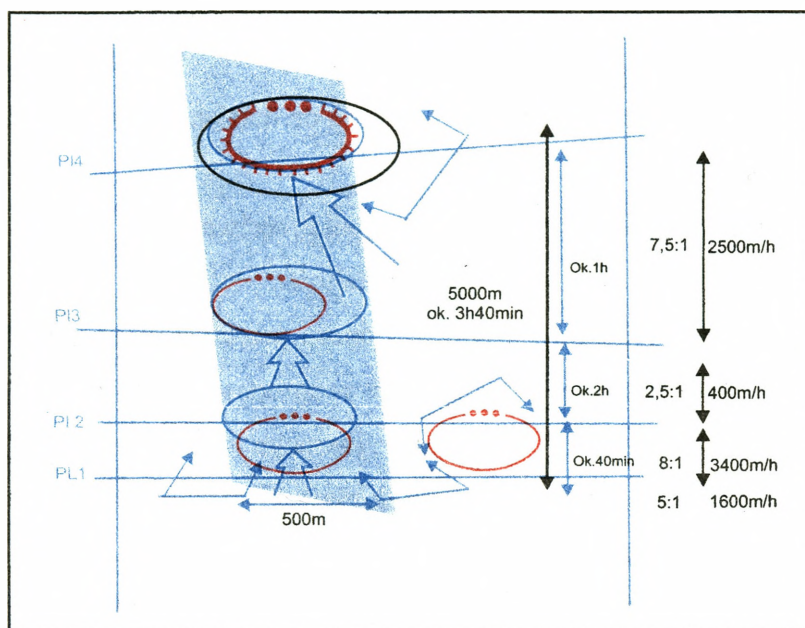
Tab. 6. Orientacyjne normy taktyczne brygady w natarciu, przyjmowane w NATO (km/h)

Siła oporu przeciwnika stosunek sił	Teren typu					
	GO	SLOW-GO	NO-GO	GO	SLOW-GO	NO-GO
	Obrońca przygotowana zawczasu			Obrońca przygotowana doraźnie		
Intensywny 1:1	0,6 km/h 5h 00min	0,5 km/h 6h 00min	0,15 km/h 22h 30min	1,0 km/h 3h 00min	0,5 km/h 6h 00min	0,4 km/h 7h 30min
Bardzo silny 2:1	0,9 km/h 3h 20min	0,6 km/h 5h 00min	0,3 km/h 10h 00min	1,5 km/h 2h 00min	1,0 km/h 3h 00min	0,6 km/h 5h 00min
Silny 3:1	1,2 km/h 2h 30min	0,75 km/h 3h 50min	0,5 km/h 6h 00min	2,0 km/h 1h 30min	1,3 km/h 2h 20min	0,8 km/h 3h 45min
Średni 4:1	1,4 km/h 2h 10min	1,0 km/h 3h 00min	0,6 km/h 5h 00min	2,4 km/h 2h 15 min	1,75 km/h 1h 50min	0,9 km/h 3h 00min
Słaby 5:1	1,5 km/h 2h 00min	1,1 km/h 2h 45min	0,6 km/h 5h 00min	2,6 km/h 2h 10min	2,0 km/h 1h 30min	1,0 km/h 3h 00min
Bardzo słaby 6:1	1,7 km/h 1h 45min	1,3 km/h 2h 20min	0,6 km/h 5h 00min	3,0 km/h 1h 00min	2,3 km/h 2h 15min	1,1 km/h 2h 45 min

Tab. 7. Czas pokonania 3 km terenu, będącego w zasięgu środków ogniowych przeciwnika wg NATO

¹⁶ W rozpatrywanych poniżej przykładach, przyjmowano wartości z tabeli 5.

Batalion jest szczeblem, w którym ze względu na krótki okres planowania, nie można poświęcić wiele czasu na dokładne kalkulacje operacyjne, takie jak choćby na szczeblu brygady. Jednak rozpatrując warianty działania, nie można pominąć podstawowych obliczeń operacyjnych. Przykłady poniżej pokazują sposób porównywania potencjałów na zasadzie liczenia pododdziałów o dwa szczeble niżej tj. plutonów. Oczywiście metoda ta zdaje egzamin, gdy przeciwnik dysponuje sprzętem o porównywalnych parametrach rys. 52.

Rys. 52. Obliczenia pozwalające ustalić stosunki sił oraz tempo natarcia w poszczególnych etapach wariantu nr 1

Wariant działania nr 2 rys. 53.

Działanie w tym wariantcie zakłada szybkie pokonanie przedniej linii obrony przeciwnika na dwóch oddzielnych kierunkach. Wyjście na tyły pierwszorzutowych punktów oporu bez rozbijania w nich przeciwnika. Jak najszybsze wykonanie ataku na obiekt batalionu.

Po wykonaniu przejść w zaporach inżynieryjnych przeciwnika przez grupy torujące oraz otwarciu przejść w zaporach wojsk własnych, 1 kcz we współdziałaniu z batalionem w styczności, zabezpiecza ogniowo pokonanie zapór przez 4 kcz wzmocnioną plz.

4 kcz z plz pokonuje przejścia, omija punkt oporu przeciwnika, wychodzi na jego tyły i opanowuje obiekt Z. Prowadzi ogień w kierunku pozostawionego punktu oporu przeciwnika, jednocześnie z PL CZARNA zabezpiecza wejście do walki 1 kcz.

Na kierunku pomocniczym 3 kcz pokonuje przejścia w zaporach, wychodzi na tyły lewoskrzydłowego punktu oporu i przekracza PL CZARNA bez rozbijania przeciwnika. Jak najszybciej opanowuje obiekt B, z którego wzmacnia ogniem atak 1 kcz na obiekt A. 1 kcz wchodzi do walki z PL CZARNA i we współdziałaniu z 3 kcz rozbija przeciwnika w obiekcie A.

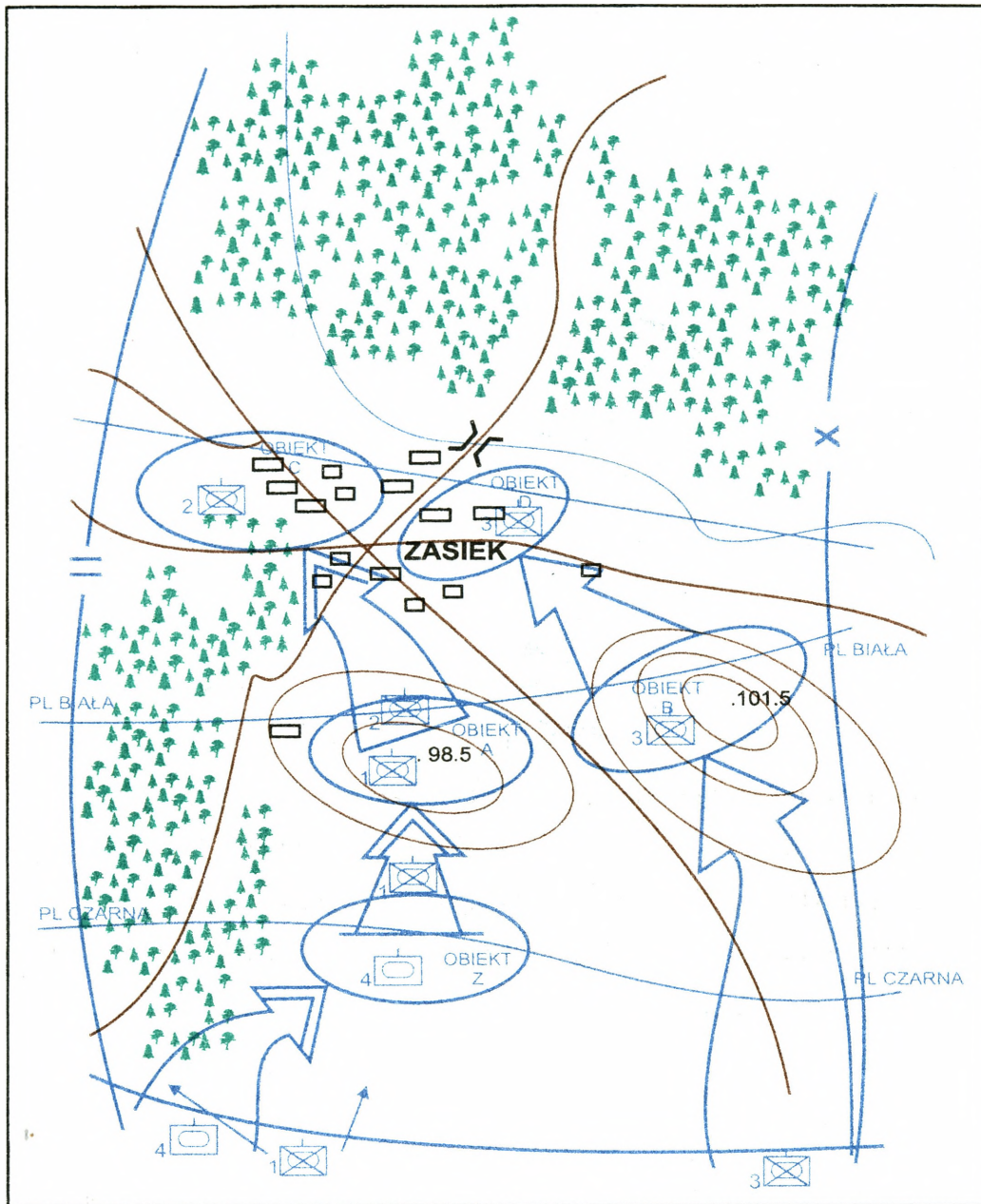
Zabezpiecza wejście do walki z PL BIAŁA 2 kcz, następnie przechodzi do obrony obiektu A. 2 kcz wchodzi do walki w obiekcie A z PL BIAŁA, rozbija we współdziałaniu z 3 kcz przeciwnika w obiekcie C, następnie przechodzi do jego obrony. 3 kcz we współdziałaniu z 2 kcz rozbija przeciwnika i opanowuje obiekt D, w którym przechodzi do obrony.

Ugrupowanie na koniec dnia walki:

- 2 kcz broni obiektu C i zabezpiecza kierunek północny
- 3 kcz broni obiektu D zabezpiecza kierunek północno-wschodni
- 1 kcz broni obiektu A i zabezpiecza kierunek wschodni
- 4 kcz odwód batalionu w rejonie obiektu Z gotowa do działania na zagrożonym kierunku.

Zalety wariantu

1. Działanie na dwóch kierunkach angażuje więcej sił przeciwnika.
2. Trudniejszy do rozpoznania zamiar działania batalionu.
3. Wyjście na tyły pierwszorzutowych punktów oporu przeciwnika zmniejsza straty wojsk własnych, jednocześnie wprowadzi zamieszanie w ugrupowaniu przeciwnika.
4. Silne zgrupowanie batalionu na głównym kierunku w czasie pokonywania zapór, uniezależnia powodzenie batalionu na tym kierunku od wojsk w styczności.
5. Potęgowanie natarcia na głównym kierunku natarcia.
6. Kierunek pomocniczy osłania prawe skrzydło sił głównych batalionu, jednocześnie wzmacnia ataki na obiekty znajdujące się na głównym kierunku natarcia.
7. Odwód umożliwia wsparcie zagrożonych kierunków.

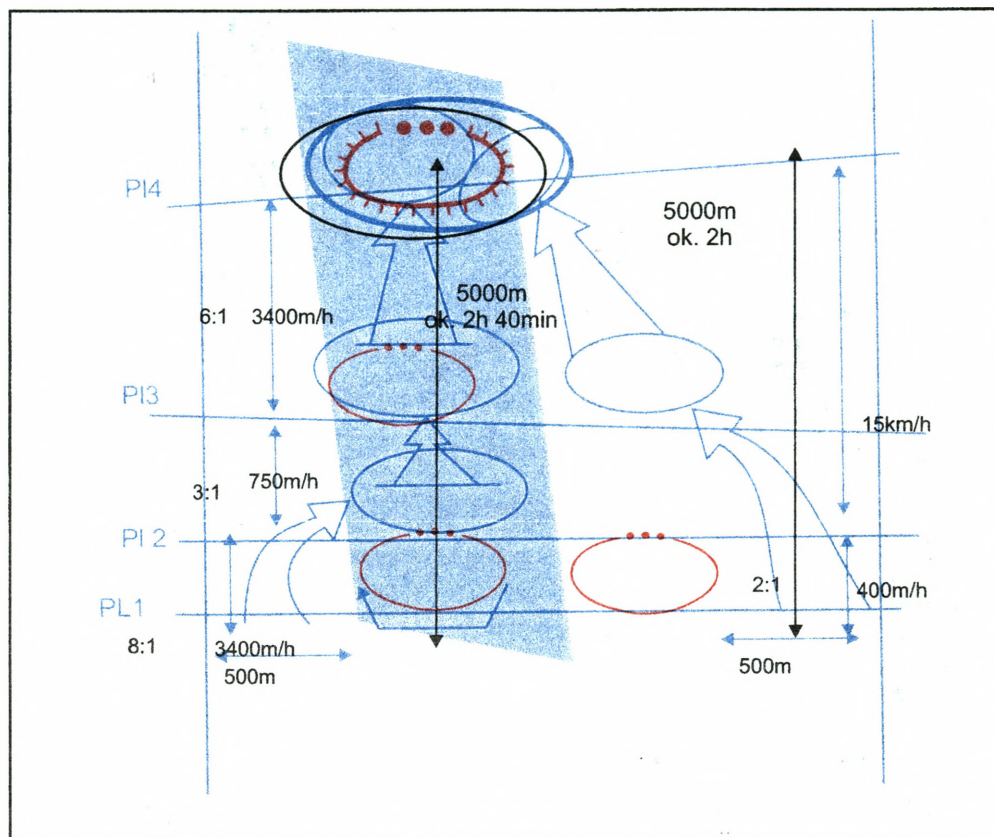
Rys. 53. Wariant manewru nr 2

Wady wariantu

1. Siły działające na prawym kierunku natarcia mogą okazać się zbyt słabe, aby utrzymać odpowiednie tempo natarcia, a tym samym zabezpieczać działanie pododdziałów na głównym kierunku.
2. Manewr polegający na obejściu pierwszorzutowych punktów oporu przeciwnika, może okazać się niemożliwy, co wymusi rozbitcie przeciwnika w tych punktach, opóźniając zdecydowanie tempo natarcia.

3. Zbyt duże zgrupowanie sił na głównym kierunku, może utrudnić manewr oraz doprowadzić do mieszania pododdziałów.

Obliczając przewidywane stosunki sił otrzymujemy tempo natarcia na głównym i pomocniczym kierunku natarcia rys. 54.

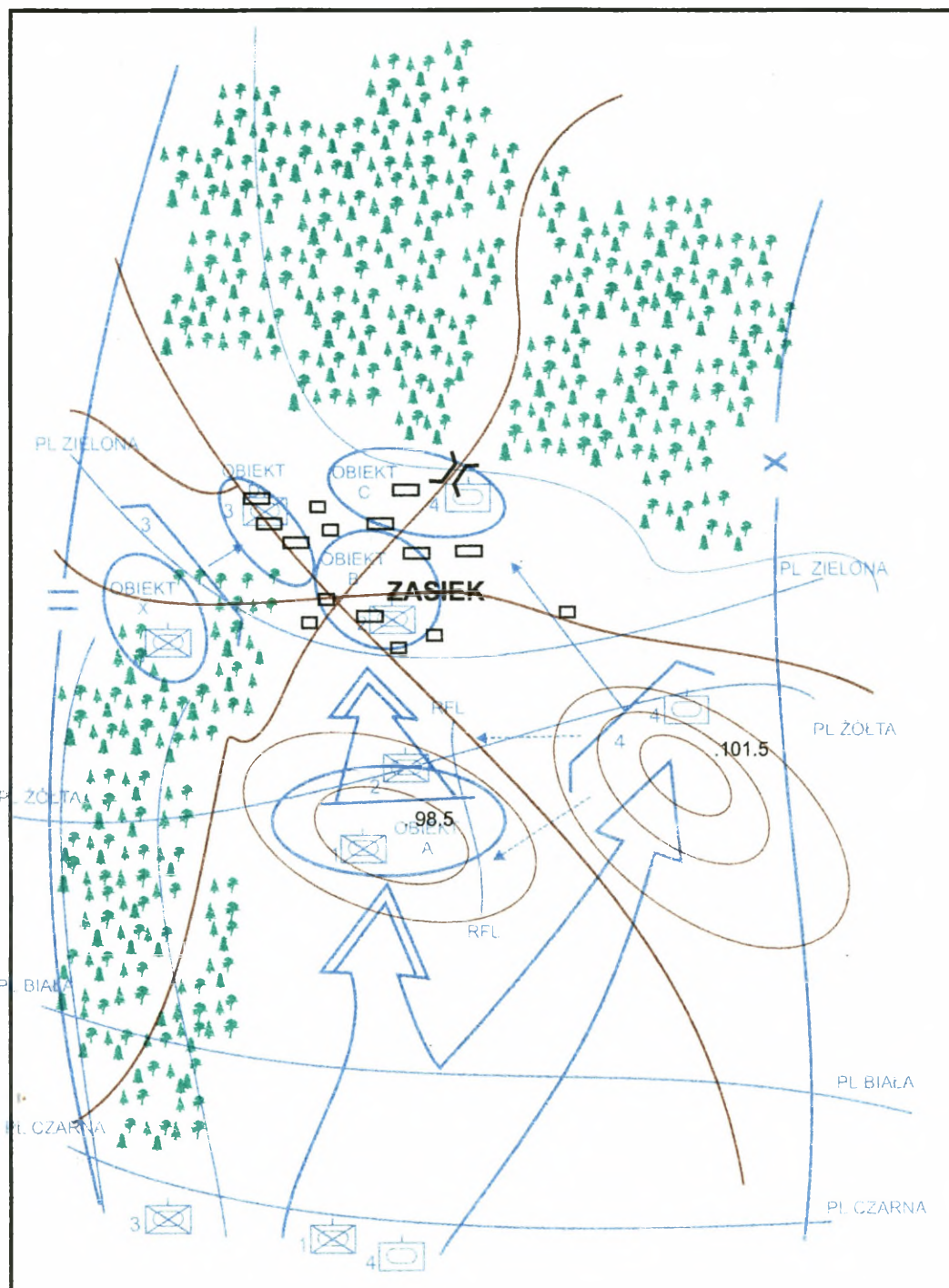
Rys. 54. Obliczenia pozwalające ustalić stosunki sił oraz tempo natarcia w poszczególnych etapach wariantu nr 2

Wariant manewru nr 3 rys. 55.

Wariant zakłada początkowo dwa, następnie trzy kierunki natarcia. Na lewym kierunku przenikanie i wyjście na tyły przeciwnika, na drugim pokonanie i rozbicie plutonowego punktu oporu i rozdzielenie się na dwa odrębne kierunki. Ostateczne zmasowanie wysiłku batalionu na obiekcie końcowym, wykorzystując zaskoczenie lewego kierunku.

Wojska w styczności odcinają ogniem lewoskrzydłowy punkt oporu przeciwnika, od nacierających pododdziałów batalionu.

3 kz w godzinach nocnych przenika w wyznaczonym pasie. Na PL CZARNA 1 kz we współdziałaniu z 4 kz wzmocnioną 5 bwp z 3 kz pokonuje 8 przejść w zaporach inżynierskich przeciwnika wykonanych przez grupy torujące batalionu. Współdziałające kompanie rozbijają plutonowy punkt oporu przeciwnika.

Rys. 55. Schemat manewru w wariacie nr 3

Po przekroczeniu PL BIAŁA wspólnie nacierające kompanie, uderzają na osobnych kierunkach. Wzmocniona 4 kcz jak najszybciej zajmuje rubież ogniową 4, z której prowadzi ogień na lewe skrzydło przeciwnika w obiekcie A, wspierając atak 1 kcz. 1 kcz atakuje w kierunku obiektu A, rozbija w nim przeciwnika, opanowuje obiekt następnie zabezpiecza wejście do walki 2 kcz. 3 kcz zbiera swoje plutony w rejonie ześrodkowania obiekt X po wykonanym przenikaniu 2 kcz wzmocniona pięcioma bwp z 3 kcz i 4 kcz z PL ŻÓŁTA

nacierają w kierunku m. ZASIEK. Po przekroczeniu PL ZIELONA przez nacierające 2 kz i 4 kcz, atak rozpoczyna 3 kz z rubieży nr 3. Jednocześnie 3 kz, 2 kz i 4 kz rozbijają przeciwnika w obiektach B,C,D.

Na koniec dnia walki położenie pododdziałów jest następujące:

- 3 kz broni obiektu D i zabezpiecza kierunek północny,
- 4 kcz broni obiektu C i zabezpiecza kierunek północno-wschodni,
- 2 kz broni obiektu B i zabezpiecza kierunek wschodni,
- 1 kz w obiekcie A jako odwód batalionu.

Zalety wariantu

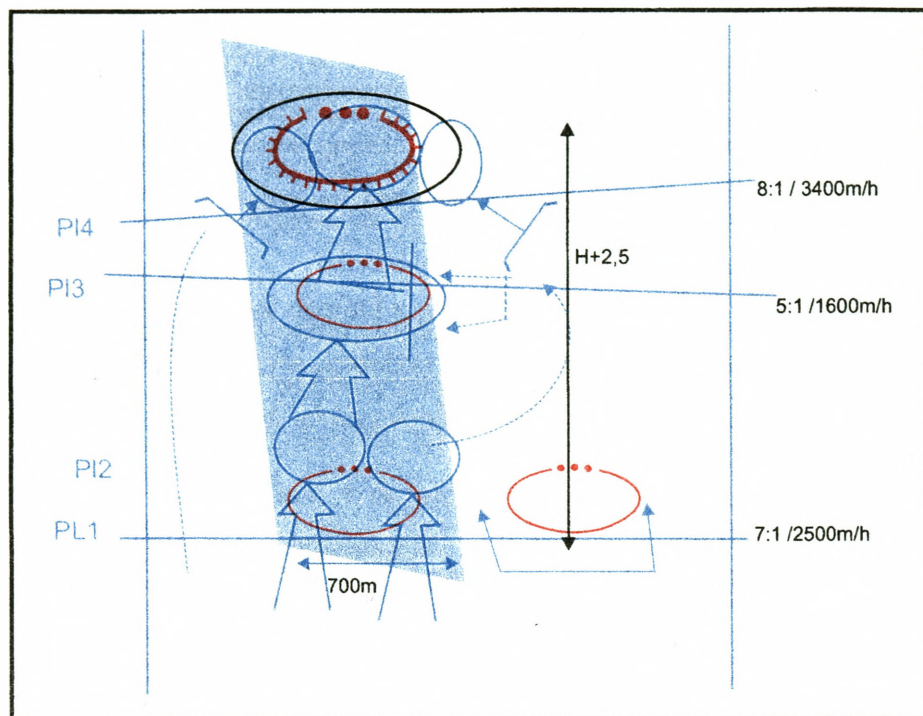
1. Wykorzystanie wojsk w styczności do rozdzielenia ogniem punktów oporu przeciwnika na przedniej linii obrony.
2. Skupienie wysiłku w czasie pokonania przedniej linii obrony na wąskim odcinku, dające znaczną przewagę.
3. Zastosowanie manewru oskrzydlenia, w celu wsparcia ogniem ataku na obiekt pośredni, na głównym kierunku natarcia.
4. Zastosowanie manewru przenikania, dającego efekt zaskoczenia w decydującej fazie natarcia.
5. Zmasowanie wysiłku na końcowym obiekcie ataku batalionu.

Wady wariantu

1. Ryzyko związane z przenikaniem jednej kompanii.
2. Słabe zabezpieczenie prawego skrzydła nacierającego batalionu.
3. Duże skupienie sił i środków w końcowym obiekcie.
4. Trudność kierowania ogniem, przy jednoczesnym natarciu trzech kompanii na końcowy obiekt batalionu.

Analizując stosunki sił oraz średnie tempo natarcia widać, że w tym wariantcie końcowy obiekt batalionu, można opanować w czasie krótszym niż 3 godziny rys. 56.

W ostatnim wariantcie zdecydowano się zastosować manewr przenikania, który polega na skrytym wejściu kompanii piechoty w ugrupowanie obrońcy. Jego celem jest zajęcie korzystniejszego położenia, które umożliwi siłom głównym wykonanie zadania. Jest to jedna z najbardziej preferowanych form manewru dla wojsk zmechanizowanych i piechoty, gdyż pozwala mniejszym i słabszym siłom działającym skrycie i z zaskoczenia, atakować większe siły przygotowane do obrony.

Rys. 56. Obliczanie stosunków sił oraz tempa natarcia

Manewr ten z zasady stosowany jest pieszo lub drogą powietrzną, w sprzyjających warunkach może być wykonywany na pojazdach. Przenikające pododdziały mogą atakować tyły oraz skrzydła przeciwnika, linie komunikacyjne, elementy tyłowe, stanowiska dowodzenia, środki ogniowe. Mogą też opanowywać teren kluczowy. Przenikanie jest szczególnie opłacalne przy istnieniu luk w ugrupowaniu obrońcy lub słabo ubezpieczonych skrzydeł. Największe możliwości przenikania, istnieją w natarciu na doraźnie zorganizowaną.

Wadą tej formy manewru jest możliwość niszczenia częściami sił przenikających przez głębokie ugrupowanie przeciwnika.

Można wyróżnić pięć faz przenikania:

- rozpoznanie – mające na celu wykrycie luk w ugrupowaniu obrońcy,
- przygotowanie – ustalenie podziału sił, współdziałania itd.,
- przenikanie,
- połączenie,
- wykonanie zadania.

Stosuje się dwie zasadnicze metody przenikania:

- przenikanie po liniach
- przenikanie po drogach

W wyniku analizy sytuacji (analizy terenu, określeniu luk w ugrupowaniu przeciwnika oraz rozmieszczenia jego ubezpieczeń) dowódca batalionu decyduje, którą metodę zastosuje.

Przykład II

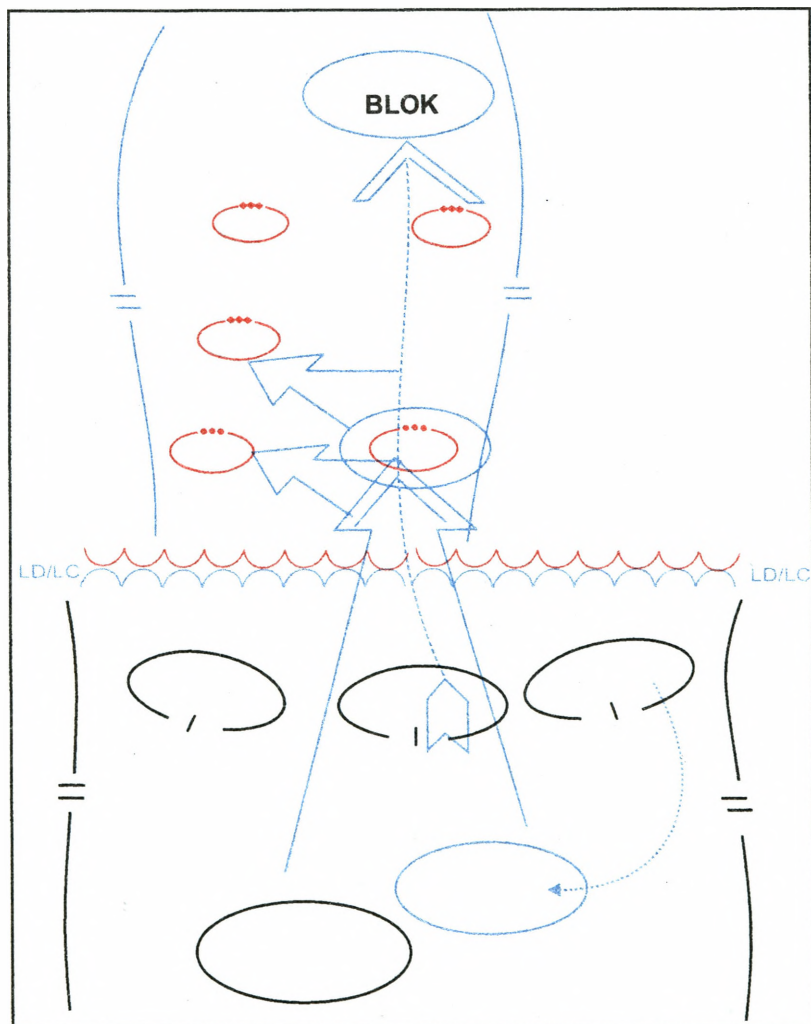
Od 201430 kwiecień batalion broni rejonu w pierwszym rzucie brygady. Natarcie przeciwnika zostało zatrzymane. Przechodzi on do obrony wybranych rubieży terenowych oraz dokonuje manewru odwodami. Batalion jest w trakcie uzupełniania strat i odtwarzania zdolności bojowej.

201800 do batalionu wpłynął rozkaz bojowy, z którego wynika, że w dniu następnym brygada zabezpieczy wejście do walki brygady odwodowej, wykonującej kontratak. Częścią sił wykona pomocnicze uderzenia, w celu zabezpieczenia lewego skrzydła nacierającej brygady.

Zadania batalionu.

Rozbić przeciwnika i w H+4 opanować obiekt BLOK. Gotowość do natarcia 210500 kwiecień.

W wyniku przeprowadzonej analizy zadania, jednym z wniosków dowódcy batalionu była decyzja o stworzeniu ugrupowania uderzeniowego rys. 57.

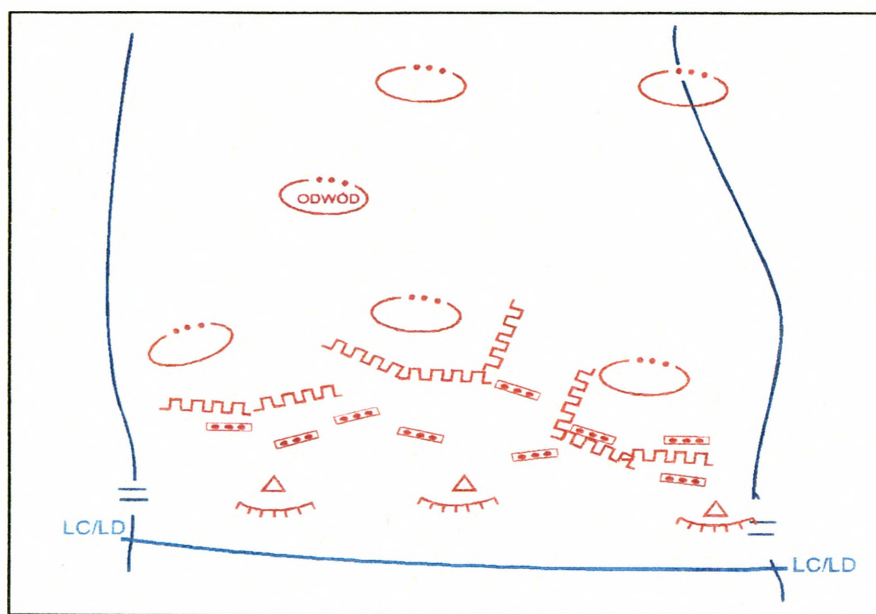
Rys. 57. Zmiana ugrupowania z obronnego do natarcia

Batalion bronił się w rejonie o szerokości 4km. Otrzymał pas natarcia szerokości 2km, potrzeba stworzenia odpowiedniego stosunku sił, wymusza przegrupowanie większości sił na planowany kierunek natarcia. Pas natarcia powinien być wyznaczony w rozpoznanym, najsłabszym miejscu w ugrupowaniu przeciwnika tj. na liniach rozgraniczenia między jego kompaniami lub batalionami.

Zgodnie z wytycznymi dowódcy batalionu i wskazanym priorytetem rozpoznania, S2 rozpatrzył sposób działania przeciwnika w trakcie pokonywania zapór przez pododdziały batalionu. Skalkulował ilość środków inżynieryjnych będących w dyspozycji przeciwnika oraz ich możliwości. Wspólnie z dowódcą przydzielonego plutonu saperów, opracował schemat zapór inżynieryjnych przeciwnika.

Rozpoznanie linii zapór oraz położenia pierwszorzutowych punktów oporu przeciwnika wymaga aktywnych, często agresywnych działań elementów rozpoznawczych, patroli ogólnowojskowych, patroli inżynieryjnych, artyleryjskich elementów rozpoznawczych. Wynikiem ich działania powinno być zdobycie danych na podstawie których nastąpi udokładnienie i uszczegółowienie wariantów działania. Wszystkie zdobyte informacje muszą docierać jak najszybciej do zainteresowanych.

Zebrane informacje nanosi się na mapę sytuacyjną rys 58.

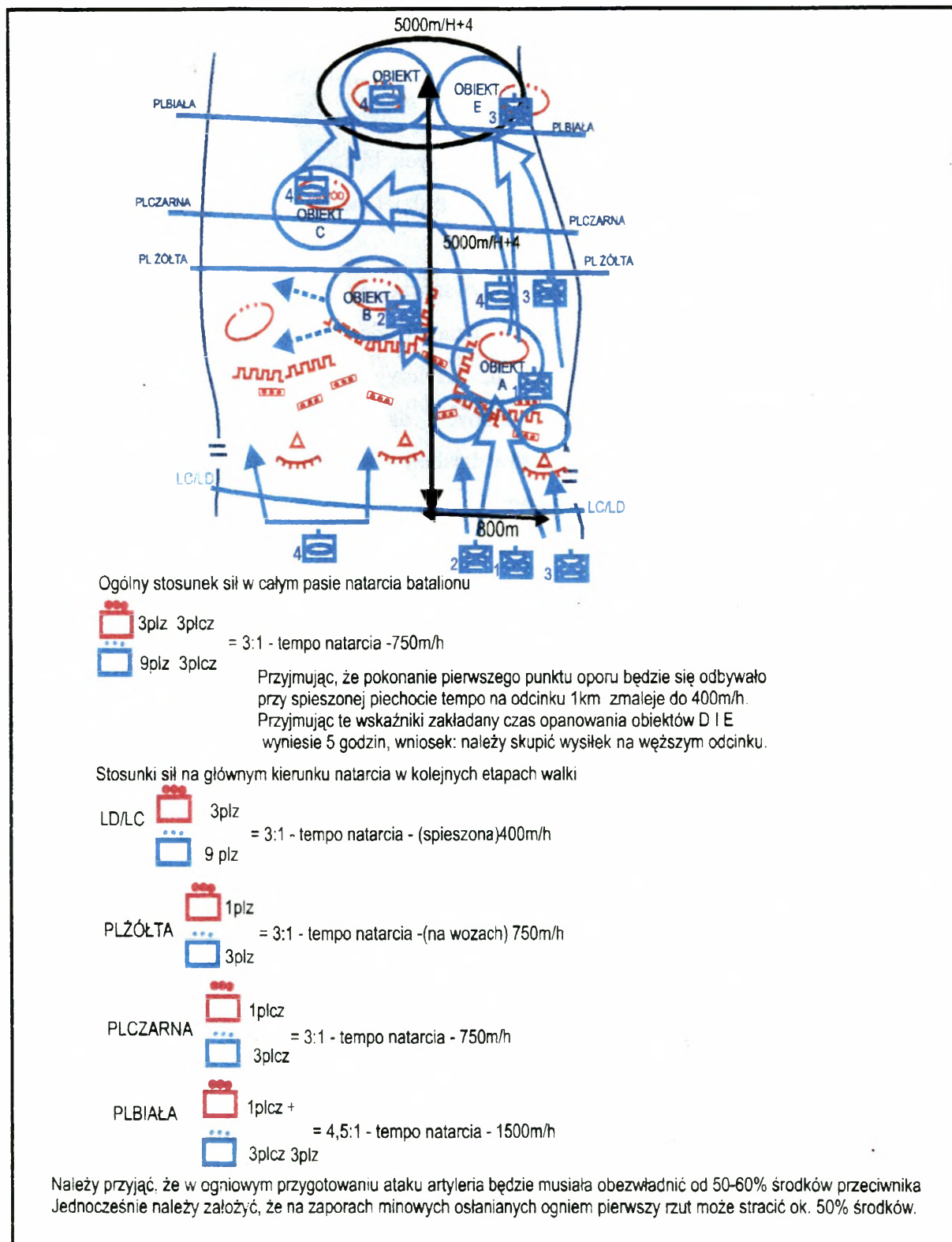

Rys. 58 Mapa sytuacyjna z naniesionymi informacjami o przeciwniku.

S3 opracował warianty działania, biorąc pod uwagę dane zgromadzone przez S2 i oficera wojsk inżynieryjnych. S2 przygotował wariant działania swoich elementów do każdego z przedstawionych wariantów przez S3.

Po porównaniu oraz zarekomendowaniu wariantu, jak również w wyniku przeprowadzonej gry taktycznej, dowódca zdecydował się na wybór wariantu rys 59.

Wariant ten zakłada, przełamanie przedniej linii obrony przeciwnika na wąskim odcinku pasa natarcia, z zastosowaniem ataku frontального. Oskrzydlenie przeciwnika częścią sił i nacieranie siłami głównymi w kierunku głównego obiektu batalionu.

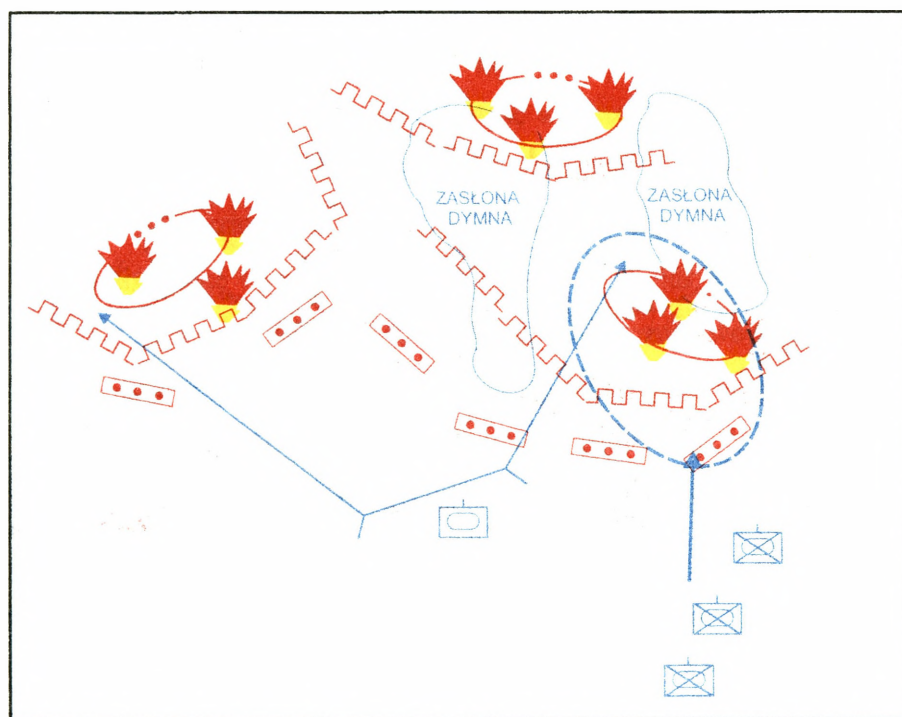
Rys. 59. Wybrany wariant przez dowódcę batalionu.

Rozpoznanie słabości obrony przeciwnika, umożliwiło skoncentrowanie natarcia na wybranym kierunku oraz skupienie wysiłku ogniowego na odcinku przełamania.

W przedstawianej sytuacji dowódca batalionu doszedł do wniosku, że ugrupowanie w jeden rzut z odwodem jest zbyt płytkie, gdyż nie daje możliwości ubezpieczenia oraz potęgowania działań. Zdecydował się stworzyć głębsze urzutowanie batalionu poprzez wydzielenie pododdziałów do kolejnych rzutów:

- 1 kcz - rzut wspierający,
- 2 kcz i 3 kcz - rzut torujący,
- 1 kcz i 2 kcz (za 1 kcz) - rzut atakujący.

Każdy z tych rzutów w zależności od roli, jaką powierzy mu dowódca, zostanie wzmocniony odpowiednimi siłami i środkami gwarantującymi mu wykonanie zadania. Dla uzyskania wystarczającego stosunku sił w momencie rozpoczęcia natarcia, pierwszym krokiem w natarciu batalionu będzie odizolowanie części ugrupowania obronnego przeciwnika rys. 60.

Rys. 60. Etap odizolowania punktów oporu przeciwnika

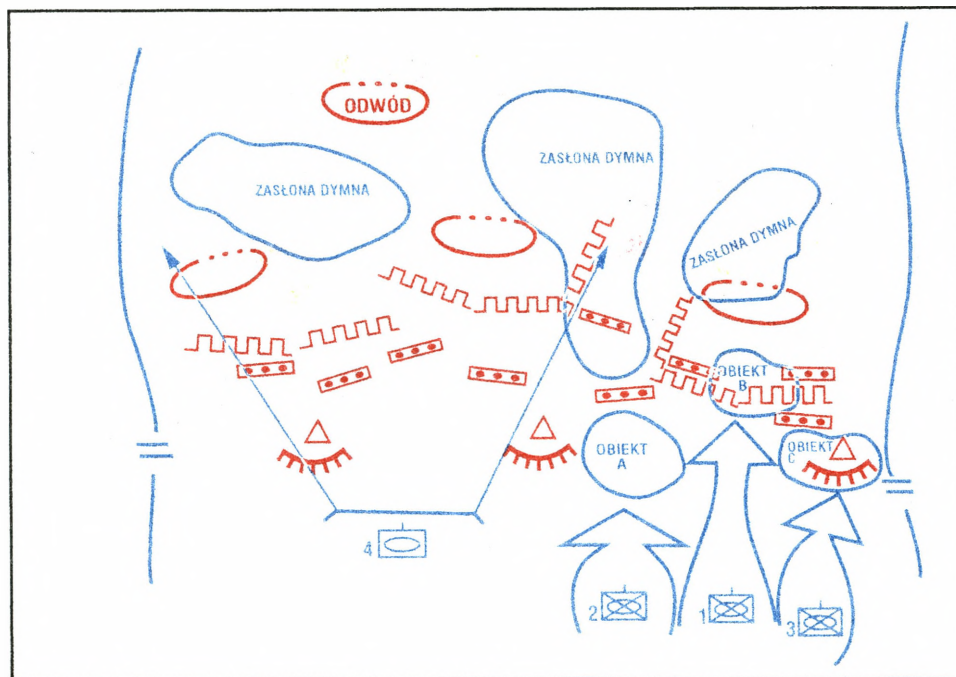
Dowódca zamierza osiągnąć to poprzez wykorzystanie przydzielonego ognia artylerii brygady, zastosowanie dymów oraz zawężenia odcinka pokonania, koncentrując większe siły własne na mniejszych siłach przeciwnika. kcz jako rzut wspierający, obezwładnia środki ogniowe obrońcy i przeszkadza w wytrącaniu inicjatywy nacierającemu. Kompania realizuje następujące zadania:

- 1 Izoluje rejon przełamania.

- 2 Obezwładnia środki ogniowe przeciwnika, prowadzące ogień w kierunku zapór inżynierskich.
- 3 Koncentruje ogień na punktach oporu przeciwnika.
- 4 Kieruje maskowaniem dymem, utrudniając przeciwnikowi obserwację oraz prowadzenie ognia.

W tym wypadku dowódca jako priorytet traktuje rozmieszczenie rzutu wspierającego, oraz działania w pierwszym etapie walki. Rzut wsparcia musi jak najszybciej i w miarę skrycie zająć wyznaczoną rubież ogniową, zorganizować system ognia wyznaczając sektory ognia i obserwacji tak, aby swym zasięgiem pokryć wszystkie stanowiska ogniowe w rejonie przełamania.

Kolejnym etapem będzie przełamanie przedniej linii obrony przeciwnika. Spieszone wojska przechodzą przez przejścia, wykonane w zaporach inżynierskich przeciwnika i opanowują plutonowy punkt oporu, znajdujący się bezpośrednio za nimi. Ich zadaniem jest również poszerzenie i utrzymanie powstałego wylomu rys. 61.

Rys. 61. Kolejny etap natarcia, polegający na wykonaniu wylomu w obronie przeciwnika

Jeżeli batalion będzie musiał pokonać dwa lub więcej pasów zapór inżynierskich w obronie przeciwnika, dowódca batalionu musi odpowiednio podzielić siły i środki inżynierskie. Takie działanie wiąże się z wieloma zagrożeniami, do których można zaliczyć:

- wyczerpanie się sił inżynierskich, potrzebnych do pokonania kolejnego pasa zapór,
- brak wystarczających sił i środków inżynierskich na pokonanie pierwszego pasa zapór,
- wydłużenie czasu wykonywania przejść.

Pokonanie zapór rozpoczyna się z chwilą przekroczenia LD. W pierwszej kolejności elementy rozpoznawcze wysyłane z batalionu, kierują ogniem artylerii na punkty oporu przeciwnika, ubezpieczając podejście i rozmieszczenie rzutu wspierającego. Rzut wspierający zajmuje rubież ogniową i przygotowuje system ognia. Rzut torujący i atakujący zbliżają się do rejonu działania i przygotowują się do wykonania zadania. Jest to ostatni moment, kiedy dowódca batalionu powinien upewnić się, że wszystkie jego pododdziały zajęły wyznaczone miejsca. Na sygnał dowódcy batalionu, dowódca rzutu wspierającego rozpoczyna prowadzenie ognia. Jednocześnie artyleria wykonuje ogień planowe i nieplanowe na wcześniej wykryte cele. Moździerze oraz część artylerii wykonują zasłonę dymną, w celu maskowania działań rzutu torującego. Rzut torujący rozpoczyna manewr, gdy działania ogniowe oraz zasłony dymne osiągną pełną efektywność. W następnej kolejności saperzy z rzutu torującego w wyznaczonych grupach torujących, wykonują przejścia w zaporach inżynieryjnych. Pozostałe siły rzutu torującego osłaniają ich ogniem.

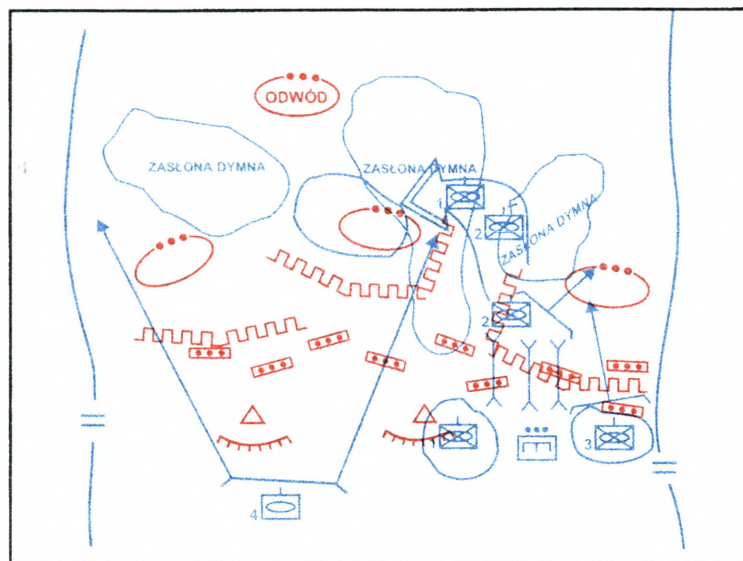
Celem kompanii działającej jako rzut torujący jest umożliwienie pododdziałom atakującym bezpieczne przejście przez zapory inżynieryjne przeciwnika oraz kontynuowanie natarcia. Odpowiada więc ona za wykonanie przejść w zaporach, oznaczenie punktów wejścia w przejściach oraz ich szerokości. W związku z charakterem wykonywanych zadań, dowódca batalionu odpowiednio wzmocnił ten pododdział. W jego skład wejdą siły i środki inżynieryjne, umożliwiające wykonanie przejść w zaporach, jak również odpowiednia ilość sił ogólnowojskowych, zapewniających dostateczne bezpieczeństwo saperom, pozostającym w rejonie ciągłego oddziaływania przeciwnika. W sytuacji, gdy rzut wspierający z różnych przyczyn nie będzie mógł realizować wyznaczonych mu zadań, jego rolę przejmuje rzut torujący, który odpowiada za przygotowanie i kierowanie maskowaniem dymami. Musi być w stanie wykonać minimum dwa-trzy przejścia na kompanię¹⁷.

Zadaniem rzutu atakującego jest rozbicie i zniszczenie punktów oporu przeciwnika położonych najbliżej zapór inżynieryjnych. Jeżeli okaże się, że zapory inżynieryjne bronione są przez słabe siły, rzut torujący naciera razem z rzutem atakującym. Upraszcza to kierowanie walką oraz zwiększa ilość sił działających jednocześnie.

Pokonanie powinno być realizowane szybko i koncentrować wysiłek nacierających pododdziałów w zaplanowanym punkcie zerwania obrony przeciwnika. Punkt ten powinien być rozpoznany najsłabszym miejscem obrony w pasie natarcia batalionu.

¹⁷ Więcej informacji na temat pokonywania zapór inżynieryjnych czytelnik znajdzie w P. Cieślak (red.), Wykorzystanie Wojsk Inżynieryjnych w działaniach taktycznych, AON, Warszawa 1999.

W kolejnym etapie należy dążyć do zabezpieczenia skrzydeł rzutu atakującego wykonującego atak na skrzydła i tyły przeciwnika rys. 62.

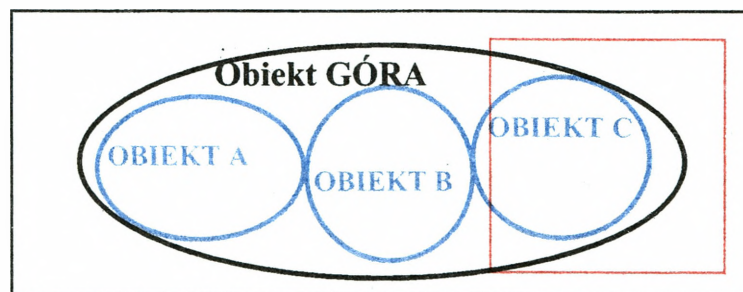

Rys. 62. Zabezpieczenie wyjścia na tyły przeciwnika

Przykład III

Pokonanie zapór oraz opanowanie pierwszorzutowych punktów oporu przeciwnika, wymaga precyzyjnej synchronizacji działań wszystkich pododdziałów. Niepowodzenie synchronizacji może wpłynąć na mało efektywne oddziaływanie na przeciwnika, nie wykonanie przejść w zaporach. W sumie doprowadzić do ogromnych strat w batalionie i nie wykonania zadania. Straty mogą być wynikiem wejścia w pole minowe lub wciągnięcia pododdziału w przygotowany worek ogniowy, nie wykluczone jest porażenie ogniem własnych środków ogniowych.

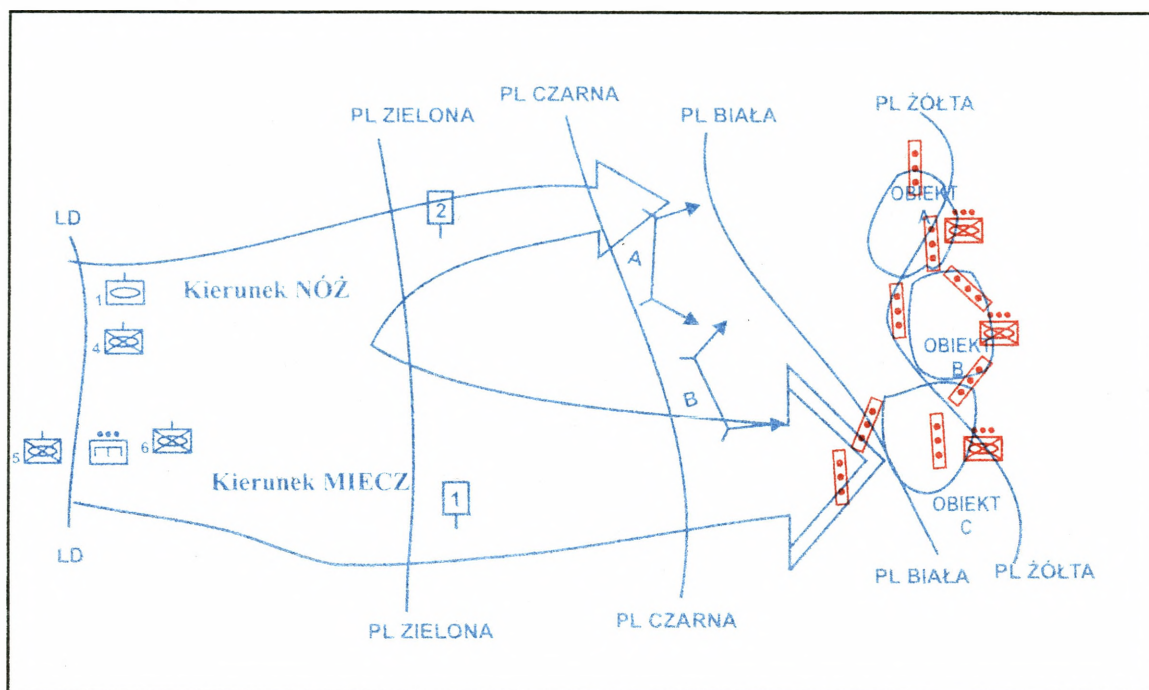
W omawianym przykładzie batalion otrzymał zadanie opanować obiekt GÓRA. Dowódca batalionu zdecydował się podzielić ten obiekt na trzy obiekty kompanijne rys. 63.

Rys. 63. Zadanie batalionu określone przez dowódcę batalionu

Plan natarcia zakłada opanowanie obiektu C jako kluczowego w obronie przeciwnika. Manewr pododdziałów batalionu został wyjaśniony w schemacie manewru rys. 64 oraz tabeli koordynacji tab. 8.

1 kcz jako rzut wspierający prowadzi ogień z rubieży ogniowej A.4 kcz jako rzut atakujący na kierunku NÓŻ, po pokonaniu zapór opanowuje obiekt A. Ilość oraz rozmieszczenia przejść w zaporach inżynierskich przeciwnika, zależy od decyzji dowódcy kompanii. 5kz jako rzut wspierający prowadzi ogień z rubieży ogniowej B. 6kz jako rzut atakujący na kierunku MIECZ po pokonaniu przejść w zaporach inżynierskich przeciwnika, opanowuje obiekt C.

Rys. 64. Schemat manewru batalionu

Schemat manewru uzupełnia tabela koordynacji ułatwiająca powiązanie działań wszystkich elementów ugrupowania w kolejnych etapach natarcia. Jest ona przydatnym narzędziem w przedstawieniu podległym dowódcom kompanii miejsca i roli ich pododdziałów w ogólnym planie manewru batalionu. Ułatwia również dowódcy koordynowanie działań w czasie prowadzonego natarcia.

Koordynacja działań zwiększa efektywność dowodzenia i kierowania walką. Zastosowanie linii kontrolnych umożliwia dowódcy graficzne przedstawienie jego zamiaru, schematu manewru oraz innych wskazówek dla pododdziałów. Na rys. 64 dowódca używa linii fazowych, pokazując rozpoczęcie pokonywania obrony przeciwnika, działań realizowanych na kierunkach natarcia. Rzut atakujący dochodzi do punktu kontrolnego nr 1 i 2, które zabezpieczają przed przedwczesnym wejściem w rejon zapór inżynierskich, a tym samym narażenie go na ogień przeciwnika oraz wejścia w nie do końca oczyszczone jeszcze przejścia w zaporach. Rubież ogniowa A i B są wyznaczone jako pozycje rzutu wspierającego.

pododdział	1kcz	4kz	5kz	6kz	plsap	Podział sił	
Etap							
LD	Sąsiad prawy 4 kz Kierunek nóż	Sąsiad lewy 1 kcz Kierunek nóż	Za plsap Kierunek miecz	Na czele Batalionu Kierunek miecz	Za 6 kz Kierunek miecz	Manewr pododdziałów pokonanie Działania na obiekty	
PL ZIELONA	Wychodzi na rubież ogniową A	W punkcie kontrolnym 2 rozpoznaje odcinek pokonania	Zajmuje rubież ogniową B	W punkcie kontrolnym 1 rozpoznaje odcinek pokonania	Zajmuje miejsce przed zaporami inż.		
PL CZARNA	Rozpoznaje cele i niszczy je w obiekcie A	Wychodzi na linię ataku BIAŁA	Rozpoznaje cele i niszczy je w obiekcie C	Wychodzi na linię ataku BIAŁA	W przedzie osi miecz wykonuje przejścia w zaporach inż.		
PL BIAŁA	Przenosi ogień na dalszy cel w obiekcie A	Pokonuje przejście w zaporach i rozbija przeciwnika w obiekcie A	Przenosi ogień na dalszy cel w obiekcie C	Pokonuje przejście w zaporach i rozbija przeciwnika w obiekcie C	Nadzoruje przy pokonywaniu przejść przez rzut atakujący		
PL ŻÓŁTA	Przenosi ogień na obiekt B	Na rozkaz prowadzi ogień na obiekt B	Na rozkaz pokonuje przejścia i opanowuje obiekt B	Przenosi ogień na obiekt B	Nadzoruje przy pokonywaniu przejść przez 5 kz		
ZAKONCZENIE	Na rubieży ogniowej A jako odwód batalionu	W obiekcie A zabezpiecza kierunek zachodni	W obiekcie B zabezpiecza kierunek północny	W obiekcie C zabezpiecza kierunek wschodni	Ześrodkowuje się w punkcie kontrolnym 1		

Tabela 8. Przykład koordynacji

Po skoordynowaniu działań batalionu, dowódca batalionu przystąpił do synchronizacji działań podczas pokonywania przedniej linii obrony przeciwnika i przechodzenia przez zapory inżynierskie.

W tabeli 9 przedstawiono przykładową synchronizację działań pododdziałów batalionu.

DZIAŁANIE	ELEMENT UGR.	CZAS w min.	KONTROLUJE
Rozwijanie działań, określenie granicy przebiegu zapór inżynierskich.	Siły w styczności	M do M+2	S3
Manewr i zajęcie rubieży ogniowej przez rzut wspierający.	Rzut wspierający	M+2 do M+15	Dowódca rzutu wspierającego
Manewr rzutu atakującego w rejon wyjściowy.	Rzut atakujący	M+2 do M+15	Dowódca rzutu atakującego.
Działanie artylerii	Artyleria przełożonego	M+2 do M+15	Oficer wsparcia ogniowego
Zapory dymne	Moździerze batalionu	M+5 do M+10	Oficer wsparcia ogniowego
Obezwładnianie przeciwnika ogniem bezpośrednim.	Rzut wspierający	M+15 do M+29	Dowódca rzutu wsparcia
Oddziaływanie ogniem artylerii na przeciwnika	Artyleria przełożonego	M+10 do M+29	Oficer wsparcia ogniowego
Utrzymywanie zasłony dymnej	Artyleria przełożonego, moździerze batalionu	M+10 do M+30	Oficer wsparcia ogniowego
Manewr rzutu torującego w rejon pokonania	Rzut torujący	M+20 do M+23	Dowódca rzutu torującego
Wykonanie przejść w zaporach przeciwnika	Rzut torujący	M+23 do M+30	Dowódca grupy torującej/ saper
Postawienie zapory dymnej	Rzut torujący	M+23 do zakończenia zadania	Dowódca rzutu torującego
Przesunięcie ognia bezpośredniego na obiekt ataku	Rzut wspierający	M+ 28 do M+30	Dowódca rzutu wspierającego
Przesunięcie ognia pośredniego poza obiekt ataku	Artyleria przełożonego	M+28 do M+30	Dowódca rzutu atakującego
Atak i rozbięcie przeciwnika w punktach oporu	Rzut atakujący	M+30 do M+45	Dowódca rzutu atakującego
Reorganizacja sił batalionu w celu prowadzenia dalszych działań.	Dowódca batalionu	M+45 do zakończenia zadania	S3

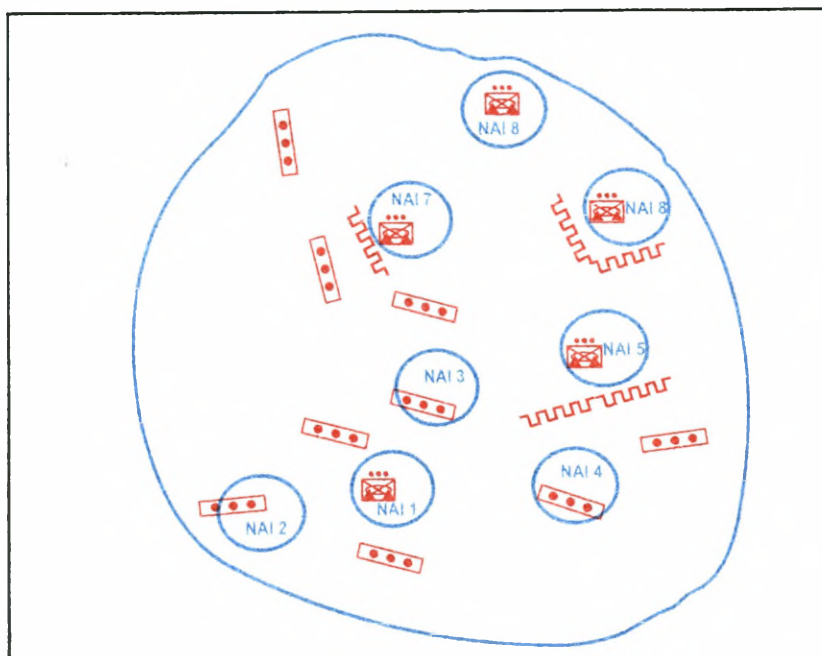
Tabela 9. Przykład tabeli synchronizacji działań w pokonaniu zapór $M = \text{kontakt z zaporami}$

Przykład IV

Batalion otrzymał zadanie rozbić przeciwnika w obiekcie ŻABA, a następnie zabezpieczyć wejście do walki kolejnego batalionu. Przeciwnik jest w sile kompanii zmotoryzowanej, która przeszła do obrony zawczasu przygotowanej.

S2 batalionu otrzymał wszystkie potrzebne informacje i dokumenty rozpoznawcze z brygady po czym wspólnie z przedstawicielem wojsk inżynierskich ocenił sytuację

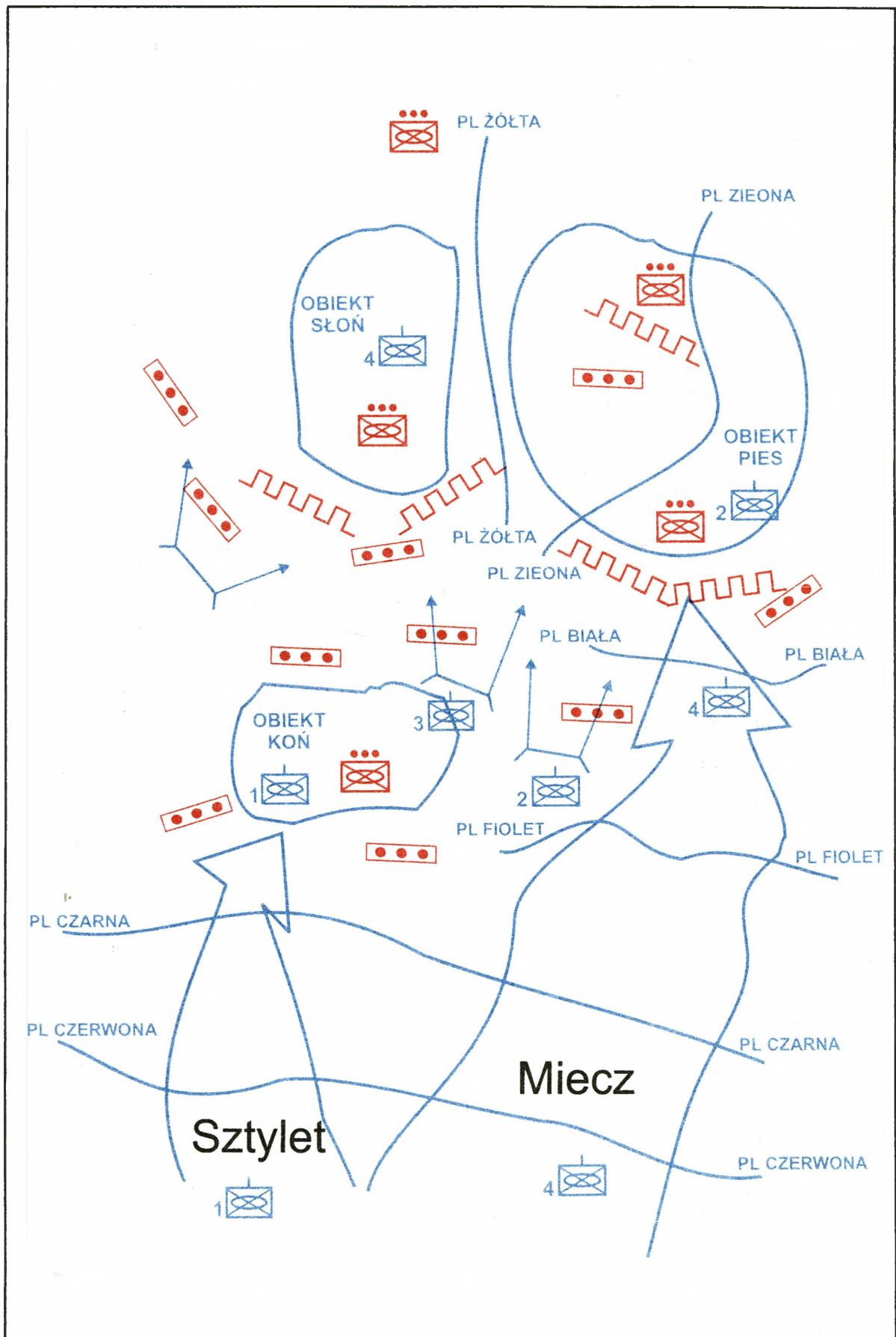
i uszczegółowił wiadomości dotyczące przeciwnika. Opracował mapę sytuacyjną, która jest podstawą przy opracowywaniu manewru oraz podjęciu działań przez saperów rys. 65.

Rys. 65. Mapa sytuacyjna dotycząca przeciwnika

S2 wspólnie z oficerem wojsk inżynieryjnych, określili liczbę oraz położenie NAI. W celu ich potwierdzenia, S2 wysłał elementy rozpoznawcze ze wzmocnieniem saperów. Sztab batalionu opracował trzy warianty działania. Dowódca batalionu wybrał jeden, który dzieli obiekt ŻABA na trzy oddzielne obiekty rys. 66.

Uwaga skupiona jest na manewrze 1kz, której zadaniem jest rozbicie przeciwnika w plutonowym punkcie oporu obiekt KOŃ. Pozostałe kompanie nacierają w kierunku MIECZ. 2 kz i 3 kz zajmują rubież ogniową 2 i 3 skąd prowadzą ogień, w celu ubezpieczenia działania rzutu torującego 4 kz. Kompania ta wykonuje przejścia w zaporach inżynieryjnych przeciwnika, po czym przepuszcza 2 kz, której zadaniem jest opanowanie obiektu PIES. Po jego opanowaniu 4 kz przechodzi przez ugrupowania 2 kz i opanowuje obiekt SŁOŃ.

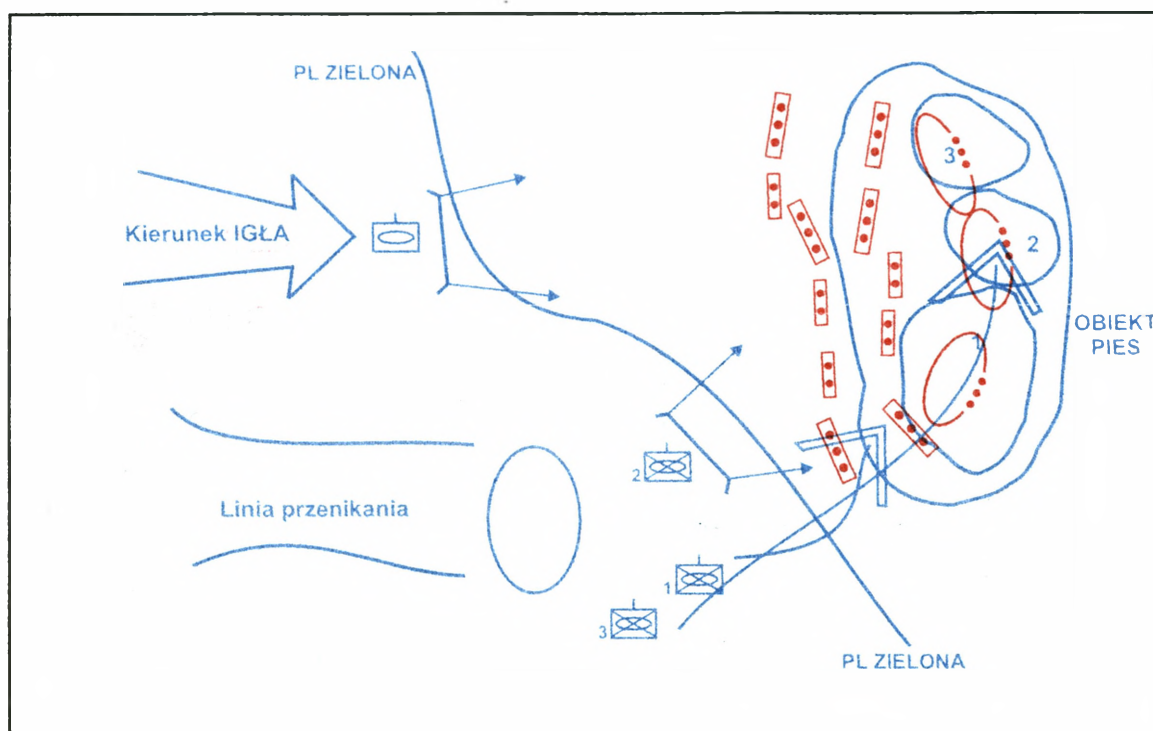

Rys. 66. Schemat działania batalionu

Przykład V

Batalion otrzymał zadanie. Opanować obiekt PIES na głównym kierunku natarcia brygady. Wiadomości rozpoznawcze zarówno z brygady, jak i z batalionu potwierdzają, że w obiekcie znajdują się siły kompanii zmechanizowanej, która broni dobrze przygotowanego punktu oporu. Batalion składa się z 1 kz, 2 kz, 3 kz. 4 kcz dodatkowo wzmocniony został plutonem saperów.

Dowódca batalionu wraz ze sztabem rozpatrzył kilka wariantów działania. Po wykonanej grze taktycznej dowódca zatwierdził wariant 3 rys. 67 jako schemat manewru.

Rys. 67. Pokonanie obrony przez batalion z wykorzystaniem manewru przenikania

1 kz i 2 kz przenikają do wyznaczonego rejonu po wyznaczonych liniach przenikania. 4 kcz naciera w kierunku IGŁA i zajmuje rubież ogniową A zorientowaną na OBIEKT 3. 2 kz zajmuje rubież ogniową B zorientowaną na obiekt 1. W czasie, gdy 1 kz atakuje OBIEKT 1 (główny wysiłek) 2 kz wspiera ją ogniem z zajmowanej rubieży. Gdy 1 kz przekracza PL ZIELONA, 4 kcz przenosi ogień na OBIEKTY 2 i 1. Na rozkaz 3 kz przechodzi przez OBIEKT 1 jako główny kierunek natarcia i atakuje OBIEKT 2. 4 kcz przenosi ogień na OBIEKT 3, na rozkaz opanowuje OBIEKT 3.

Bazując na oleacie sytuacyjnym oraz schemacie manewru batalionu, dowódca plutonu saperów odpowiednio wzmocnia 1 drsap i 2 drsap przydzielając je do 1 kz i 3 kz. 4 kcz wraz

z 3drsap działa na kierunku IGŁA i wykonuje przejścia w zaporach przeciwnika w OBIEKCIE 3.

Zadaniem 1 kz jest opanowanie OBIEKTU 1 i otwarcie kierunku dla sił głównych batalionu na OBIEKT PIES. Aby wykonać swoje zadanie 1 kz musi pokonać zapory inżynieryjne przeciwnika, pokonać pierwszą linię transzei oraz rozbić przeciwnika w plutonowym punkcie oporu.

Położenie pododdziałów na koniec dnia walki: 1 kz w obiekcie 1; 3 kz w obiekcie 2; 4 kcz w obiekcie 3; 2 kz odwód batalionu.

Przykład VI

Dowódca batalionu otrzymał zadanie przeniknięcia przez linię styczności z przeciwnikiem i rozbicia kompanii zmotoryzowanej, broniącej obiektu BYK. Przenikanie ma być realizowane w warunkach nocnych.

O przeciwniku wiadomo, że jego pierwszy rzut poniósł straty w wysokości ok. 50%. Przeciwnik jest w trakcie doraźnej rozbudowy obrony. Bazując na oleacie sytuacyjnym, dowódca batalionu spodziewa się napotkać wzdłuż linii przenikania, przeciwnika w sile ok. plutonu. Położenie linii przenikania umożliwi działanie w terenie zakrytym do obiektu BYK. Obiekt ten jest kluczowym w obronie przeciwnika. Dowódca batalionu do czasu rozpoczęcia natarcia ma 6 godzin na planowanie.

Na podstawie analizy zadania, dowódca może sformułować następującą myśl przewodnią.

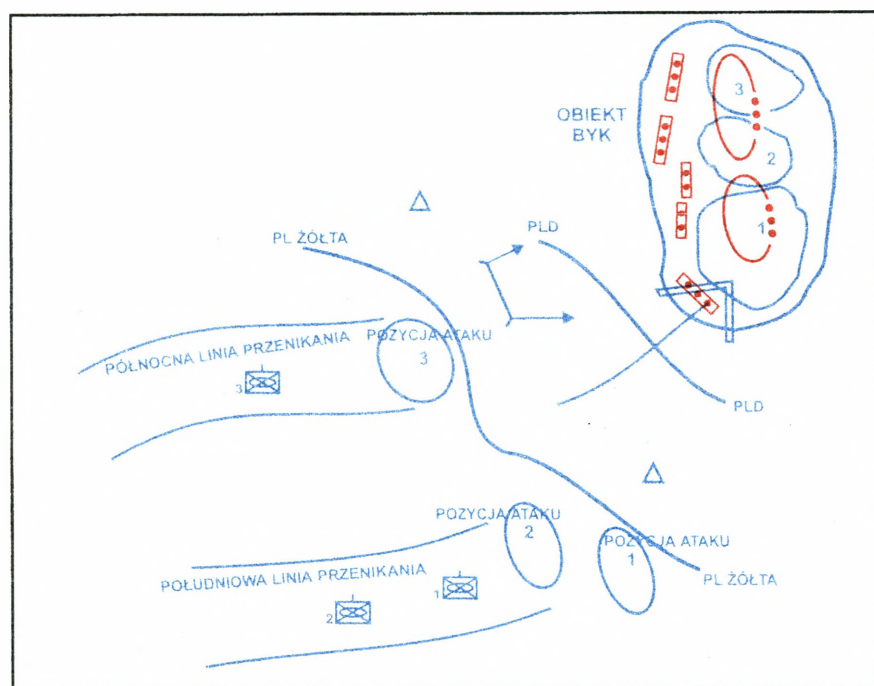
Siłami elementów rozpoznawczych oraz patroli zebrać informacje na temat działania przeciwnika, rozbudowy i przebiegu linii zapór inżynieryjnych wokół obiektu BYK. Rozpoznać obszar przenikania szczególnie linie zapewniające warunki skrytego podejścia do obiektu BYK.

Wykorzystując warunki nocne oraz terenowe zaskoczyć przeciwnika wykonując uderzenie na skrzydło obiektu BYK. Podstawą zaskoczenia jest skryte pokonanie zapór inżynieryjnych. Wiąże się to ze skupieniem wysiłku saperów, jak również ubezpieczeniem rejonu pokonywania siłami pododdziałów ogólnowojskowych. Rzuty wspierający oraz atakujący, muszą być przygotowane do ataku w chwili wykonania przejść. Gdy tylko przejścia będą wykonane, rzut atakujący pokonuje je i atakuje obiekt BYK, rzut wspierający otwiera ogień wspierając atak.

Na podstawie myśli przewodniej dowódcy, sztab opracował warianty działania jeden z nich przedstawia rys. 68 a i 68 b.

Wariant działania

Do H-9 drużyny rozpoznawcze lokalizują możliwość obejścia oraz pokonania zapór. W H-7 przenikanie rozpoczyna 3 kp działając wzdłuż północnej linii. W H-6 przenika 1 kp i w H-5 2 kp, które działają wzdłuż południowej linii. 1kp (początkowo główny kierunek natarcia batalionu) oraz 2 kp zostały wzmocnione drużyną saperów, są więc przygotowane do pokonania zapór inżynierskich w trakcie przenikania. Brygada prowadzi planowy ogień, zadymianie oraz oświetlanie terenu przez ostatnie dwie noce oraz kontynuuje te działania w trakcie przenikania batalionu. W H-2 3 kp zajmuje rubież ogniową, w tym czasie 1 kp i 2 kp podchodzą do wyznaczonych rejonów ześrodkowania. W H-0,30 1 kp wychodzi z rejonu w kierunku obiektu ataku 1.

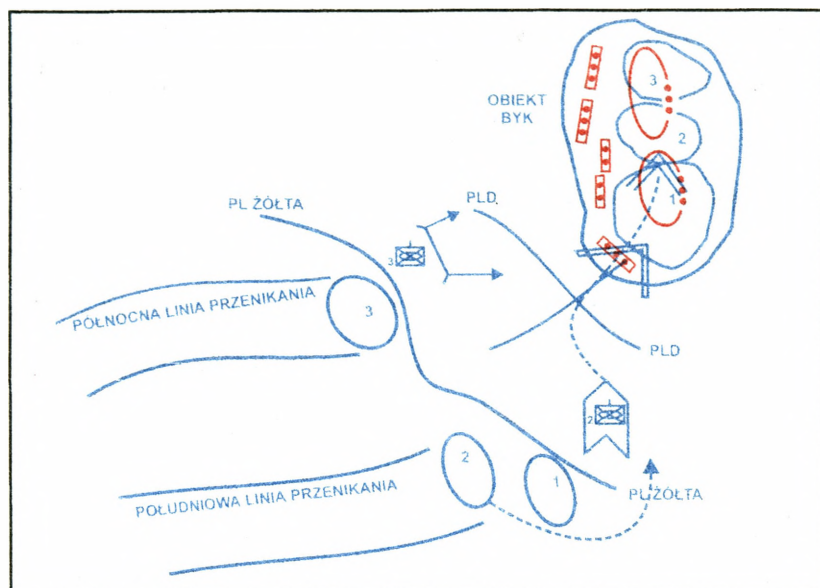

Rys. 68 a. Pokonanie obrony przez batalion, z wykorzystaniem manewru przenikania cz. 1.

Kompania ta z dysponowanych sił musi zorganizować grupy pokonujące i ubezpieczające, składające się z drsap i plp oraz siły atakujące w składzie dwóch plp.

W H-0,20 3 kp jest przygotowana do prowadzenia ognia bezpośredniego i pośredniego, jak również postawienia zasłon dymnych w obiekcie 2 i 3 w celu odizolowania obiektu 1.

W H 3 kp otwiera ogień bezpośredni i pośredni na obiekty 2 i 3, jest to znak dla 1 kp rozpoczęcia ataku na obiekt 1. W H+1 1 kp opanowuje obiekt 1 skąd zabezpiecza ogniem wejście do walki 2 kp, która przechodzi przez ugrupowanie 1 kp i we współdziałaniu z 3 kp opanowuje obiekty 2 i 3. W H+3 w obiekt BYK jest opanowany.

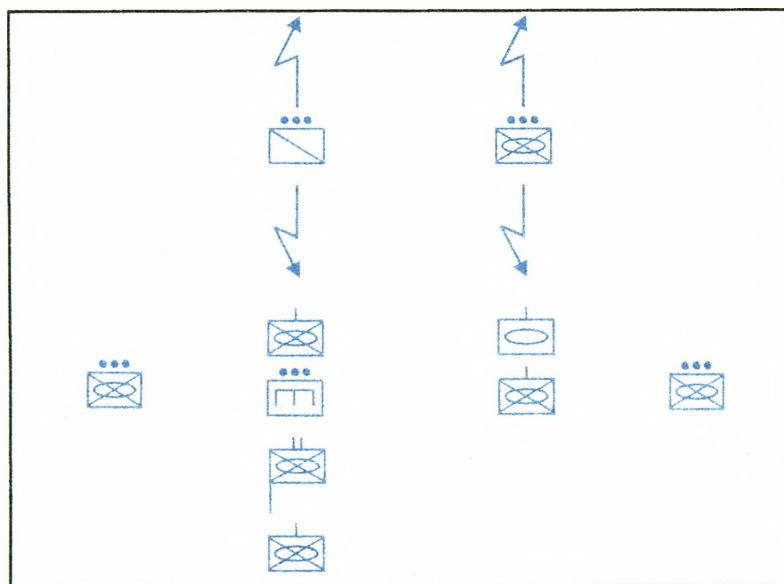

Rys. 68 b. Schemat manewru batalionu cz. II

Przykład VII

Batalion otrzymał zadanie. Wykonać marsz w kierunku BIAŁA - CZARNE z przewidywanym wejściem do walki od PL CZARNA.

Otrzymane zadanie uniemożliwia dokładne zaplanowanie działań, jednocześnie wymusza wykonanie szybkich uderzeń. Walkę organizuje się w czasie marszu, a natarcie ma charakter natarcia szybkiego. Pododdziały podchodzą do nierozpoznanych obiektów ataku marszem ubezpieczonym, stosując różne metody manewru oraz wykorzystując ogień artylerii, bez zatrzymania dążą do wyjścia na skrzydła i tyły przeciwnika rys. 69.

Rys. 69. Batalion w marszu ubezpieczonym

Zadaniem elementów rozpoznawczych oraz ubezpieczeń jest znalezienie przeciwnika, określenie jego sił oraz, jeżeli to możliwe, słabych stron w jego obronie. Z punktu widzenia dowódcy batalionu, ważne jest rozpoznanie rejonu wejścia do walki sił głównych batalionu. Planując manewr podejścia, dowódca batalionu musi być przygotowany na dwa rodzaje ataku. Przeciwno maszerującemu lub broniącemu się przeciwnikowi.

Dlatego też dowódca batalionu musi stworzyć ugrupowanie dające możliwość dokonywania w nim zmian oraz wykonania i prowadzenia szybkiego niezaplanowanego ataku.

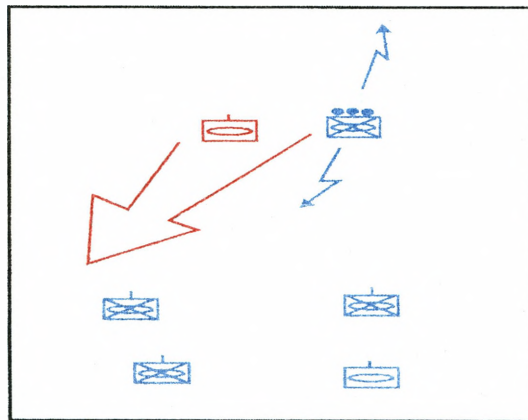
Dowódca batalionu planując podejście z głębi, musi być pewien, że batalion poza ubezpieczonym marszem jest w stanie:

- opanować wyznaczony obiekt,
- wykonać niezaplanowany (szybki atak) na poruszającego się przeciwnika,
- przeprowadzić szybki atak na broniącego się przeciwnika,
- zająć rubież ogniową i wspierać natarcie sił głównych brygady,
- przejść do niezaplanowanej obrony.

Atak na maszerującego przeciwnika.

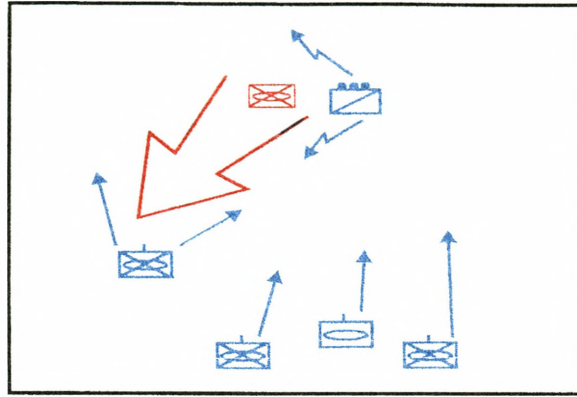
Pluton ubezpieczający nawiązuje kontakt z przeciwnikiem, określa wielkość jego sił, prawdopodobne działania oraz słabe strony.

Rozbicie przeciwnika osiąga się poprzez manewr pododdziałami na jego skrzydła oraz obezwładnianie jego sił ogniem artylerii i moździerzy. Pluton ubezpieczający rozpoznaje także próby oskrzydlenia sił głównych przez przeciwnika rys. 70.

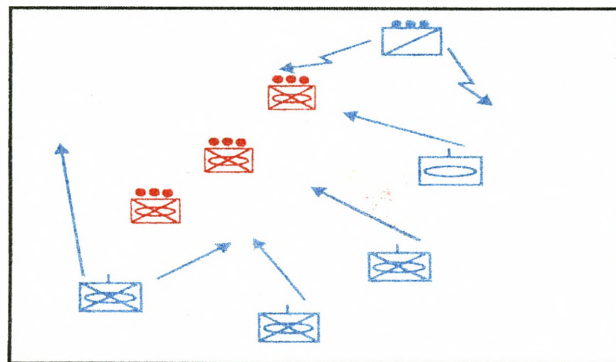
Rys. 70. Nawiązanie kontaktu z maszerującym przeciwnikiem

Pierwszorzutowa kompania, szybko zajmuje rubież ogniową, możliwie najbardziej prostopadłą do ruchu przeciwnika, umożliwiającą prowadzenie ognia w kierunku kolumny. Artyleria i moździerze kontynuują obezwładnianie sił. Pluton działający jako ubezpieczenie, rozpoznaje słabe miejsca przeciwnika rys. 71.

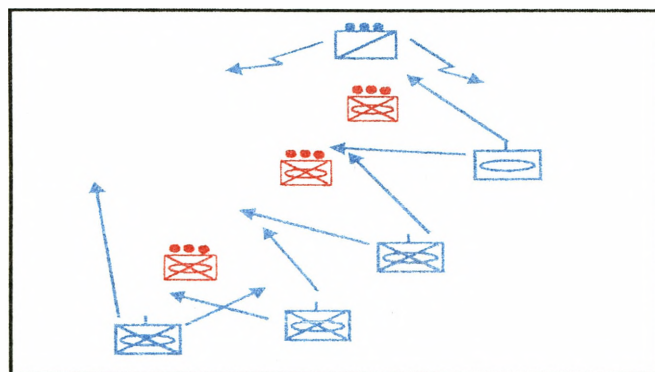
Rys. 71. Rozpoczęcie oddziaływania na przeciwnika

Gdy ubezpieczenia, stwierdzą możliwość ataku, przekazują tę informację do dowódcy batalionu. Dowódca siłami głównymi wykonuje manewr na odkryte skrzydło przeciwnika rys. 72.

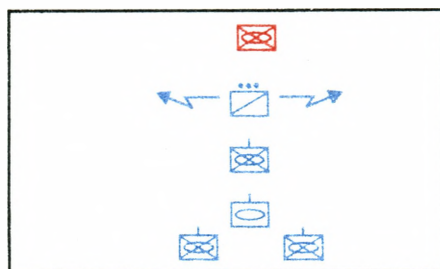
Rys. 72. Przyjęcie ugrupowania do ataku

Siły ubezpieczające wskazują i wprowadzają czołowe kompanie na pozycje i osłaniają ich skrzydło. Odwód może być wykorzystany do blokowania prób wyjścia przeciwnika z zagrożonego położenia rys. 73.

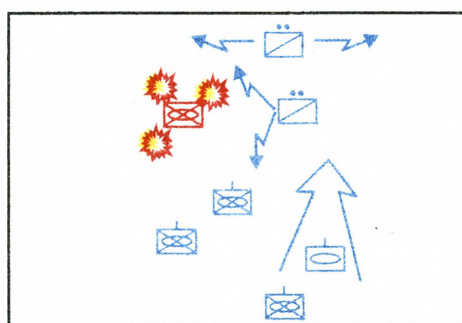
Rys. 73. Rozbicie przeciwnika

W czasie ataku na przeciwnika broniącego punktu oporu, należy w pierwszej kolejności rozpoznać rozmieszczenie sił obrońcy rys. 74.

Rys. 74. Rozpoznanie punktu oporu przeciwnika

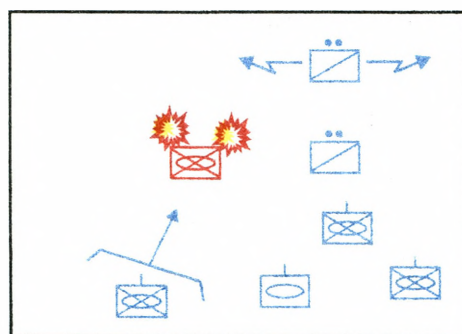
Jeżeli przeciwnik jest na tyle słaby, że nie stanowi zagrożenia dla sił głównych batalionu, dowódca plutonu rozpoznawczego określa jego położenie po czym zabezpiecza obejście przez siły główne, bez wdawania się w walkę. Jeżeli przeciwnik jest silny, pluton rozpoznaje najsłabsze miejsce w jego ugrupowaniu i naprowadza ogień artylerii. Moździerze, w celu odcięcia punktów oporu, wykonują zapory dymne rys. 75.

Rys. 75. Izolowanie obiektu ataku

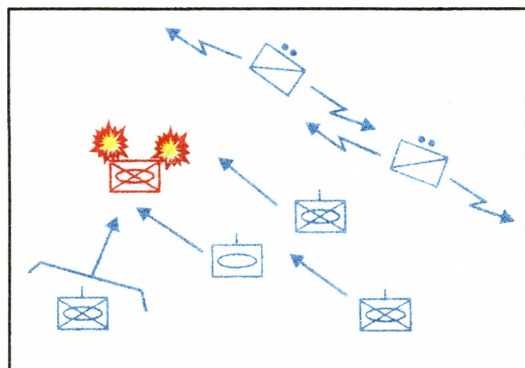
Elementy rozpoznawcze rozpoznają drogi podejścia dla sił głównych batalionu, umożliwiając dowódcy batalionu zastosowanie odpowiedniego, w danej sytuacji, manewru.

Dowódca batalionu wyznacza kompanię, która zajmuje rubież ogniową z zadaniem zabezpieczenia i wsparcia ataku wykonywanego przez siły główne batalionu. Pozostałym kompaniom wyznacza drogi podejścia, osie natarcia, obiekty ataku rys. 76.

Rys. 76. Współdziałanie sił rozpoznawczych kompanii na rubieży ogniowej i sił głównych

Każda z kompanii wykonuje atak w określonym przez obiekty terenowe kierunku. Musi on być gwałtowny i wykonany z dużym natężeniem ognia. Każdy obiekt terenowy stwarzający dogodny warunki działaniom przeciwnika, musi być jak najszybciej opanowany rys. 77.

Rys. 77. Działanie w obiekcie

Po opanowaniu obiektu może się okazać, że był on częścią pozycji opóźniania, bądź ariergardą. W takiej sytuacji batalion kontynuuje natarcie przechodząc do pościgu, aby nie stracić kontaktu z wycofującym się przeciwnikiem.

3. MYŚL PRZEWODNIA I JEJ ROLA

Myśl przewodnia dowódcy to scenariusz rozegrania walki, ogólny schemat, szkielet postępowania. W obowiązujących procedurach dowodzenia, idea myśli przewodniej została zaczerpnięta z amerykańskiego słowa – *intent*.

Słowo *intent* wywodzi się z czasów I wojny światowej. W okresie tym wszystkie armie borykały się z problemem wskazania podległym celu i zamiaru walki. Niemcy posiadający lepiej wyszkolone i wyposażone sztaby, najszybciej rozwiązali ten problem. Pierwsze, a zarazem najprostsze rozwiązanie, znane pod pojęciem rozkazu szczegółowego-dyrektywnego (w jaki sposób działać) niem. *Befehlstaktik*, ang. *Detailed order tactics* pojawiło się krótko po wybuchu wojny. Polegało ono na tym, że dowódca dokładnie wybierał i wskazywał miejsce, gdzie zamierza wykonać atak. Skupiał w tym obszarze cały wysiłek rozpoznania, a następnie wprowadzał główne siły.

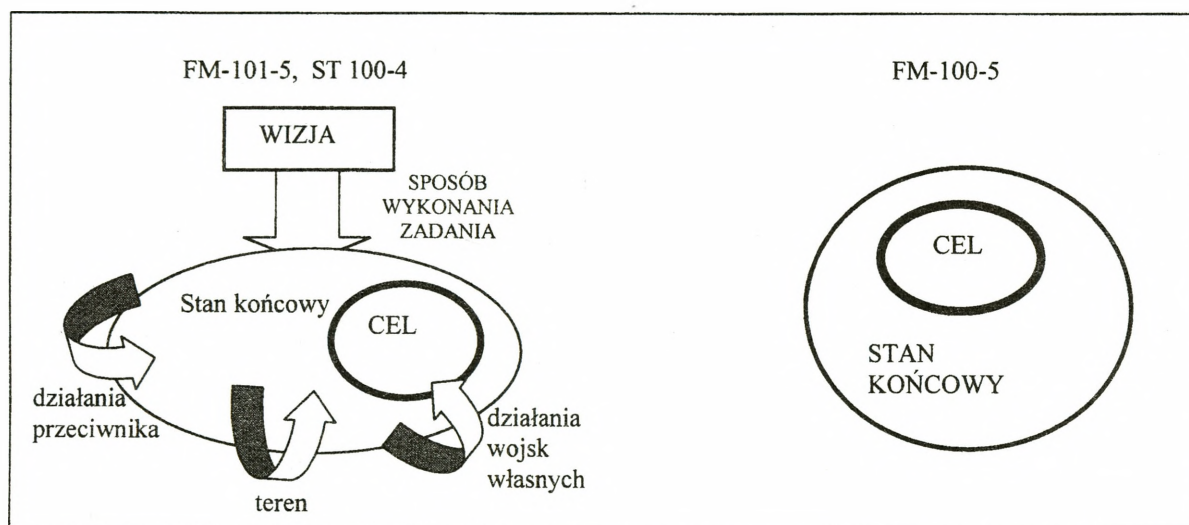
Nowsza technika zwana dowodzeniem przez zadania niem. *Auftragstaktik*, ang. *Mission order tactics* dawała elementom rozpoznania samodzielność w wyszukiwaniu najdogodniejszych miejsc do uderzenia. Wykryte luki w ugrupowaniu przeciwnika, umożliwiały siłom głównym skupić cały impet uderzenia, w tym ważnym i decydującym miejscu, tzw. Punkcie ciężkości zwanym po niemiecku *Schwerpunkt* lub amerykańsku *Decisive point*. Wszystkie wysiłki zmierzały do wykorzystania słabości przeciwnika w tym punkcie. Natarcie mogło być prowadzone po wąskich osiach i na wybranych kierunkach. W rejonach otaczających te punkty, szeroko zaczęto stosować przenikanie, zmierzając do ich okrążenia, a tym samym powiększenia rejonu włamania. Działanie to nazywano oskrzydleniem niem. *Aufrollen*, ang. *Roll up the flank*.

Befehlstaktik (dowodzenie dyrektywne) opierał się na mądrości i doświadczeniu zdobywanym w trakcie walk i był szeroko stosowany w pierwszym okresie wojny.

Auftragstaktik (dowodzenie przez zadania) zaczął rozwijać się dynamicznie dopiero, gdy armia niemiecka została zmuszona do szukania nowych sposobów pokonania linii transzei. Dopiero wtedy nastąpił jego gwałtowny rozwój. Wpływ taktyki wykorzystującej rozpoznanie zaczął odnosić wielkie sukcesy, jednocześnie zaobserwowano wiele zmian w sposobie prowadzenia działań. Elementy rozpoznawczo-szturmowe zwane *Stosstruppen* poprzedzały natarcie sił głównych. Zwykle stanowiły je pododdziały wielkości od drużyny do plutonu, prowadzone do walki przez podoficerów i oficerów młodszych, w praktyce skazanych na całkowitą samodzielność. Ich zadaniem było znalezienie słabych miejsc i luk w ugrupowaniu przeciwnika. Jak z tego wynika, nie mogli mieć nigdy dokładnie

postawionego zadania. Aby odnieść sukces, żołnierze ci musieli dokładnie wiedzieć co dowódca zamierzał. Dlatego też, rozkazy, jakie otrzymywali musiały być bardziej ogólne, nastawione na cel, a nie na zadania. Wiedzieli oni co, a nie w jaki sposób mają wykonać. Sposób w jaki to osiągną pozostawiano im.

Regulaminy amerykańskie w pełni tłumaczą słowo *intent*, jednak można spotkać się z opinią, że wielu oficerów armii USA wciąż przyznaje się do tego, iż nie w pełni potrafią sformułować zamiar. Prowadzi to zwykle do tego, że podlegli zamiast słuchać zamiaru głoszonego przez dowódcę, odkładają długopisy i niecierpliwie czekają na koniec jego wystąpienia, myśląc o tym, aby jak najszybciej wrócić do wykonywania swoich zadań. Porównanie interpretacji myśli przewodniej w dokumentach amerykańskich przedstawia rys. 78.

Rys. 78. Interpretacja zamiaru wg źródeł armii USA

Szkolna interpretacja myśli przewodniej może być streszczona następująco „Zadaniem myśli przewodniej jest dostarczyć sposób, przy pomocy którego dowódcy mogą zwięźle przedstawić ogólny cel działania oraz związany z nim stan końcowy. Podlegli dowódcy mogą następnie zastosować kierowaną inicjatywę w wypełnianiu rozkazów lub podjąć odpowiednie działania w sytuacji, gdy dotychczasowe działanie staje się niewykonalne”.

Efekt dobrze sformułowanej myśli widać w sytuacji, kiedy działanie przeciwnika diametralnie różni się od przewidywanego, lub gdy dowodzenie i kierowanie zostały znacząco ograniczone.

Oto kilka przykładów formułowania myśli przewodniej.

Przykład nr 1 - wersja z FM-101-5 : wizja; cel; stan końcowy; sposób wykonania zadania.

Sytuacja: Zgrupowanie taktyczne piechoty zmechanizowanej w sile wzmocnionego batalionu ma wykonać atak na broniącą się kompanię piechoty w warunkach nocnych, przy braku oświetlenia pola walki.

„Widzę realizację tego zadania w trzech etapach: rozpoznanie, atak i umocnienie zdobytego punktu oporu. Wszystko musi być przeprowadzone w warunkach ograniczonej widoczności. Musimy wykonać szybki manewr utrzymując dowodzenie i kierowanie. Będziemy używać przyrządów noktowizyjnych, aby dominować nad przeciwnikiem. Musimy wyszukać słabe punkty we wschodnim skrzydle przeciwnika. Zadanie to będą realizować elementy rozpoznawcze, które po zlokalizowaniu takowych, będą kierować siły główne w tym kierunku. Siły główne wykorzystując siłę ognia, manewr oraz ogień artylerii, będą metodą przenikania okrążać przeciwnika od wschodu. Naszym celem jest zdobyć kontrolę nad grzbietem BIAŁEJ, w wyniku czego uzyskamy kontrolę dróg podejść z południa i ułatwimy przejście reszty sił brygady, w celu kontynuowania natarcia w kierunku północnym. Stan końcowy, to posiadać w tym miejscu wystarczający potencjał ogniowy, aby odeprzeć kontratak w sile batalionu, zabezpieczając przejście reszty naszych sił, które będą ubezpieczane i oznaczone. Osiągniemy to przez prowadzenie silnego rozpoznania w sile plutonu. Celem rozpoznania na zachodzie będzie oszacowanie sił przeciwnika znajdujących się w obronie, natomiast celem rozpoznania na wschodniej stronie będzie poszukanie słabych punktów w ugrupowaniu. Działamy w ugrupowaniu - z przodu wzmocniona kompania Delta, kompanie Bravo i Alpha na skrzydłach. Wzmocniona kompania Charli w ugrupowaniu marszowym za siłami głównymi, jako odwód. Będziemy przemieszczać się ostrożnie, wykorzystując ogień artylerii do niszczenia wykrytych celów oraz odrywania uwagi od naszego manewru. Delta wejdzie w wyłom jako pierwsza, za nią w kolejności Bravo i Alpha. Charle będzie ochraniać rejon włamania. Trzy atakujące kompanie będą spychać skrzydło przeciwnika. Natarcie polega na wykorzystaniu szybkości, ognia i przewagi przyrządów noktowizyjnych.

Jak można przeczytać w literaturze, ten sposób przedstawiania zamiaru wcale nie należy do rzadkości. Mimo, że brzmi ładnie, w rzeczywistości jest bezużyteczny dla podległych dowódców. Warto dodać, że zamiar w armii USA musi być przekazany dwa szczeble niżej i rozumiany dwa szczeble wyżej.

Przytoczony zamiar przybrany pustymi, nic nie znaczącymi słowami jest nieczytelny. Zasadniczy błąd tkwi w tym, że zamiar ten nie daje odpowiedzi na pytanie co zrobić, gdy sytuacja zmieni się na tyle, że zadanie może być niewykonalne. Przez to, że wskazuje

podwładnym sposób wykonania, odbiera im inicjatywę. Mimo, że dowódca wie dokładnie co chce osiągnąć, to jego zamiar w morzu słów stał się niezrozumiały dla podwładnych.

Przykład nr 2 - wersja z FM-100-5 i ST 100-9. cel; stan końcowy.

„Celem działania jest zdobyć kontrolę zbocza BIAŁE oraz panować nad drogami podejścia z południa i blokowanie przeciwnika od północy. Pozwoli to brygadzie kontynuować natarcie w kierunku północnym, w obszar drugiego pasa obrony przeciwnika. Będziemy szukać słabych miejsc we wschodnim skrzydle ugrupowania przeciwnika i niszczyć go tak, jakbyśmy obierali pomarańczę. Ostatecznie chcę zdobyć i utrzymać kontrolę zbocza, gdzie będziemy w stanie zabezpieczyć przejście sił głównym brygady oraz powstrzymać przeciwnika od północy.”

Można powiedzieć, że i ten przykład jest nieco za długi, ale na pewno spełni swoje zadanie.

Przykład nr 3

„Celem działania jest zdobyć kontrolę zbocza BIAŁE oraz panować nad drogami podejścia z południa i blokowanie przeciwnika od północy. Po pierwsze musimy znaleźć luki we wschodnim skrzydle ugrupowania przeciwnika, po drugie zdobyć i utrzymać wzgórze, zabezpieczając przejście sił głównych brygady”.

Jako ciekawostkę można tylko dodać, że myśl ta była w rzeczywistości użyta w NTC (National Training Center) przez batalion prowadzący natarcie nocą.

Pododdziały osiągnęły nakazaną linię LD (Line of departure), zanim elementy rozpoznawcze wskazały luki w ugrupowaniu przeciwnika. Większość elementów rozpoznawczych została bowiem rozpoznana i zniszczona nie docierając nawet w rejony ich zainteresowania.

Tylko jeden zwiadowca przedarł się i znalazł idealne przejście dla pozostałych sił, był to tzw. punkt krytyczny. Młody sierżant uzbrojony w przyrządy noktowizyjne AN/PVS-5 zauważył siły główne podążające w ciemności. Zorientował się, że przeciwnik zajął obronę tylko na zachodnim skraju zbocza. Kierunek wschodni był wolny, był to więc idealny punkt do rozpoczęcia okrążania z kierunku wschodniego na zachód. Sierżant zdawał sobie sprawę, z tego, że zajmował dobrą pozycję lecz jego środki łączności były zbyt słabe, aby przekazać wiadomość przełożonemu. Przełączył się na częstotliwość dowódcy kompanii i nawiązał z nim łączność. Szybko przedstawił mu zaistniałą sytuację i naprowadził go sygnałami świetlnymi. Gdy pojazdy zbliżyły się, skierował je w kierunku odkrytego skrzydła

przeciwnika. Przeciwnik został rozbity, natomiast zgrupowanie taktycznie poniosło znikome straty. Na omówieniu ćwiczenia sierżant zapytany, w jaki sposób zrozumiał, że jego pozycja stała się punktem krytycznym (critical point) powiedział: „jedyną i decydującą częścią rozkazu operacyjnego było sformułowanie użyte w myśli przewodniej dowódcy - zwyciężyć przez działanie jakbyśmy obierali pomarańcz”. Przez tę jasną analogię dowódca przekazał w sposób obrazowy co i jak chce osiągnąć. Przykład ten ilustruje siłę tkwiącą w prostocie zamiaru. Nawet w sytuacji kiedy przemyślany plan upadł, sierżant wiedział co robić. Z kolei dowódca kompanii wiedział, w jaki sposób może zmodyfikować swoje zadanie bazując na zamiarze dowódcy.

Aby myśl przewodnia spełniała swoje zadanie, musi być tak sformułowana, aby nie traciła znaczenia i sensu, przy często zmieniającej się sytuacji na polu walki.

Można stwierdzić, że zbyt długa traci zamierzony cel choćby dlatego, że nikt jej nie zapamięta.

BIBLIOGRAFIA

- Brzozowski J., *Ofensywne formy oddziaływania na przeciwnika przed przednim skrajem obrony, materiał do studiowania*, AON, Warszawa 1993.
- Cieślak P. (red.), *Wykorzystanie Wojsk Inżynieryjnych w Działaniach Taktycznych*, AON, Warszawa 1999.
- Chocha B., *Rozważania o taktyce*, Warszawa 1982.
- Huzarski M., *Zagadnienia taktyki wojsk lądowych*, Toruń 1999.
- Huzarski M., Kaczmarek W., *Działania bojowe batalionu*, AON, Warszawa 1995.
- Skibiński F., *Rozważania o sztuce wojennej*, Warszawa 1972.
- Użycie batalionu piechoty i czołgów na współczesnym polu walki*, CDO WP, Warszawa 1984.
- Zasady działania pododdziałów podczas przełamywania obrony nieprzyjaciela*, wyd. MON 1974.
- Zasady natarcia i sposoby jego prowadzenia przez pododdziały i oddziały*, skrypt, wyd. CDO WP, wew. 149/79.
- AAP-6 NATO Glossary of Terms and Definition* 1995.
- FM 101-5-1 Operational Terms and Symbols*, Washington, DC, 1993.
- FM 7-20 The Infantry Battalion*, Washington, DC, 1992.
- FM 7-30 The Infantry Brigade*, Washington, DC, 1995.
- FM 71-3 Armored and Mechanized Infantry Brigade*, Washington, DC, 1988.
- FM 71-2 The Tank and Mechanized Infantry Battalion Task Force*, Washington, DC, 1988.
- FM 71-123 Tactics and Techniques for Combined Arms Heavy Forces Armored Brigade, Battalion, Task Force, and Company Team*, Washington, DC, 1992.
- FM 90-13-1 Combined Arms Breaching Operation*, Washington, DC, 1993.
- VS-NfD, Militärisches Studienglossar Englisch, Teil. I,II,III, Bundessprachenamt*, 1996.

SPIS TREŚCI

WSTĘP	3
1 OBRONA BATALIONU	5
1.1 Etapy prowadzenia obrony	10
1.1.1 Walka przed przednią linią obrony	11
1.1.2 Walka o utrzymanie przedniej linii obrony	14
1.1.3 Walka w głębi obrony	15
1.1.4 Kontratak	17
1.1.5 Działania w ugrupowaniu przeciwnika	19
1.2 Formy obrony batalionu	21
1.2.1 Obrona rejonu	22
1.2.2 Obrona pozycji	30
1.2.3 Obrona węzła	31
1.3 Opracowanie wariantów obrony	35
1.3.1 Etapy opracowywania wariantów działania	36
1.3.2 Opracowanie wariantów obrony rejonu batalionu	39
1.3.3 Opracowanie wariantów obrony pozycji batalionu	51
2 NATARCIE BATALIONU	56
2.1 Główny kierunek natarcia (punkt ciężkości)	57
2.2 Kierunek pomocniczy	58
2.3 Obiekt ataku	58
2.4 Pas natarcia	58
2.5 Kierunek natarcia (oś natarcia)	59
2.6 Droga natarcia	60
2.7 Opracowanie wariantów natarcia	64
Przykład I	64
Przykład II	80
Przykład III	86
Przykład IV	89
Przykład V	92
Przykład VI	93
Przykład VII	95
3 MYŚL PRZEWODNIA I JEJ ROLA	100
BIBLIOGRAFIA	105

